

Rozvoj dovedností a kompetencí a inovativní pedagogika

Podrobná zpráva

Srpen 2007

Autoři:

Ing. Věra Havlíčková, NVF (Kapitoly 070,070101-070105)
RNDr.Miroslav Kadlec, NUOV(Kapitoly 0702,070201-070205)
PhDr.Jana Kašparová, NUOV (Kapitoly 0703, 070301,070302,070304)
Ing.Jan Peška (Kapitoly 070302,070304)
RNDr.Libor Berný,NUOV(Kapitola 070303)
Mgr.Marek Velas, NUOV (Kapitola 07030301)
Ing.Jitka Pohanková, NUOV(Kapitola 07030302)
Ing.Bc.Stanislav Michek, NUOV(Kapitoly 070305,070501)
Mgr.Richard Veleta, NUOV(Kapitola 0704)
PhDr.Romana Jezberová,Phd.,NUOV(Kapitoly 0705,0703)
Mgr.Milena Bubíková, NUOV(Kapitola 0706)
Ing.Karin Jajtnerová, NUOV(Kapitoly 0707,070701)
Anna Konopásková,NUOV(Kapitola 0708)

Editor:

Mgr.Martina Kaňáková

Připomínky :

*Ministerstvo průmyslu a obchodu ČR, Národní vzdělávací fond,
Ústav pro informace ve vzdělávání*

Obsah

0701 PŘEDVÍDÁNÍ KVALIFIKAČNÍCH POTŘEB.....	4
070101 VÝVOJ POLITIKY V OBLASTI PŘEDVÍDÁNÍ KVALIFIKAČNÍCH POTŘEB	4
070102 PRÁVNÍ, SPRÁVNÍ A INSTITUCIONÁLNÍ RÁMEC.....	6
070103 METODY, PŘÍSTUPY, PRAKTIKY A NÁSTROJE	6
070104 BUDOVÁNÍ PARTNERSTVÍ A ZVYŠOVÁNÍ INFORMOVANOSTI.....	9
070105 PŘEDVÍDÁNÍ KVALIFIKAČNÍCH POTŘEB A JEJICH FINANCOVÁNÍ (VČETNĚ STATISTICKÝCH ÚDAJŮ)	10
0702 ROZVÍJENÍ NOVÝCH KVALIFIKACÍ: OBECNÉ POZADÍ.....	11
070201 POLITIKA VÝVOJE NOVÝCH KVALIFIKACÍ	11
070202 PRÁVNÍ, SPRÁVNÍ A INSTITUCIONÁLNÍ RÁMEC.....	14
070203 METODY, PŘÍSTUPY, PRAKTIKY A NÁSTROJE	16
070204 BUDOVÁNÍ PARTNERSTVÍ A ZVYŠOVÁNÍ POVĚDOMÍ.....	16
070205 FINANCOVÁNÍ ROZVOJE NOVÝCH KVALIFIKACÍ (VČ.STATISTICKÝCH ÚDAJŮ).....	18
0703 INOVATIVNÍ PEDAGOGIKA: OBECNÉ POZADÍ.....	21
070301 VÝVOJ POLITIKY V OBLASTI INOVATIVNÍ PEDAGOGIKY	23
070302 PRÁVNÍ, SPRÁVNÍ A INSTITUCIONÁLNÍ RÁMEC.....	25
070303 PRAXE V OBLASTI INOVATIVNÍ PEDAGOGIKY V ODBORNÉM VZDĚLÁVÁNÍ A PŘÍPRAVĚ (VET)	26
070304 BUDOVÁNÍ PARTNERSTVÍ A ZVYŠOVÁNÍ POVĚDOMÍ.....	33
070305 FINANCOVÁNÍ INOVATIVNÍ PEDAGOGIKY (VČ.STATISTICKÝCH ÚDAJŮ)	36
0704 INOVACE PŘI PŘÍPRAVĚ UČITELŮ	39
0705 INOVACE V HODNOCENÍ	42
070501 INOVACE V EVALUACI A MONITOROVÁNÍ KVALITY	46
0706 INOVACE V PORADENSTVÍ	49
0707 EVROPSKÁ A MEZINÁRODNÍ DIMENZE	53
070701 EVROPEIZACE KURIKULA ODOBORNÉHO VZDĚLÁVÁNÍ A PŘÍPRAVY (VET KURIKULA)	54
0708 BIBLIOGRAFICKÉ ODKAZY A WEBOVÉ STRÁNKY	56
SEZNAM ZKRATEK.....	62
PŘÍLOHY	64
PŘÍLOHA 070103	64
PŘÍLOHA 070303	66
PŘÍLOHA 07030301	67
PŘÍLOHA 07030301	70
PŘÍLOHA 070305	72
PŘÍLOHA 0705	72
PŘÍLOHA 070501	73

0701 PŘEDVÍDÁNÍ KVALIFIKAČNÍCH POTŘEB

ÚVOD

Předvídání kvalifikačních potřeb nemá v České republice dlouhou tradici, když pomineme období centrálně plánované ekonomiky před r. 1990. To zahrnovalo i direktivní pětileté i dlouhodobé plánování pracovních sil s vymezením kvalifikací stanovených podle požadavků plánu výroby a služeb. Jednotlivé podniky také plánovaly požadavky na kvalifikaci pracovních sil. Přijímání na jednotlivé typy škol a zároveň i počty absolventů byly nastaveny tak, aby vyhovovaly těmto požadavkům. Ačkoli tyto kvantitativní údaje byly závazné jak pro podniky, tak pro školy, i v tomto direktivním systému se projevovaly strukturální disproporce. Vzhledem k tomu, že ke změnám v požadavcích na kvalifikaci nedocházelo příliš rychle, nebylo třeba měnit kvalifikaci v průběhu pracovní kariéry a reagovat tak případnými rekvalifikacemi na nové a budoucí požadavky pracovního procesu. Nové kvalifikace přicházely do ekonomiky s novými absolventy škol.

Po roce 1990 se vzdělávací proces stal demokratickým - volba vzdělání není omezována žádným nařízením. Byly upraveny rozhodovací mechanismy, školy získaly větší pravomoci a s nimi i větší zodpovědnost. Současně byly zavedeny nové metody financování („na hlavu“). Za těchto podmínek školy přizpůsobily svou nabídku požadavkům ze strany studentů a jejich rodičů. Opomenuty ovšem byly požadavky ze strany zaměstnavatelů. Vazba na stávající požadavky praxe byla minimální a ještě horší to bylo s možností ovlivnit vzdělávací proces z hlediska požadavků budoucího pracovního trhu. Tento nedostatek přispíval ke vzniku strukturální nezaměstnanosti, kdy při narůstající celkové nezaměstnanosti absolventů škol zůstávala v některých oborech poptávka po pracovní síle neuspokojená a do země přicházeli na volná místa pracovníci ze zahraničí.

Postupně se začaly objevovat požadavky na nezbytnost vytvoření informačního zázemí o kvalifikačních nárocích na pracovní sílu v kratším i delším časovém horizontu, které by sloužilo pro orientaci vzdělávacího systému a zájemců o studium. Naplňování této potřeby však nebylo vedeno žádnou jednotnou koncepcí ze strany vlády. Koncem 90. let začaly vznikat jednotlivé projekty, které byly na toto téma více či méně zaměřené a které byly a jsou řešeny výzkumnými pracovišti, resortními ústavy ministerstva školství a ministerstva práce a financované ze státních prostředků těchto ministerstev a rovněž z prostředků Evropské unie. Určitou informační hodnotu z hlediska nejbližší budoucnosti mají rovněž pravidelně dvakrát za rok zpracovávané zprávy o situaci na trhu práce Správy služeb zaměstnanosti MPSV a úřadů práce, které obsahují i očekávaný vývoj na trhu práce v nejbližším půlroce až roce, jsou tedy zaměřené jen na velmi krátkou budoucnost.

070101 Vývoj politiky v oblasti předvídání kvalifikačních potřeb

Hlavní témata obsažená v prioritách a iniciativách současné národní politiky zaměřená na oblast předvídání kvalifikačních potřeb

Nedostatečné zajištění informací pro zaměření obsahu vzdělávání a rozvoj pracovní síly pro potřeby pracovního trhu v delším a dlouhodobém časovém horizontu se odrazilo v některých strategických vládních dokumentech. Nejnáléhavěji byl tento problém vyjádřen ve Strategii rozvoje lidských zdrojů přijaté vládou v r. 2003. Obsahovala jej i řada dalších vládních dokumentů (Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy ČR 2003, Národní akční plán zaměstnanosti 2004-2006, Strategie hospodářského růstu 2005, Národní lisabonský program 2005). V této oblasti se začíná projevovat vliv politiky Evropské unie, kde je

požadavku včasné identifikace potřeby kvalifikované práce věnovaná značná pozornost. Zatím však mezi pojmenováním problémů a jejich praktickým řešením stále zůstává značná mezera. Dosud nedošlo k žádnému jednání na vládní úrovni, které by se přímo zabývalo možnostmi vytvoření kapacit na předvídání potřeby kvalifikované práce a jejich finančním a institucionálním zajištěním. Zřízení oborových skupin Ministerstvem školství (viz též 70102, 70103) má z tohoto hlediska jen okrajový význam.

Pozitivní vliv mohou mít některé systémové projekty v současnosti realizované s pomocí Strukturálních fondů EU. Schválené operační programy týkající se rozvoje lidských zdrojů a vzdělávání jsou směřované i do oblasti předvídání potřeby kvalifikací. Příkladem může být např. systémový projekt *Institut trhu práce* zahájený na počátku r. 2007, který je kofinancovaný z ESF. Jeho konečným příjemcem je Ministerstvo práce a sociálních věcí. Projekt je zaměřen na vytvoření podpůrného systému služeb zaměstnanosti. Jedna část projektu je věnována vytvoření systému pravidelného zpracovávání sektorových studií budoucích kvalifikačních potřeb v horizontu minimálně 5-10 letém. Je vyvíjena metodika, řešeno organizační zajištění včetně financování a udržitelnosti pravidelného zpracování sektorových studií i po ukončení projektu.

Dalším systémovým projektem zahájeným v r. 2005, který v sobě zahrnuje i hledisko budoucích kvalifikačních potřeb trhu práce, je projekt *VIP Kariéra*. Je spolufinancovaný z ESF a jeho konečným příjemcem je Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy. Cílem projektu je, mimo jiné, zajistit informační podporu kariérového poradenství realizovaného ve školách. V rámci projektu je budován Informační Systém o uplatnění Absolventů škol na trhu práce (ISA), který bude zájemcům o vzdělávání poskytovat informace nejen o vzdělávací nabídce škol, ale i o oborech, v nichž se absolventi dobře uplatní na trhu práce (tyto informace budou k dispozici na webové stránce do konce roku 2007). Tyto přehledy jsou založeny zejména na různých typech šetření a sběru informací (podniky, agentury práce, úřady práce, inzerce) a budou se vztahovat pouze ke krátkodobým kvalifikačním potřebám.

Systém ISA je jediným projektem blíže orientovaným na specifické cílové skupiny (absolventi a ti, kteří školu nedokončili). Ostatní projekty jsou zaměřeny obecně na budoucí kvalifikační potřeby trhu práce .

Silné a slabé stránky

- Pozitivně lze hodnotit, že se předvídání potřeby kvalifikované práce začalo rozvíjet, i když zatím jen na projektovém základě. Iniciativy vzniku projektů přicházejí zejména zdola od expertů a výzkumných kapacit, vzniká odborné řešitelské zázemí.
- Ministerstvo práce a Ministerstvo školství začínají nutnost zajišťování informací o budoucích kvalifikačních nárocích trhu práce reflektovat, byť spíše pasivně sbíráním a začleňováním námětů do vyhlášených projektů než vypracováním strategické koncepce pro vybudování systému na pravidelné předvídání kvalifikačních potřeb, který by byl zastřešen vládou a měl zajištěné stálé financování.
- Z tohoto pohledu je negativním faktem, že se vznikem nové vlády po parlamentních volbách v r. 2006 zanikla Rada vlády pro rozvoj lidských zdrojů před třemi roky vytvořená, která mohla vznik systému předvídání podpořit. Existují sice nadále Regionální rady pro rozvoj lidských zdrojů, ty však pro vznik národního systému pro předvídání potřeby kvalifikací mají jen dílčí význam.
- Negativní je taktéž fakt, že výsledky dosavadních prací zaměřených na předvídání kvalifikačních potřeb v delším časovém horizontu nejsou ještě dovedeny do podoby využití v praxi. Informace pro praxi přinášejí zatím pouze individuální projekty svými pilotními šetřeními a studiiemi.

070102 Právní, správní a institucionální rámec

Právní úprava

V ČR neexistuje ucelený mechanismus prognózování potřeb kvalifikací. Neexistuje proto ani žádná legislativní regulace.

Institucionální rámec pro předvídání kvalifikačních potřeb

V ČR se několik let rozvíjejí iniciativy směřující k vytvoření stálého systému včasné identifikace potřeby kvalifikací. Záměrem je ustanovit projekce jako pravidelnou činnost, která bude mít své pevné institucionální a finanční zázemí. Tyto iniciativy se objevují spíše mezi experty a ve výzkumu než na vládní úrovni (viz 70101). Existují jako jednotlivé projekty, které nejsou vzájemně propojené a jejich výsledky vesměs neslouží jako pravidelný zdroj informací, který by mohli uživatelé na různých úrovních spolehlivě využívat. Tento stav odráží i skutečnost, že právní, administrativní a institucionální rámec podporující předvídání potřeby kvalifikované práce není vytvořen.

Dílčí systém tvoří organizace tzv. Oborových skupin (viz též 070103, 070104). Předvídáním potřeby kvalifikované práce se zabývají jen částečně. Okruh jejich činností je širší.

- Národní či celostátní úroveň reprezentuje tzv. koncepční skupina Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy. Zřizuje ji MŠMT a tvoří ji více než čtyřicet zástupců ministerstev, krajských orgánů a sociálních partnerů zastoupených v Radě hospodářské a sociální dohody, zástupci organizací přímo řízených MŠMT a České školní inspekce.
- Sektorovou rovinu reprezentují vlastní oborové skupiny. 25 oborových skupin sdružuje téměř tři stovky externích spolupracovníků.
- Lokální úroveň představují tzv. pracovní skupiny. Vznikají podle potřeby podpořit práci oborové skupiny. Tvoří je zástupci místních firem, podnikatelů, regionálních a místních úřadů, poradních sborů škol atd.

070103 Metody, přístupy, praktiky a nástroje

Metody a přístupy používané při předvídání kvalifikačních potřeb

V rámci prognostických aktivit je možno vytipovat několik metodických přístupů aplikovaných různými institucemi v rámci jednotlivých projektů, jejichž zadavateli jsou nejčastěji MPSV a MŠMT.

Kvantitativní metody

ROA-Cerge model

Od roku 1999 se pracovalo na makroekonomickém matematickém modelu. Tento model se nyní používá v projektu podporovaném Ministerstvem práce. **Kvantitativní model**, zaměřený na národní úroveň, byl přejet Centrem pro ekonomický výzkum a doktorské studium Univerzity Karlovy (CERGE – EI) v Praze z modelu nizozemského Centra pro vzdělávání a trh práce (Centre for Education and the Labour Market (ROA)). Tento model nazývaný jako “ROA-Cerge” předpovídá odděleně poptávku a nabídku trhu práce pro definované vzdělanostní a profesní skupiny, porovnává je a ukazuje budoucí napětí na trhu práce.

Předpovídané období je pětileté. Takové časové období umožňuje s dostatečným předstihem poskytnout důležité informace žákům a studentům, kteří si vybírají obor studia, nebo jejich poradcům, ale také politikům a jiným rozhodovací subjektům, které musí reagovat na změny na trhu práce. Současný stav vývoje modelu a dat zatím neumožňuje publikovat výsledky také

mimo výzkumnou sféru. První veřejnou diseminaci předpovědi je možné očekávat v letech 2007-2008.

Pro podrobné vysvětlení modelu viz příloha 070103.

ISA

Rovněž převážně kvantitativní přístup se uplatňuje v projektu **Informační systém o uplatnění absolventů škol** na trhu práce (ISA) (viz též 70101) realizovaném v rámci resortu školství. Je zaměřen především na uplatnění absolventů střední úrovně vzdělávání na pracovním trhu. Zjišťování kvalifikačních požadavků budoucího trhu práce je dílčí aktivitou. V rámci prací spojených s projektem jsou analyzována a využívána data a informace vysvětlující podstatné charakteristiky a souvislosti vazby vzdělávání a trhu práce. V rámci projektu se sleduje např. připravenost absolventů škol na základě analýz vzdělávacích programů. Zpracovávají se analýzy krátkodobých potřeb trhu práce, které vycházejí ze šetření názorů a potřeb zaměstnavatelů, šetření na úřadech práce a v personálních agenturách, vychází se z analýz inzerce v denním tisku a na internetu. Dále jsou zkoumány trendy vývoje struktury pracovních sil, vč. srovnání s vývojem v EU, analyzují se data charakterizující přechod mladých lidí ze střední školy na trh práce nebo do terciárního vzdělávání. Na základě těchto analýz jsou vytvářeny informační výstupy vhodné pro využití v kariérovém poradenství na středních i základních školách i ke zlepšení připravenosti absolventů škol na přechod na trh práce či do terciárního studia.

Sledování struktury ekonomicky aktivního obyvatelstva v počtech a podílech zaměstnaných v dlouhodobém vývoji je spojeno s analýzou trendů jak z hlediska profesního, tak z hlediska úrovně vzdělání. Zjišťována je přitom i shoda získaného vzdělání a vykonávaného zaměstnání a uvedené trendy jsou srovnávány s vývojem ve struktuře absolventů škol. Změny vzdělanostních, kvalifikačních a odvětvových charakteristik trhu práce v České republice jsou zkoumány ve srovnání se zeměmi EU, přičemž cílem je zjistit, jak se strukturální změny v ekonomice, v produktivitě a technologické úrovni promítají do měnících se kvalifikačních a vzdělanostních nároků na pracovním trhu. V této souvislosti bude provedena v rámci projektu ISA i krátkodobá a střednědobá projekce dalšího vývoje kvalifikačních potřeb pracovního trhu do roku 2009 a 2014.

Regionální variantou výše popsaného systému ISA je projekt **Regionální informační systém o uplatnění absolventů na trhu práce** (RISA) dokončený v r. 2004 v Moravskoslezském regionu. Umožňuje shromažďovat, zpracovávat a analyzovat informace vztahující se k vývoji nabídky a poptávky na regionálním trhu práce, k potřebám regionálních zaměstnavatelů a k nabídce vzdělávání ze strany škol a dalších vzdělávacích zařízení v regionu. V současné době je budován tento regionální systém rovněž v Libereckém kraji, kde jeho provoz bude zahájen v průběhu roku 2007.

Přehledy Ministerstva práce a sociálních věcí

Dílčím způsobem jsou na kvalifikační požadavky pracovního trhu orientovány i přehledy MPSV zpracovávané již od první poloviny 90 let. Zprávy vycházejí ze sledování situace v podnicích, které realizují úřady práce, a z informací o profesně-kvalifikačních charakteristikách registrovaných nezaměstnaných a hlášených volných pracovních místech. Jsou však orientovány zejména na řešení aktuálních problémů nezaměstnanosti a s ní spojených rekvalifikací než jako jeden ze zdrojů informací pro ovlivňování celkového zaměření vzdělávacího systému v delším časovém horizontu.

Kvalitativní metody

Oborové skupiny

Kvalitativním změnám v obsahu kvalifikované práce se věnují tzv. **Oborové skupiny** vytvořené při resortu školství. V nich jsou zastoupeni odborníci na tvorbu programů odborného vzdělávání, dále zástupci odborných škol a zaměstnavatelů. Na základě dostupných informačních zdrojů o vývoji jednotlivých odvětví sledují vývojové trendy ve skupinách příbuzných povolání. Aktuálně existuje 25 oborových skupin, které svým zaměřením pokrývají škálu profesního uplatnění absolventů středního a vyššího odborného školství.

V oborových skupinách jsou, mimo jiné, zpracovávány sektorově zaměřené prognózy popisující předpokládaný vývoj kvalifikačních požadavků profesí, k jejichž výkonu jsou připravováni žáci ve vzdělávacích programech příslušného směru (např. elektrotechnika, zemědělství,...). V letech 2006, 2007 probíhá kvalitativní šetření, které se opírá hlavně o vyjádření expertů. Cílem je aktualizace výstupů úkolu *Sledování vývoje kvalifikačních požadavků ve skupinách příbuzných povolání* z let 1998-2000. Celkem by mělo vzniknout více než 15 dílčích studií, jejichž texty se postupně objeví na internetových stránkách www.nuov.cz (v sekci zaměřené na činnosti oborových skupin).

Kromě dílčích, sektorově zaměřených studií, vznikla v roce 2006 i souhrnná syntetická publikace zaměřená na předpokládaný vývoj profesních nároků ve vybraných odvětvích národního hospodářství.

Specifické sektorové přístupy- nové trendy

V současné době se metody používané v České republice k vývoji nových kvalifikací a pracovních profilů (a tedy i k předjímání či prognózování) a vývoje nových kompetencí a způsobilostí mění. Nastupují metody založené na týmové práci. Jsou spojeny s postupným ustavováním tzv. **sektorových rad**, které jsou popsány dále, zejména v kapitole 070203 a též 070104.

Dalším typem kvalitativních studií, které postupně začínají vznikat v rámci projektů resortu práce, jsou **sektorové studie potřeby kvalifikované práce** zaměřené na zkoumání detailních podmínek a budoucích nároků na kvalifikovanou práci v odvětvích či jinak definovaných oborech ve střednědobém až dlouhodobém časovém horizontu (5-10 let i více podle charakteru sektoru). Doposud šlo o pilotní výzkumné studie, jejichž metodika zpracování a obsahová struktura ještě není přesně vymezena a prochází vývojem. Dosud vznikly studie pro sektor cestovního ruchu, automobilový průmysl a energetiku, na jejichž příkladech se metodika postupně vyvíjí. Studie podávají:

- celkovou charakteristiku odvětví (produkční charakteristiky, vztahy k ostatním sektorům, zapojení do mezinárodního obchodu, ap.),
- podrobnou analýzu lidských zdrojů v odvětví z hlediska profesně kvalifikační struktury a dalších charakteristik, které souvisí se zajištěním budoucích výstupů odvětví pracovní silou,
- informace o stavu vzdělávacího systému (počátečního i dalšího) vázícího se k odvětví,
- budoucí vývojové trendy a nároky na lidské zdroje v odvětví (vývoj technologií a světové trendy, strategické a politické aspekty) apod.

Cílem těchto studií je přinést informace o perspektivách uplatnění pracovní síly v sektoru a návrhy opatření pro zajištění dlouhodobého rozvoje sektoru pracovní silou.

070104 Budování partnerství a zvyšování informovanosti

Partnerství jako mechanismus předvídání kvalifikačních potřeb

Dosavadní činnosti zaměřené přímo na předvídání potřeby kvalifikované práce nemají pevné institucionální struktury. Partnerská spolupráce se vytváří vesměs v rámci jednotlivých projektů. Po jejich skončení často vzniká problém s udržením a pokračováním jejich aktivit, protože chybějí zdroje dalšího financování.

Oborové skupiny

Jako příklad relativně stálého partnerství je možno uvést partnerství budované od roku 1998 v rámci činnosti **Oborových skupin** (viz též 70102, 70103). Jejich práce se však vztahuje k tématu předvídání budoucí potřeby kvalifikované práce jen dílčím způsobem. Oborové skupiny pracují při Národním ústavu odborného vzdělávání a zřídilo je Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy. Jejich základním úkolem je podporovat, udržovat a rozvíjet efektivní komunikaci tvůrců vzdělávacích programů odborného vzdělávání v České republice se všemi relevantními partnery. Oborové skupiny jsou partnerstvím minimálně „trojrozměrným“:

- Národní či celostátní úroveň reprezentuje tzv. koncepční skupina Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy. Úkolem této skupiny je vyjadřovat se ke způsobům řešení úkolů oborových skupin v souvislosti s vývojem koncepce odborného vzdělávání v České republice. Skupinu zřídilo Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy a tvoří ji více než čtyřicet zástupců ministerstev, krajských orgánů a sociálních partnerů zastoupených v Radě hospodářské a sociální dohody, zástupci organizací přímo řízených Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy a České školní inspekce.
- Sektorovou rovinu v projektu reprezentují vlastní oborové skupiny. Jsou ustaveny tak, aby mohly postihovat problematiku jednotlivých skupin povolání, k jejichž výkonu se připravují žáci v programech středního a vyššího odborného vzdělávání. 25 oborových skupin sdružuje téměř tři stovky externích spolupracovníků.
- Lokální úroveň vnesla do konceptu poslední úprava statutu, která zakotvila možnost zřizovat tzv. pracovní skupiny. Vznikají podle potřeby podpořit práci zkušeného pracovníka oborové skupiny. Tvoří je zástupci místních firem, podnikatelů, regionálních a místních úřadů, poradních sborů škol atd.

Sektorové rady

Zcela novým typem partnerství na celostátní úrovni, který nejspíše v budoucnu ovlivní celkový vývoj a vymezení povolání a kvalifikací v České republice a tedy i jeho složku zaměřenou na předvídání potřeb nových kompetencí a způsobilostí, jsou partnerství vytvářená v rámci tzv. **sektorových rad**. Jde o nový fenomén v oblasti kvalifikací, který má předpoklady dalšího vývoje. Aktuální stav rámcově charakterizuje:

- koncept sektorových rad volně vychází z úspěšného britského projektu „Sector Skills Councils“;
- partnerství spojená s konceptem sektorových rad tvoří zástupci sociálních partnerů - profesní sdružení, ministerstva, sektorově významné firmy a podniky,
- sektorové rady mají předpoklady pro plnění významných rolí v otázkách popisu povolání a kvalifikací v pozici relevantního zástupce světa práce,
- v České republice rady zatím pracují v několika sektorech (lesnictví, energetika) - jejich práce je podporována v rámci systémového projektu Národní soustava kvalifikací (Ministerstvo školství mládeže a tělovýchovy, 2005-2008),

- pro koncept sektorových rad má zásadní význam zahájení projektu zaměřeného na rozvoj Národní soustavy povolání (Ministerstvo práce a sociálních věcí, 2007-2008).

Mezinárodní partnerství

Přístupy k identifikování a specifikování potřeby „kvalitativně nových dovedností“ mohou významně inspirovat mezinárodní partnerství vytvářená v mezinárodních projektech.

Jinou formou mezinárodní spolupráce, v níž se účastní i experti a zájemci o problematiku předvídání potřeby kvalifikací z ČR, je zapojení do sítě Skillsnet podporované Cedefopem.

070105 Předvídání kvalifikačních potřeb a jejich financování (včetně statistických údajů)

K této části nejsou žádné informace ani statistiky k dispozici.

Údaje o financování jednotlivých projektů, které se zabývají předvídáním kvalifikačních potřeb nejsou k dispozici. Navíc projekty zabývající se předvídáním obsahují i jiné činnosti, které se k budoucí potřebě kvalifikované práce přímo nevztahují, takže by údaje byly zkreslené.

K financování pilotních projektů se využívají veřejné národní prostředky a v řadě případů se využívá kofinancování z Evropského sociálního fondu.

0702 ROZVÍJENÍ NOVÝCH KVALIFIKACÍ: OBECNÉ POZADÍ

Vymezení pojmu „kvalifikace“ v České republice

Kvalifikace jsou v ČR vymezeny dvěma zákony.

Zákon č. 179/2006 Sb. vymezuje:

- **Úplnou kvalifikaci** jako odbornou způsobilost fyzické osoby vykonávat řádně všechny pracovní činnosti v určitém povolání.
- **Dílčí kvalifikaci** jako odbornou způsobilost fyzické osoby vykonávat řádně pracovní činnost nebo soubor pracovních činností v určitém povolání, případně dvou nebo více povoláních, v rozsahu uvedeném v kvalifikačním standardu.

Zákon č. 18/2004 Sb. vymezuje **odbornou kvalifikaci**, jako způsobilost k výkonu regulované činnosti, která je prokazována zejména dokladem o formální kvalifikaci, průkazem způsobilosti nebo dokladem o výkonu předmětné činnosti.

Tradice vývoje kvalifikací a profesních profilů

Tradice vývoje kvalifikací a profesních profilů je v České republice dlouhá a teoreticky velmi dobře propracovaná.

Historicky, tedy v období, které již není zajímavé (před rokem 1989) existoval v České republice systém tzv. „analýzy profesních polí“. Typickým rysem je řízení tohoto systému z oblasti odborného školství. Jedna z jeho součástí produkovala i požadavky na nové kvalifikace.

Nově vyvinuté kvalifikace a pracovní profily se promítaly především do periodicky vydávaných kvalifikačních katalogů.

Po roce 1998 postupně převzal či doplnil roli kvalifikačních katalogů tzv. Integrovaný systém typových pozic (ISTP), který je detailně popsán v kapitole 070201 Policy development on developing qualifications.

S ohledem na tradice byla vždy oblast vývoje nových kvalifikací ve světě práce doplňována vývojem spojeným přímo s odborným vzděláváním. Ideová východiska a hlavní rysy tohoto strategického přístupu jsou blíže popsány v kapitole 070201 Policy development on developing qualifications.

Od roku 2005 jsou vytvářeny předpoklady (zejména legislativní a vývojové - dané zahájením systémových projektů MŠMT) pro to, aby určující postavení ve vývoji nových kvalifikací na centrální úrovni převzal národní rámec kvalifikací pro Českou republiku - tzv. Národní soustava kvalifikací. Detaily o zaměření a nejvýznamnějším podpůrných a souvisejících projektech jsou v kapitole 07205 Financing the development of new qualifications.

070201 Politika vývoje nových kvalifikací

Politika vývoje nových kvalifikací a pracovních profilů v České republice stojí tradičně na několika pilířích. Největší význam měly a stále ještě mají následující dva:

- Nové kvalifikace a pracovní profily jsou na národní (celostátní) úrovni vyvíjeny hlavně ve „světě práce“, tedy s výrazným vlivem Ministerstva práce a sociálních věcí a dalších sociálních partnerů, zejména zaměstnavatelů.

- Před rokem 1998 se nově vyvinuté kvalifikace a pracovní profily promítaly především do periodicky vydávaných kvalifikačních katalogů. Od těchto celostátně platných dokumentů se odvozovaly další specifikace využívané na regionální a zejména lokální úrovni.
- Po roce 1998¹ převzal roli kvalifikačních katalogů tzv. Integrovaný systém typových pozic (ISTP). V současné době je ISTP dopracován do velmi sofistikované podoby s následujícími charakteristikami:

Byl vytvořen a je udržován díky podpoře Ministerstva práce a sociálních věcí.

- Do jeho vytvoření a udržování jsou zapojeny všechny celostátně významné organizace zaměstnavatelů (např. Svaz průmyslu a dopravy, Hospodářská komora, Unie zaměstnavatelských svazů) a zaměstnanců (např. Českomoravská konfederace odborových svazů).
 - Na tvorbě systému participuje i Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy a Národní ústav odborného vzdělávání - pro který jsou údaje v ISTP zdrojem informací ze světa práce (kvalifikační požadavky povolání) využívaných při tvorbě vzdělávacích programů.
 - Systém je volně přístupný na internetu (www.istp.cz).
 - Jeho základem je tzv. kartotéka typových pozic. Typové pozice jsou zobecněním reálných pracovních pozic vznikajících a fungujících v praxi
 - Systém je nastaven tak, aby jakýkoliv podnět týkající se potřeby popisu nové typové pozice a tím i nové kvalifikace bylo možné správcům systému sdělit. Podnětem se následně zabývají relevantní odborníci s tím, že konečným výsledkem může být i doplnění systému.
 - ISTP není právně ukotven - musí proto být tak kvalitní a uživatelsky příznivý, aby obstál v konkurenčním prostředí. Kvalitu potvrdily i výsledky mezinárodních obsahových auditů, systém převzala a implementuje další členská země EU - Slovenská republika.
- Dalším zdrojem vývoje nových kvalifikací je oblast vzdělávání, zejména odborného. Nejvíce formalizován je systém související s vývojem vzdělávacích programů pro počáteční odborné vzdělávání na středoškolské úrovni. Systém umožňuje na celostátní úrovni reakci na podněty:
 - vznikající na regionální či lokální úrovni (možnost škol navrhovat vlastní programy zohledňující i kvalifikační požadavky vznikající a formulované v jejich blízkém okolí),
 - vytvářené cíleným vývojem vzdělávacích programů, které zohledňují požadavky stanovované na centrální úrovni právě za účelem získat pro oblast vzdělávání objednávku ze sféry práce (práce Národního ústavu odborného vzdělávání využívající dříve zejména činnosti tzv. oborových skupin, v současnosti i jiných nástrojů, formalizovaná do podoby tzv. profesních profilů nebo kvalifikačních standardů)

Další fází národního/celostátního přístupu k vývoji nových kvalifikací (a pracovních profilů) v České republice je vymezování kvalifikací založených na kompetencích. Tento přístup dominuje v několika posledních letech.

Nejprve se prosadil v odborném vzdělávání, kde je spojován s léta připravovanou a postupně probíhající tzv. kurikulární reformou, již charakterizuje:

¹ Rok 1998 je rokem zahájení vývoje tohoto systému v České republice.

- dvoustupňová tvorba kurikula odborného vzdělávání, kde centrální úroveň tvoří tzv. rámcové vzdělávací programy, z nichž vycházejí tzv. školní vzdělávací programy, zpracovávané školami (regionální a lokální úroveň),
- dominantní postavení a určující vliv konsensuálně stanovených požadovaných výsledků vzdělávání a cílových kompetencí schvalovaných na centrální úrovni pro jednotlivé obory vzdělání, které (vesměš jako široce profilové) vymezují profesní profily (původní nástroj) a kvalifikační standardy (současný a budoucí stav).

Následně se „kompetenční přístup“ přenesl i do tvorby a dalšího vývoje v již zmíněném Integrovaném systému typových pozic. Uplatní se i v zahajované (2007) tvorbě Národní soustavy povolání.

Od roku 2005 jsou vytvářeny předpoklady pro to, aby určující postavení ve vývoji nových kvalifikací na centrální úrovni převzal národní rámec kvalifikací pro Českou republiku - tzv. Národní soustava kvalifikací. Vytvářená soustava (detaily o nejvýznamnějším podpůrném projektu jsou na stránkách: www.nsk.nuov.cz) má tyto základní charakteristiky:

- je legislativně zakotvena zákonem platným od srpna 2007, který jejími hlavními součástmi stanovuje tzv. kvalifikační a hodnotící standardy (úplné znění zákona je - i v anglickém překladu - na adrese www.msmt.cz),
- bude společným systémovým rámcem pro počáteční i další vzdělávání i pro uznávání výsledků učení,
- je vytvářena v úzké spolupráci se všemi relevantními partnery,
- bude mostem mezi světem práce a vzdělávání,
- bude obsahovat kvalifikace (kvalifikační standardy) rozdělené (seskupené) do jednotlivých úrovní. Kvalifikace bude možné srovnávat navzájem a budou mít i jasný vztah k Evropskému rámci kvalifikací (EQF).

Pro tvorbu pracovních profilů doplní určující postavení Integrovaného systému typových pozic nově vytvářená Národní soustava povolání, která z Integrovaného systému typových pozic vychází.

Silnými stránkami popsaných politik jsou zejména:

- dostatečně pružné přístupy pro získávání podnětů z lokální úrovně a fungující mechanismy pro jejich zachycování a využívání,
- zapojení sociálních partnerů a rostoucí zájem zaměstnavatelů o odpovídající aktivity,
- zpracování a zahájení velkých systémových projektů využívajících k urychlení procesů umožňujících nové přístupy také finanční prostředky z Evropského sociálního fondu.

Slabé stránky popsaných politik souvisí s časovou náročností příslušných procesů, která komplikuje důsledné využívání zpětnovazebních informací získávaných při postupné implementaci jednotlivých součástí vytvářeného systému.

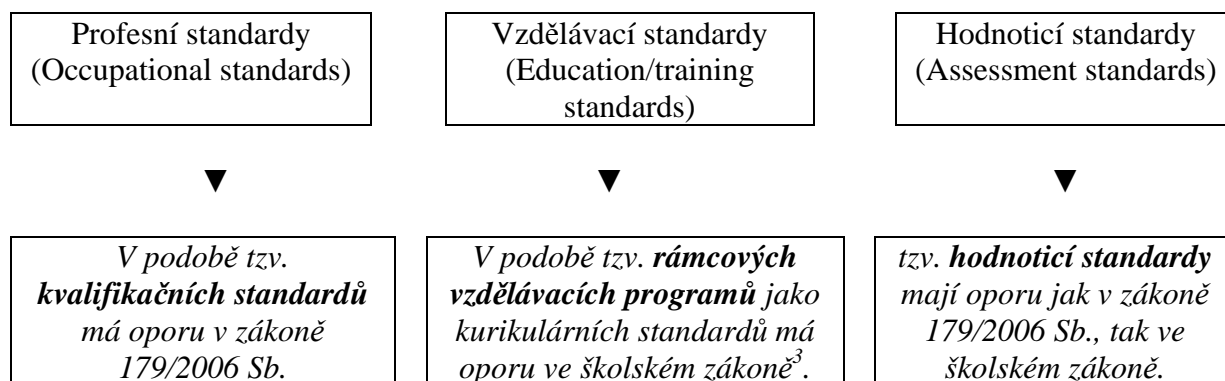
Nové přístupy a nově vytvářené nástroje, zejména Národní soustava kvalifikací se důsledky svého fungování přímo dotknou ekonomicky aktivního obyvatelstva. Od počátku prací byl nový systém koncipován zvláště s ohledem na ty, kteří si potřebují doplnit, změnit či rozšířit kvalifikaci. To se týká zejména osob s nižší úrovní vzdělání a s nižší úrovní kvalifikace. Další „znevýhodněnou skupinou“, které pomohou nové možnosti (nové cesty k získání úplné nebo dílčí kvalifikace) vyplývající ze zákona o uznávání výsledků dalšího vzdělávání jsou osoby se zdravotním postižením.

Nové přístupy a vyvíjené nástroje mají celostátní dopad. Od aplikace na „národní“ úrovni se budou souběžně odvozovat aplikace na regionální a lokální úrovni.

070202 Právní, správní a institucionální rámec

Právní rámec, který definuje směr a mechanismy potřebné pro vývoj nových a měnících se kvalifikací a pracovních profilů zajišťují tři klíčové zákony a řada dalších, podzákoných norem. Např., pro regulovaná povolání je možné nalézt téměř stovku platných legislativních předpisů nižší úrovně.

V souladu s evropským konceptem celoživotního učení je již v současnosti v České republice legislativně zakotveno vytváření třech typů standardů²:

V cílovém stavu⁴ bude mít rozhodující význam Národní soustava kvalifikací. Soustava bude obsahovat kvalifikační a hodnoticí standardy pro jednotlivé dílčí i úplné kvalifikace. Bude vycházet z připravované Národní soustavy povolání a z údajů o existujících typových pracovních pozicích, shromažďovaných v Integrovaném systému typových pozic.

Souběžně se zaváděním a naplňováním Národní soustavy kvalifikací budou revidovány existující obory vzdělání a jejich soustava a nadále budou vytvářeny a uchovávány či modifikovány nové obory vzdělání tak, aby pro všechny jim odpovídající úplné kvalifikace existovaly i vzdělávací, tj. kurikulární standardy vztažené k příslušným kvalifikačním a hodnoticím standardům popisujícím v termínech kompetencí (způsobilostí) výsledky učení, jichž má být dosaženo v dotyčných oborech vzdělání.

Dva již zmíněné zákony doplňuje třetí. Souvisí s vývojem kvalifikací a profesních profilů v oblasti regulovaných povolání. Je to zákon 18/2004 Sb., zákon o uznávání odborné kvalifikace.

Institucionální základ pro vývoj kvalifikací v České republice se v cílovém - tedy v budoucím - stavu, jehož bude dosaženo postupně, odvíjí od schváleného zákona o uznávání výsledků dalšího vzdělávání (zákon 179/2006 Sb.). Základní informace poskytuje tabulka:

² Základní rozdělení podle: Colardyn a Bjørnåvold, 2003

³ Zákon 561/2004 Sb., o předškolním základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon).

⁴ Na tomto místě je třeba zdůraznit, že jde o **popis cílového stavu**, protože Národní soustava kvalifikací je v České republice vytvářena od roku 2005, Národní soustava povolání od roku 2007 a stejný rok je také rokem, kdy začne platit (v srpnu) zákon 179/2005. Sb., o uznávání výsledků dalšího vzdělávání.

Zapojené instituce a uskupení	Jejich role a odpovědnost
Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy	<ul style="list-style-type: none"> - Koordinuje činnost ústředních správních úřadů (ministerstev) vykonávanou podle zákona o uznávání výsledků dalšího vzdělávání. - Schvaluje, mění, zrušuje a vydává seznam úplných a dílčích kvalifikací (tzn. schvaluje obsah a podobu Národní soustavy kvalifikací) včetně obsahu kvalifikačních a hodnoticích standardů. - Finančně zabezpečuje činnost Národní rady pro kvalifikace.
Autorizující orgány podle zákona 179/2006 Sb. (ústřední správní úřady, zejména ministerstva)	<ul style="list-style-type: none"> - Udělují autorizaci fyzickým a právnickým osobám - na základě posouzení splnění požadavků stanovených zákonem. - Prodlužují a odnímají udělené autorizace. - Kontrolují dodržování podmínek hodnocení. - Evidují údaje stanovené zákonem a podstupují je pro centrální evidenci Národnímu ústavu odborného vzdělávání. - Podílejí se na přípravě kvalifikačních a hodnoticích standardů a jejich změn.
Fyzické a právnické osoby – autorizované osoby (tzn. školy, profesní sdružení, firmy, podniky, poskytovatelé dalšího vzdělávání – veřejné vzdělávací instituce nebo soukromí výděleční poskytovatelé vzdělání atd.)	Provádějí hodnocení výsledků dalšího vzdělávání na základě udělené autorizace.
Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, Národní ústav odborného vzdělávání, Ministerstvo práce a sociálních věcí, Národní rada pro kvalifikace.	Navrhují kvalifikační standardy.
Komory zaměstnavatelů, profesní komory, zájmová a profesní sdružení, odborné společnosti, sdružení právnických osob vykonávajících činnost škol zapsaných do rejstříku škol a školských zařízení a reprezentací vysokých škol.	Spolupracují na přípravě kvalifikačních a hodnoticích standardů.
Národní rada pro kvalifikace	<p>Pracuje jako poradní orgán Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy pro oblast kvalifikací:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Projednává záležitosti týkající se přípravy Národní soustavy kvalifikací a jejího uplatnění v praxi. - Posuzuje další záležitosti týkající se kvalifikací nebo dalšího vzdělávání, které jí předloží Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, a vydává k nim stanovisko.

070203 Metody, přístupy, praktiky a nástroje

Přístupy používané k vymezení a popisování nových kvalifikací a pracovních profilů se „tradičně“ zakládaly na kvalifikované reakci určeného okruhu odborníků na námět či iniciaci vycházející z potřeb trhu práce. Tato reakce spočívala v posouzení podnětu, jehož výsledkem mohl být i návrh na doplnění stávajících registrů kvalifikačních či profesních profilů. Používané metody se opíraly o vyjádření expertů ve vybudovaných sítích.

V současné době se metody používané k vývoji nových kvalifikací a pracovních profilů mění. Nastupují metody založené na týmové práci. Jsou spojeny s postupným ustavováním tzv. **sektorových rad**. Jsou to nově vytvářené, sektorově zaměřené struktury složené z odborníků nominovaných zaměstnavateli a jejich organizacemi v úzké spolupráci s „ústředními správní úřady“ ve smyslu budoucích autorizujících orgánů podle zákona 179/2006 Sb. (zákon o uznávání výsledků dalšího vzdělávání).

Sektorové rady aktuálně fungují ve více než třetině sektorů, např.:

- zemědělství,
- elektrotechnika,
- stavebnictví,

Zájem, který o jejich utváření jeví ústřední správní orgány (ministerstva) i celostátně relevantní organizace zaměstnavatelů a zaměstnanců i schválení a zahájení významných podpůrných projektů, vytváří reálné předpoklady pro co nejširší nasazení a rozšíření tohoto nástroje do většiny sektorů.

V cílovém stavu by sektorové rady měly postupně přehodnotit a verifikovat stávající popisy povolání i kvalifikační standardy a podílet se na vývoji nových.

Celkový přístup k popisu a vývoji kvalifikací směřuje od expertního (založeného na názoru jednotlivých odborníků) ke „kolektivnímu“ či konsensuálně přijímanému náhledu (v sektorových radách).

Sektorové rady budou pracovat jako nástroj zaměstnavatelů při prosazování zájmů sektoru v oblasti lidských zdrojů ve vztahu ke státní správě a ke vzdělávacím institucím zvláště v souvislosti se zákonem o uznávání výsledků dalšího vzdělávání (zákon č. 179/2006 Sb.). V této souvislosti se soustředí zejména na tyto úkoly:

- monitorování trhu práce a identifikování jeho vývojových trendů a změn,
- deklarování potřeb sektoru zejména ve sféře rozvoje lidských zdrojů,
- aktivní podpora vzdělávání a rozvoje odborných dovedností v sektoru,
- komunikace se státními a vzdělávacími institucemi v zájmu prosazování potřeb sektoru,
- servisní činnosti pro oblast dalšího vzdělávání a celoživotního učení uvnitř i vně sektoru.

070204 Budování partnerství a zvyšování povědomí

Pro vytváření a vývoj nových kvalifikačních profilů ve sféře výkonu práce a zejména v odborném vzdělávání má zásadní význam zapojení sociálních partnerů. Na **národní úrovni** se sociální partneři prostřednictvím **Rady hospodářské a sociální dohody (RHSD)** účastní zejména formulování a připomínkování právních norem, vládních dokumentů a koncepcí dotýkajících se jak výkonu práce tak vzdělávání. Tím se v RHSD zabývá „pracovní tým pro vzdělávání a lidské zdroje“.

Významnou roli v podpoře uceleného přístupu k rozvoji lidských zdrojů hrála *Rada vlády pro rozvoj lidských zdrojů*, která však byla zrušena. Měla tripartitní složení a předmětem její

činnosti byla spolupráce při přípravě strategických národních dokumentů a rozhodnutí propojujících otázky zaměstnanosti, odborného vzdělávání, kvalifikací a podpory podnikání. Obdobné orgány pro strategické řízení rozvoje lidských zdrojů vznikly i na úrovni většiny krajů. Většinou fungují dále - i po zrušení Rady (celostátní).

Na **regionální úrovni** se sociální partneři angažují v krajských Radách hospodářské a sociální dohody a Radách pro rozvoj lidských zdrojů (v jednotlivých regionech je situace odlišná). V praxi se podílejí zejména na posuzování návrhů změn v síti škol a změn oborové skladby v rámci nabídky odborného vzdělávání a přípravy.

Na **sektorové úrovni** lze nalézt řadu případů dobré spolupráce partnerů v široce založených partnerstvích iniciovaných odbornými školami nebo nově vytvářenými sítěmi škol. V nich mají velký význam a vliv profesní společenství (hospodářské komory). Spolupráce je podmíněna a ovlivněna významem odvětví v regionu.

Budování partnerství je podstatným společným rysem všech velkých systémových projektů směřujících do oblasti kvalifikací a odborného vzdělávání, které se realizují od roku 2005.

Díky dalším projektům doplňujícím základní dvojici projektů zaměřených na vytvoření:

- Národní soustavy kvalifikací (zahájen 2005, podporován Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy),
- Národní soustavy povolání (zahájen 2007, podporován Ministerstvem práce a sociálních věcí),

tak jsou sociální partneři zapojeni do všech částí řetězce:

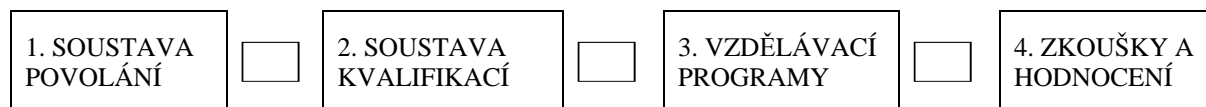

Schéma naznačuje strategii přístupu k řešení potřeby provázat vývoj nových kvalifikací a profesních profilů a potřeb zaměstnavatelů s oblastí vzdělávání a odborné přípravy:

- V cílovém stavu budou popisům požadavků na příslušná povolání v Národní soustavě povolání odpovídat kvalifikační standardy v Národní soustavě kvalifikací.
- Kvalifikační standardy se stanou dílčími objednávkami ze sféry výkonu práce, na něž reagují rámcové vzdělávací programy (v počátečním vzdělávání) a programy dalšího vzdělávání.
- Vrchol pyramidy, jejíž základnou jsou popisy povolání, tvoří systém hodnocení a certifikace odborných kompetencí, který potvrzuje výsledky učení i jejich stvrzování odpovídajícími certifikáty a to bez ohledu na to, jakým způsobem byly získány. Přispějí k tomu hodnoticí standardy pro úplné i dílčí kvalifikace, které jsou - jako součást Národní soustavy kvalifikací - vytvářeny ve spolupráci se sociálními partnery.

Do dosažení popsaného cílového stavu přispívá k účinnému provázání potřeb trhu práce, oborových skupin.

Oborové skupiny v současném pojetí pracují při Národním ústavu odborného vzdělávání z pověření a s trvalou podporou Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy od roku 1997. Jejich základním úkolem je podporovat, udržovat a rozvíjet efektivní komunikaci tvůrců vzdělávacích programů odborného vzdělávání v České republice se všemi relevantními partnery.

Oborové skupiny jsou ustaveny tak, aby mohly postihovat problematiku jednotlivých skupin povolání, k jejichž výkonu se připravují žáci v programech středního a vyššího odborného

vzdělávání. 25 oborových skupin sdružuje téměř tři stovky externích spolupracovníků. Jedná se o experty, kteří znají a průběžně sledují vývoj ve světě práce a o odborníky, kteří mají zkušenosti s tvorbou programů odborného vzdělávání.

K vytváření povědomí o stávajících i nových přístupech a metodách vývoje kvalifikačních a profesních profilů je využívána pestrá paleta metod:

- běžné jsou letáky, tištěné informační materiály a informace publikované formou článků v odborných časopisech i v denním tisku,
- specifickou roli mají pracovní semináře pořádané v hojném počtu pro zainteresované, spíše odborné skupiny,
- diseminační roli mají konference - na celostátní úrovni (2006 celkem 4), na regionální úrovni (2006 celkem 2).

Klíčový význam pro hlavní koncové uživatele, kterými jsou na jedné straně všichni zájemci o získání kvalifikace, na straně druhé zaměstnavatelé a obecně sociální partneři, mají informace zprostředkované prostřednictvím internetových stránek:

http://www.msmt.cz/	Informace poskytované Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy. Mimo jiné obsahují i texty zákonů, týkajících se vzdělávání, uznávání kvalifikací a uznávání výsledků vzdělávání.
http://www.mpsv.cz/	Informace poskytované Ministerstvem práce a sociálních věcí. Obsahují i informace týkající se Národní soustavy povolání, rekvalifikací, poradenství a možností uplatnění na trhu práce.
http://www.nuov.cz/	Informace o aktivitách Národního ústavu odborného vzdělávání - mimo jiné i o rámcových vzdělávacích programech, o práci oborových skupin, o uznávání kvalifikací a o projektech zaměřených na rozvoj Národní soustavy kvalifikací a hodnocení a uznávání výsledků učení.
http://www.istp.cz/	Informace o Integrovaném systému typových pozic, jehož součástí je Kartotéka typových pozic obsahující informace o kvalifikačních požadavcích povolání a zobecněných pracovních pozic.
http://www.nsk.nuov.cz/	Informace o cílech, postupu a dosavadním vývoji systémového projektu Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy zaměřeného na rozvoj Národní soustavy kvalifikací v České republice.
http://www.univ.nuov.cz/	Informace o cílech, postupu a dosavadním vývoji systémového projektu Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy zaměřeného na navrzení a praktickou implementaci metodiky uznávání výsledků neformálního vzdělávání a informálního učení.

070205 Financování rozvoje nových kvalifikací (vč.statistických údajů)

Vývoj kvalifikací byl až do současnosti financován veřejnými finančními prostředky vyčleněnými na podporu příslušných skupin aktivit ze státního rozpočtu České republiky. Pro vývoj kvalifikací tak byla - prostřednictvím ministerstev - využívána část finančních prostředků určených, např.:

- na financování vývoje a údržby Integrovaného systému typových pozic (Ministerstvo práce a sociálních věcí),
- na financování vývoje a tvorbu vzdělávacích programů počátečního vzdělávání (Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy).
- na financování činnosti oborových skupin (Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy).

V omezené míře se uplatňovaly a uplatňují i soukromé zdroje. Příkladem je:

- zpracovávání návrhů změn či doplnění (libovolnými subjekty) v Integrovaném systému typových pozic,
- zpracovávání návrhů změn či doplnění v procesu vývoje vzdělávacích programů odborného vzdělávání,
- provádění sektorových průzkumů a analýz zaměřených na popis a prognózování vývoje sektorů a odvětví (a kvalifikačních požadavků) různými subjekty, např., organizacemi zaměstnavatelů.

Nezanedbatelný a postupně rostoucí je i podíl finančních prostředků získaných a využitých pro oblast vývoje kvalifikací z mezinárodního prostředí nebo v přímé souvislosti s mezinárodními projekty:

- významné mezinárodní projekty

Příkladem je aktivita OECD Role národních systémů kvalifikací při podpoře celoživotního učení, která probíhala od roku 2000 do roku 2005. Česká republika zapojením získala velmi inspirativní možnost srovnávat způsoby řešení podobných problémů v různých zemích. Zapojení do projektu znamenalo urychlení procesů, které v ČR vedly k rozvoji soustavy kvalifikací a vyústily do přípravy systémového projektu Rozvoj Národní soustavy kvalifikací.

- zapojení do standardních evropských projektů

Příkladem je několik pilotních (EPANIL - zaměřený na uznávání výsledků učení, VQTS - zaměřený na přenos odborných kompetencí, QF-Embodiment- zaměřený na ověřování vztahu mezi národními rámci kvalifikací a Evropským rámcem kvalifikací) i mobilních (projekt Mobilita pro evropské kvalifikace) projektů řešených v rámci evropského programu Leonardo da Vinci.

- bilaterální mezinárodní projekty

Příkladem je několik již ukončených mezinárodních projektů iniciovaných Nizozemskem (projekt Kvalifikování pro Evropu), do nichž se zapojila Česká republika v období před vstupem do EU.

Zásadní změna v oblasti financování vývoje nových kvalifikací, výrazný vzrůst objemů finančních prostředků a podstatné urychlení příslušných procesů na celostátní úrovni je spojena s možností čerpat účelově vázané finanční prostředky z Evropského sociálního fondu doplňované podílem prostředků ze státního rozpočtu České republiky. Klíčový význam mají velké systémové projekty zahajované postupně od roku 2005 do roku 2007.

Stručnou charakteristiku tří nejvýznamnějších udává tabulka:

Název projektu	Ministerstvo / partnerství v řešení projektu	Cíle projektu
Národní soustava kvalifikací podporující propojení počátečního a dalšího vzdělávání (NSK)	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy / Národní ústav odborného vzdělávání	Vytvořit systémové prostředí, které bude podporovat <ul style="list-style-type: none"> – srovnatelnost výsledků učení dosažených různými formami učení a vzdělávání, – uznávání skutečných znalostí a dovedností nezávisle na formách učení a vzdělávání, – přenos požadavků světa práce do vzdělávání, – veřejnou informovanost o všech celostátně uznávaných kvalifikacích, – srovnatelnost kvalifikačních úrovní v České republice a v EU.
Národní soustava povolání (NSP)	Ministerstvo práce a sociálních věcí / konsorcium partnerů	<ul style="list-style-type: none"> • vytvoření základu Národní soustavy povolání v České republice, • návrh a implementace mechanismů zajištění a podpory sítě sektorových rad a zajištění jejího fungování pro Národní soustavou povolání a Národní soustavou kvalifikací.
Uznávání výsledků neformálního vzdělávání a informálního učení v sítích škol poskytujících vzdělávací služby dospělým ... (UNIV)	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy / Národní ústav odborného vzdělávání	<ul style="list-style-type: none"> • navržení a popsání způsobu, jak ověřit výsledky neformálního vzdělávání a informálního učení, • prakticky implementovat navržené mechanismy v sítích škol poskytujících vzdělávací služby dospělým.

Jedním ze společných rysů všech zmíněných systémových projektů je to, že díky svým cílovým zaměřením obsahují specifické finanční nástroje a finanční stimuly pro podporu budování partnerství pro vývoj kvalifikací.

Statistická data týkající se financování vývoje kvalifikací.

S ohledem na popsanou povahu mechanismů zajišťujících vývoj kvalifikací v České republice není možné získat a uvést žádná relevantní data umožňující jasně a s jistotou popsat podíl veřejných financí z rozpočtů dotčených ministerstev (zejména MŠMT a MPSV). Stejná poznámka platí i pro velké systémové projekty realizované s možností čerpat účelově vázané finanční prostředky z Evropského sociálního fondu doplňované podílem prostředků ze státního rozpočtu České republiky.

0703 INOVATIVNÍ PEDAGOGIKA: OBECNÉ POZADÍ

Definice “inovativní pedagogiky” a národní tradice inovativní pedagogiky v odborném vzdělávání a přípravě (VET)

Pod termínem inovativní pedagogika jsou v ČR míněny netradiční vzdělávací metody a netradiční organizační formy vyučování – zejména takové, které jsou zaměřeny na aktivizaci žáků, činnostní pojetí vzdělávání a individualizaci výuky – podrobněji viz další text. Pokud jde o tradice inovativní pedagogiky v ČR, je nutno zmínit, že vzdělávací systém v naší zemi byl ovlivněn pojetím vzdělávání v Habsburské monarchii, jejíž součástí ČR až do roku 1918 byla. To bylo převážně přikloněno k teorií materiálního vzdělávání (H.Spencer), která za základní cíl vzdělávání považovala poskytnout žákům co největší množství encyklopedických poznatků. Teorie formálního vzdělávání (Herbart, Dörpfeld) považující za základní rozvoj různých stránek osobnosti žáka zde nebyla natolik prosazována. I přesto lze v ČR nalézt počátky inovativní pedagogiky již před 2. světovou válkou, kdy do tehdejšího Československa pronikaly vlivy reformního pedagogického hnutí (např. Kerschensteiner, Dewey, Kilpatrick) a pokrokových pedagogických koncepcí (daltonský plán, winnetská soustava, jenský plán, waldorfské školy, biefeldské školy, apod.). Pod vlivem výše uvedených koncepcí vznikaly v předválečné ČR pokusné školy. Pokusné školství se snažilo o ideové, didaktické i metodické přístupy převážně v intencích pragmatismu. Tyto změny se do praxe uváděly systematicky a byly vždy problémem celého učitelského sboru. Cílem pokusné školy již tehdy bylo vychovat iniciativního a aktivního člověka. To vyžadovalo hledání nových učebních metod a také časté experimentování. Snad nejvýznamnějšími pokusnými školami byly Pokusné školy ve Zlíně (Vrána, Velinský), do nichž ve třicátých a čtyřicátých letech 20. stol. jezdily na hospitace, diskuse a přednášky v učitelských jednotách stovky učitelů z různých částí země. Učitelé z pokusných škol ve Zlíně se věnovali také autorské činnosti, vydali několik desítek prací, které pojednávají o reformní pedagogice a jejich metodách a organizačních formách výuky.

Po 2. světové válce prošel vzdělávací systém v ČR několika reformami. Současně probíhající kurikulární reforma (po roce 1990) je výrazně zaměřena na podporu inovativní pedagogiky a postihuje kurikulum odborného vzdělávání jak v jeho normativní (tj. v dokumentech vyjádřené) podobě, tak i v jeho reálné (tj. v odborných školách praktikované) podobě.

V oblasti počátečního odborného vzdělávání byly požadavky na zavádění inovativních pedagogických metod (projektová metoda výuky, skupinové vyučování, kooperativní vyučování) do kurikula stanoveny ve Standardu středoškolského odborného vzdělávání⁵ (dále Standardu středoškolského OV). V souvislosti s koncepcí vzdělávání zaměřeného na rozvoj kompetencí zde byly vyjádřeny požadavky na intenzivní zavádění činnostního pojetí vzdělávání do odborných škol, aktivizaci žáků ve výuce, individualizaci výuky a přizpůsobení organizačních forem vzdělávání potřebám a realitě praxe výkonu povolání. Při následné implementaci Standardu středoškolského OV do praxe středních odborných škol byly vytvořeny a školám poskytnuty k dispozici podrobné metodické materiály⁶ obsahující doporučení zaměřená na aplikaci projektového vyučování a dalších netradičních metod a forem výuky ve školní praxi. Součástí základní pedagogické dokumentace školy byly např.

⁵ Standard středoškolského odborného vzdělávání. Základní kurikulum středoškolského odborného vzdělávání. Cíle a obsah. Schválilo MŠMT ČR dne 18. listopadu 1997, č.j. 34221/97-23 s platností od 1. ledna 1998. Praha, VÚOŠ 1997.

⁶ Uplatnění Standardu středoškolského odborného vzdělávání při tvorbě učebních dokumentů. Uplatnění nových prvků při aplikaci Standardu středoškolského odborného vzdělávání. Technické aktuality a metodické rozhledy pro střední průmyslové školy, 39, 1998, speciální číslo A a speciální číslo B, Praha, VÚOŠ 1998.

ukázky návrhů na žákovské projekty, které prokazovaly realizaci projektového vyučování ve škole.

Vymezení pojmu “kurikulum” a národní tradice v oblasti reformy/modernizace kurikula odborného vzdělávání a přípravy (VET)

Nejnovější vymezení pojmu kurikulum uvádí Pedagogický slovník⁷. Ze tří zde uvedených významů, které tento termín má (1. vzdělávací program, projekt, plán; 2. Průběh studia a jeho obsah; 3. Obsah veškeré zkušenosti, kterou žáci získávají ve škole a v činnostech ke škole se vztahujících, její plánování a hodnocení), je v odborném vzdělávání v ČR preferován třetí z uvedených významů. Tj. Kurikulum chápeme v nejširším smyslu významu tohoto termínu v rovinách jeho plánování, realizace ve školním prostředí, osvojení žáky atd.

Po roce 2001 v průběhu kurikulární reformy se v souladu s doporučeními *Bílé knihy*⁸ požadavky vztahované k zavádění inovativních pedagogických metod a forem školní práce do odborného vzdělávání přenesly do nově vytvářených kurikulárních dokumentů OV, které vznikají jednak na státní úrovni – rámcové vzdělávací programy oborů vzdělání a jednak na školní úrovni – školní vzdělávací programy. RVP každého oboru vzdělávání vymezuje nejen odborné kompetence potřebné pro výkon povolání ale také klíčové kompetence. Zdůrazňování rozvoje kompetencí je v RVP každého oboru vzdělání výslovně spojováno se směřováním k činnostnímu pojetí vzdělávání zaměřenému na rozvoj nejen odborných ale i klíčových kompetencí. Školám jsou průběžně poskytovány metodické materiály informující o inovačních výukových a výchovných metodách a strategiích jako prostředku cíleného a systematického rozvoje kompetencí žáků. Uplatňovány jsou především autodidaktické metody výuky (tj. učit žáky technikám samostatného učení a práce) - jde zejména o náročnější samostatné práce žáků, učení v životních situacích, problémové učení, týmovou práci; sociálně komunikativní aspekty učení a vyučování (tj. dialogické slovní metody) – jde zejména o diskuse, panelové diskuse, brainstorming, brainwriting; metody činnostně zaměřeného vyučování - např. praktické práce žáků především aplikačního a heuristického typu (tj. poznávat na základě vlastního pozorování a objevování). Významný důraz je kladen na motivační činitele – zařazení her, soutěží, simulačních a situačních metod – např. simulace a řešení konfliktů, sociodrama, zařazení veřejné prezentace práce žáků apod. Metodické přístupy volí školy podle vlastního uvážení s ohledem na autonomní vzdělávací podmínky, vyhodnocují jejich efektivitu a mohou je následně modifikovat na základě zkušeností vyučujících. Informace o jejich aplikaci lze uvádět v ŠVP každé školy. V ŠVP se rovněž uvádějí informace o organizaci výuky ve škole. Ta vychází z doporučení stanovených v RVP a zdůrazňuje potřebu začleňování takových organizačních forem výuky, které jsou zařazeny mimo běžné (frontální) vyučování v systému vyučovacích hodin. Jedná se např. o organizační formy vyučování integrovaných učebních celků - kumulovaná teorie, kumulovaná praxe, vyučovací bloky, vyučování v různých prostředích, kurzy, exkurze, kooperativní a skupinové vyučování, individualizované vyučování. Pozornost je rovněž věnována způsobu realizace projektové výuky - tj. realizaci projektového týdne, exkurzí, soutěží a dalších výchovně vzdělávacích akcí a aktivit školy souvisejících se vzděláváním dle daného ŠVP.

Termín inovativní pedagogika se v ČR již běžně používá v pregraduální přípravě učitelů na pedagogických fakultách, kde jsou realizovány semináře inovativní pedagogiky. Těžiště

⁷ Průcha J., Walterová E., Mareš J.: Pedagogický slovník – 2. rozšířené a přepracované vydání . Praha. Portál, 1998, s.117.

⁸ Bílá kniha. NÁRODNÍ PROGRAM ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ V ČESKÉ REPUBLICCE. .MŠMT ČR, Praha 2001.

přípravy spočívá především v tom, že studenti navštěvují tzv. inovativní školy, ve kterých jsou výše nastíněné moderní formy a metody školní práce běžně praktikovány.

070301 Vývoj politiky v oblasti inovativní pedagogiky

Hlavní témata v prioritách a iniciativách současné národní politiky při zavádění inovativní pedagogiky v odborném vzdělávání a přípravě (VET)

Prioritou vzdělávací politiky v oblasti počátečního odborného vzdělávání (IVET) je na **národní úrovni** kurikulární reforma a zavedení dvouступňové tvorby vzdělávacích programů. K hlavním aktivitám dále patří zavedení informačních a komunikačních technologií (ICT) do škol a zkvalitnění vzdělávání v cizích jazycích. V oblasti dalšího odborného vzdělávání (CVET) je vzdělávací politika zaměřena na vytvoření systému dalšího vzdělávání.

Legislativní rámec pro zavádění nových forem vzdělávání je dán školským zákonem, zavádění ICT se opírá o program Státní informační politiky ve vzdělávání (SIPVZ).

Školský zákon umožňuje vzdělávání nejen prezenční formou, ale také formou večerní (v rozsahu 18 hodin týdně), dálkovou (založenou na pravidelných konzultacích v rozsahu 110 hodin za rok a samostudiu), distanční (s využitím ICT), kombinovanou, zkráceným studiem pro získání další kvalifikace, nástavbovým studiem pro absolventy oborů středního vzdělání s výučním listem, kteří chtějí získat stupeň vzdělání ISCED 3A, lze využívat moduly.

Cílem kurikulární reformy počátečního odborného vzdělávání (IVET) je zlepšit kvalitu vzdělávání, podpořit modernizaci vzdělávání a zvýšit mobilitu a flexibilitu absolventů na trhu práce. Připravované rámcové vzdělávací programy orientují vzdělávání na výstupy (požadované kompetence), zatímco obsah vzdělávání (učivo) je chápán jako prostředek k dosažení požadovaných kompetencí absolventa. Vymezují cíle, obsah vzdělávání v jednotlivých oborech vzdělání a nezbytné podmínky pro realizaci vzdělávání. Cíle vzdělávání jsou vymezeny formou kompetencí absolventa, které zahrnují kompetence klíčové, občanské a odborné. Odborné kompetence jsou formulovány na základě kvalifikačních požadavků na jednotlivá povolání, které jsou popsány v profesních profilech nebo kvalifikačních standardech. Součástí kurikula je všeobecné vzdělávání, které umožňuje absolventům snáze pokračovat v dalším vzdělávání.⁹ Všeobecné vzdělávání zahrnuje také komunikaci v cizím jazyce, vzdělávání v ICT (v aplikační rovině se zařazuje také do odborného vzdělávání) a základní ekonomické vzdělávání včetně finanční gramotnosti a podnikavosti. Vzdělávání v práci s ICT je zařazeno ve všech oborech vzdělání. Rámcové vzdělávací programy plní funkci vzdělávacího standardu, neboť jsou povinným základem pro školní vzdělávací programy.

V oblasti dalšího odborného vzdělávání (CVET) se prostřednictvím systémového projektu MŠMT „UNIV - Uznávání výsledků neformálního vzdělávání a informálního učení v sítích škol poskytujících vzdělávací služby dospělým“¹⁰, který se realizuje s podporou ESF

⁹ Podíl všeobecného vzdělávání v oborech středního vzdělání s maturitní zkouškou (ISCED 3A) činí minimálně 45 % a v oborech středního vzdělání s výučním listem (ISCED 3C) 35 % celkového obsahu.

¹⁰ Projekt usiluje o to, aby se střední a vyšší odborné školy zapojily ve větší míře do poskytování dalšího vzdělávání. V šesti krajích proto vzniknou sítě škol, které budou vedle počátečního vzdělávání poskytovat i programy dalšího vzdělávání. Obdobné sítě škol již existují ve dvou krajích a stanou se místem ověřování tzv. procesu uznávání výsledků předchozího učení, tedy znalostí, dovedností a kompetencí, které jedinec získal např. v různých kurzech, samostudiem, zájmovou činností (neformální vzdělávání) či při výkonu pracovních činností (informální učení). Pro potřeby uznávání budou vytvořeny hodnotící standardy (pro 20 oborů) a na jejich základě budou výsledky předchozího učení ověřovány. Pro všechny uvedené činnosti bude nezbytné připravit pedagogické pracovníky škol zapojených do projektu. Projekt je financován ESF a státním rozpočtem ČR, řídí ho ministerstvo školství, jeho partnerem je Národní ústav odborného vzdělávání; www.univ.nuov.cz.

v období 2005-2008, budují regionální sítě dalšího vzdělávání, vytváří se nabídka programů dalšího vzdělávání na školách, standardy a způsoby ověřování výsledků neformálního vzdělávání a informálního učení. Důraz se klade na kompetence a výsledky vzdělávání. Vzdělávací programy jsou koncipovány modulově. Pro realizaci se využívá potenciál středních odborných škol a vyšších odborných škol. Projekt se realizuje v těsné spolupráci se zaměstnavateli (řada vzdělávacích programů vzniká na přímou objednávku podniků pro vzdělávání zaměstnanců) a s orgány krajské (regionální) správy. V současné době zahrnuje vytvářený systém dalšího vzdělávání devět ze čtrnácti krajů České republiky, perspektivně by měl zahrnovat všechny kraje (s tímto cílem se připravuje pokračování projektu UNIV).

Orgány **regionální samosprávy**, jako zřizovatelé většiny středních škol, zajišťují zejména ekonomické prostředí pro fungování a modernizaci vzdělávání. Prostřednictvím grantů a jiných projektů podporují zavádění inovativní pedagogiky do škol a modernizaci školního kurikula. Prostřednictvím projektu UNIV se zapojují do realizace dalšího odborného vzdělávání (CVET) a budování regionálních center dalšího vzdělávání.

Na **lokální úrovni** se zavádění inovativní pedagogiky realizuje prostřednictvím škol a jejich pedagogické práce. Rozvíjí se především využívání ICT ve vyučování, zejména odborných předmětů. Pozornost se také věnuje klíčovým kompetencím, i když pro jejich realizaci a evaluaci chybí učitelům potřebný pedagogický základ. Pozitivně lze hodnotit uplatňování projektového vyučování a osvojování praktických dovedností prostřednictvím fiktivních firem a jiných studentských podniků.

Zavedení dvoustupňové tvorby vzdělávacích programů posiluje autonomii škol ve vzdělávání. Na základě rámcových vzdělávacích programů si školy budou vytvářet vlastní vzdělávací programy, což jim umožní lépe reagovat na vzdělávací podmínky i na změny na trhu práce v regionu. Školní vzdělávací programy mohou být zpracovány modulově, s propojením na programy dalšího vzdělávání. Školský zákon zavádí jako jednu z možných forem počátečního vzdělávání distanční vzdělávání opírající se o e-learning; o jejím zavedení rozhodují školy.

Řada škol nabízí také programy dalšího vzdělávání a připravuje se prostřednictvím projektu UNIV na realizaci dalšího odborného vzdělávání (CVET).

Silné a slabé stránky národní politiky při zavádění inovativní pedagogiky a reformování kurikula odborného vzdělávání a přípravy (VET)

Za pozitivní jev vzdělávací politiky lze označit oblast ICT, neboť se podařilo vytvořit podmínky pro to, aby si všichni žáci osvojili potřebné dovednosti včetně používání internetu.

Problémy jsou v přípravě zavedení kurikulární reformy, kde není zajištěna koordinace při realizaci mezi základním a středním vzděláváním a v přípravě škol na reformu. Odloženo bylo také zavedení nové maturitní zkoušky.

Zameřování politických snah na zavádění inovativní pedagogiky v oblasti odborného vzdělávání a přípravy (VET) na specifické cílové skupiny

Popsané aktivity v oblasti inovativní pedagogiky a kurikula počátečního odborného vzdělávání (IVET) jsou zaměřeny na celou populaci vzdělávající se v oborech VET. Specifika vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků mimořádně nadaných musí být zohledněny ve školních vzdělávacích programech. Pouze část vzdělávacích programů je určena prioritně pro žáky se slabšími učitelskými předpoklady, kteří vyžadují speciální pedagogickou péči, nebo pro žáky se zdravotním postižením.

Na základě projektů vyhlášených MŠMT, Ministerstvem práce a sociálních věcí, projekty Equal apod. vznikají vzdělávací programy zaměřené na podporu specifických cílových skupin, např. dětí, kteří předčasně odcházejí ze vzdělávání, s cílem vytvořit u nich

předpoklady pro uplatnění na trhu práce (popř. vrátit je zpět do vzdělávání), žen na mateřské dovolené, nezaměstnané. Tyto vzdělávací programy nabízejí různé vzdělávací instituce nebo neziskové organizace.

070302 Právní, správní a institucionální rámec

Právní úprava nebo mechanismy při zavádění inovativní pedagogiky v odborném vzdělávání a přípravě (VET) a při modernizaci kurikula odborného vzdělávání a přípravy

Dne 10. dubna 2000 přijala vláda České republiky usnesení č. 351, kterým schválila Koncepti státní informační politiky ve vzdělávání (SIPVZ). Gestorem bylo stanoveno Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy. Partnery při realizaci SIPVZ jsou Ministerstvo práce a sociálních věcí, Ministerstvo kultury a Ministerstvo informatiky.

V rámci uvedeného usnesení má MŠMT za úkol zpracovat a každoročně aktualizovat harmonogram realizace koncepce SIPVZ, rozpracovaný do jednotlivých programů podpory vzdělávání k informační gramotnosti, dále pak promítnout náklady na realizaci SIPVZ ve formě závazných ukazatelů do rozpočtové kapitoly spravované MŠMT.

Pro I. etapu realizace SIPVZ na roky 2001 – 2003 stanovilo Usnesení vlády č. 244/2001 cíle, jako např. vytvoření podmínek pro efektivní zavedení informačních a komunikačních technologií (ICT) do výuky škol, vybavení 70% škol alespoň jednou počítačovou učebnou s konektivitou k síti internet do konce roku 2001, dosáhnout využití ICT jako pracovního nástroje učitele pro 75% učitelů do konce roku 2005 a vytvořit podmínky pro zapojení škol do systému celoživotního vzdělávání v oblasti ICT do konce roku 2005.

Usnesení vlády č. 992/2003 o aktualizovaném plánu II. etapy realizace SIPVZ ze září roku 2001 zadává další úkoly gestorovi a partnerům SIPVZ na roky 2004 – 2006 v kontinuitě s časovými, finančními a technicko-ekonomickými parametry, kterých má být v SIPVZ dosaženo do 31.12.2006 podle přílohy Usnesení vlády ČR č. 402 ze dne 28. dubna 2004 o vyřazení některých programů ze systému programového financování (ISPROFIN).

Realizace SIPVZ probíhá podle schválených obsahových cílů, vládě ČR jsou průběžně předkládány zprávy, jako např. Přehled vývoje sledovaných indikátorů Státní informační politiky ve vzdělávání a Stav a plán realizace vzdělávacího portálu včetně jeho rozpočtu v rámci SIPVZ na léta 2005 a 2006, které vzala vláda ČR jako informaci na vědomí.

Požadované cíle SIPVZ do 31.12.2006 jsou od r. 2005 ovlivňovány vydáním zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon).

Předpokládá se, že by měl stát i po r. 2006 finančně podporovat tvorbu a evaluaci elektronických výukových materiálů a komunikační služby pro školy a školská zařízení. Ve schválené Koncepti financování informačních a komunikačních služeb ve školách po r. 2005 v rámci usnesení vlády č. 792/2004 byl na období let 2007 – 2010 přislíben finanční rámec 1 mld. Kč ročně jako podíl státu.

Hlavními cíli SIPVZ pro léta 2007 – 2010 je rozvíjet tvorbu, standardizovanou evidenci a evaluaci vzdělávacího obsahu, zavádět a financovat standardy komunikačních služeb na bázi využití Internetu, podpořit zavádění ICT do výuky neinformatických předmětů s přihlédnutím ke speciálním potřebám odborného vzdělávání, podpořit tvorbu e-learningových kurzů, stanovit standardní systémové procesy pro oblast využití služeb ICT ve školách v rámci realizace ŠVP, využívat výhod multilicencí.

Modernizace kurikula odborného vzdělávání a přípravy (VET) je vymezena školským zákonem. Školský zákon zavádí dvoustupňovou tvorbu kurikula počátečního odborného vzdělávání (IVET), kdy na národní (centrální) úrovni jsou vydávány rámcové vzdělávací programy, na jejichž základě zpracovávají školy vlastní školní vzdělávací programy.

Institucionální rámec, role a zospovědnost institucí a orgánů

Modernizací kurikula odborného vzdělávání a přípravy a tvorbou rámcových vzdělávacích programů pověřilo MŠMT Národní ústav odborného vzdělávání (NÚOV). Na zpracování rámcových vzdělávacích programů se podílejí také školy a sociální partneři prostřednictvím oborových skupin při NÚOV. Rámcové vzdělávací programy schvaluje MŠMT po dohodě s resortními ministerstvy, odbory a zástupci zaměstnavatelských organizací.

Tvorba školních vzdělávacích programů je plně v kompetenci ředitele školy.

Instituce	Role při modernizaci kurikula
MŠMT	Schvaluje a vydává kurikulární dokumenty
NÚOV	Zpracovává a inovuje kurikulární dokumenty, zodpovídá za tvorbu rámcových vzdělávacích programů (RVP)
Resortní ministerstva	Vyjadřují se k rámcovým vzdělávacím programům
Školy	Zpracovávají školní vzdělávací programy podle RVP

Právní předpisy

Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon) ve znění pozdějších předpisů

070303 Praxe v oblasti inovativní pedagogiky v odborném vzdělávání a přípravě (VET)

Inovativní pedagogika v odborném vzdělávání a přípravě

Waldorfské školy

Střední odborné školy waldorfské uplatňují ve svém vyučování principy waldorfské pedagogiky a v tomto smyslu navazují na základní waldorfskou školu. Jsou však otevřeny i zájemcům z ostatních škol. Waldorfské střední odborné školy pokrývají celou škálou úrovní středního odborného vzdělávání. Vyučují se na nich jak obory středního vzdělání s výučním listem, zejména stavební obory, tak i obory středního vzdělání s maturitou jako jsou např. obchodní akademie. A především je vyučován samostatný obor waldorfské lyceum, který v sobě zahrnuje jak přípravu na vysokou školu, tak i odbornou přípravu v technické a ekonomické oblasti.

Waldorfská pedagogika vychází ve vyučování především z potřeb studenta v daném věkovém období a vytváří prostor pro jeho rozvoj jako samostatné osobnosti, zodpovědné za utváření svého života. Studenti jsou proto vedeni k větší samostatnosti v práci a k vytváření vlastních úsudků na základě získaných poznatků a zkušeností.

Vzdělávací systém pro waldorfské učitele

Pro zabezpečení kvality růstu waldorfského hnutí, zejména v pedagogickém umění, byl od počátku zorganizován vlastní vzdělávací systém postgraduálního specializovaného studia. Dnes na waldorfských školách ČR působí řada absolventů těchto seminářů i těch, kteří absolvovali příslušné studium v zahraničí. Vyučující dále studují v prohlubujícím semináři v Semilech.

Seznam středních waldorfských škol

Název	E-mail	Web
SOŠ Ostrava	lyceum@waldorfostrava.cz	http://www.waldorfostrava.cz/ss/
Waldorfská škola Praha 5	lyceum@wspj.cz	http://www.wspj.cz/lyceum/cz/
Waldorfská škola Příbram	waldorf@waldorf.pb.cz	http://www.waldorf.pb.cz/stredni/stredni.htm
Waldorfská škola Semily	lyceum@waldorf.semily.cz	http://www.waldorf.semily.cz/

Daltonské školy

V českých školách se vyučuje pouze v daltonských blocích např. třikrát týdně jednu vyučovací hodinu. Blok je obvykle věnován procvičování a opakování látky. Děti si vybírají, kterému předmětu se budou v konkrétním bloku věnovat a poté plní úkoly (povinné, nepovinné a tzv. extra úkoly navíc) z příslušného pracovního listu. Využívají přitom literaturu, v případě, že si neví rady, mohou žádat o pomoc spolužáka. Řešení úkolů bývají vyvěšena ve třídě pro snadnou sebekontrolu a splnění úkolů děti zaznamenávají na přehledné tabule, díky nimž vidí i učitel kolik a jaké práce komu zbývá.

Výukou se zabývaly základní školy a víceletá gymnázia., v letošním školním roce se prvky výuky daltonských škol objevily i středních odborných školách a učilištích, které prvky výuky daltonských škol zapracovaly do svých školních vzdělávacích programů.

Komunitní vzdělávání

Komunitní školy jsou takové školy, které kromě tradičního vzdělávání daného zřizovatelem nabízejí i další mimoškolní aktivity. Jedním ze **základních posláních** těchto škol je přitáhnout maximum lidí a vytvořit z ní místo pro generační, kulturní, komunitní a sociální dialog a prostor pro odpočinek, vzdělávání a setkávání. Komunitní školou se stane každá škola, je připravena a ochotna být otevřena aktivitám nad rámec běžného provozu a rychle a kvalitně reagovat na veškeré potřeby obyvatel čtvrti, města nebo obce. Častými aktivitami jsou školení lidí bez práce, mimoškolní aktivity dětí, vzdělávání osob určitým způsobem diskriminovaných na trhu práce (matky na mateřské dovolené, zdravotně postižení, příslušníci etnických skupin apod.) a zvyšování kvalifikace. (<http://www.komunitnivzdelavani.cz/>).

Všechny tyto uvedené aktivity jsou zaměřeny na zvyšování odborné kvalifikace na střední úrovni a tím pádem spadají do oblasti celoživotního odborného vzdělávání.

Projektové vyučování

Projektové vyučování je vyučování založené na projektové metodě, kdy se pracuje na problému v souvislostech, globálně. Na středních odborných školách je projektové vyučování realizované většinou formou individuálních i skupinových žákovských projektů a v řadě případů se využívá distančních metod včetně vytvoření virtuálních tříd.

Specifické sektorové přístupy při zavádění inovativní pedagogika a modernizace kurikula odborného vzdělávání a přípravy (VET)

Na přelomu tisíciletí byly vytvořeny a zavedeny na středních odborných školách obecně odborné vzdělávací programy typu **lyceum** (technické, ekonomické, přírodovědné, zdravotnické a pedagogické), které mají všeobecně vzdělávací charakter a zároveň jsou odborně profilovány. Jsou určeny pro žáky, kteří mají zájem studovat vysoké školy technického, ekonomického, přírodovědného, zdravotnického a pedagogického zaměření. Zájem o lyceální obory zvolna stoupá. Ve školním roce 2006/2007 tvořil podíl studentů

prvních ročníků lyceí již 11 % studentů prvních ročníků středních odborných škol (ISCED 3A). Vzhledem k tomu, že absolventi těchto oborů mají velkou šanci dostat se na vysoké školy se tyto obory jeví jako velmi perspektivní

K propojování vzdělávacích cest metodou modularizace v ČR nedošlo, protože modulární konstrukce kurikula mohla být dosud uplatněna z důvodu legislativních bariér pouze v rámci existujících vzdělávacích cest. Od roku 2005 se řeší systémový projekt „Národní soustava kvalifikací (připraveny jsou tzv. úplné a dílčí kvalifikace pro kategorii ISCED 3C). Od 1.8. 2007 bude platit vyhláška, která umožní propojení vzdělávacích cest počátečního i dalšího vzdělávání, formálního a neformálního učení. Správcem kvalifikačních katalogů bude Národní ústav odborného vzdělávání.

Součástí kurikula VET se postupně od 90. let stala i podpora **podnikatelských dovedností**. Byl zavedeno vzdělávací téma „Úvod do světa práce“ rozdělené do třinácti tematických okruhů, zahrnujících pojem práce a jeho charakteristické znaky, hlavní oblasti světa práce, trh práce, soukromé podnikání, stanovení profesní dráhy, umění se prezentovat na trhu práce a jak podporuje stát sféru zaměstnanosti. Součástí výuky tématu bývá často i založení fiktivní firmy a podpora podnikání. Zaměstnavatelé se podílejí na rozvoji podnikatelských dovedností prostřednictvím odborných praxí pro studenty.

Studenti získávají základní informace o trhu práce v rámci poradenství poskytovaného Informačně poradenskými centry při úřadech práce. Byla vypracována metodika pro výuku problematiky **úvodu do světa práce** včetně e-learningového programu pro vzdělávání učitelů. Integrace této problematiky do výuky není však pro školy závazná a je zcela v odpovědnosti ředitelů škol. Situace se změní až po zavedení školních vzdělávacích programů, kde je integrace výuky tématu „Člověk a svět práce“ povinná.

Dopad zavádění inovativní pedagogiky na návrh kurikula a rozvoj odborného vzdělávání a přípravy (VET)

Školský zákon schválený v roce 2004 legislativně zakotvuje změny v kurikulární politice. Na centrální úrovni jsou vytvářeny tzv. **rámcové vzdělávací programy (RVP)**, které představují snahu o zásadní posun ke kurikulu založenému na kompetencích a stanovují vedle obsahu vzdělání i požadované výstupní kompetence absolventů. RVP jsou pak základem pro tvorbu školních vzdělávacích programů. Do konce r. 2006 bylo vytvořeno 63 RVP, které pokrývají cca 70 % žáků odborného vzdělávání a přípravy a jejich využití bylo a bude i nadále pilotně ověřováno. Tvorbu RVP koordinují pracovníci NÚOV, kteří spolupracují vždy s příslušnou oborovou skupinou, jejímiž členy jsou jak zástupci školské sféry, tak zástupci sociálních partnerů, zejména zaměstnavatelů. Tvorba RVP je náročný proces, který zahrnuje několikakolové projednávání se všemi zainteresovanými subjekty (učiteli, školskými asociacemi, sociálními partnery, profesními asociacemi, regionálními školskými orgány) a konečné schválení MŠMT.

Významnou součástí RVP jsou i **klíčové kompetence**, které v zásadě zahrnují dovednosti komunikovat, pracovat s informacemi, pracovat v týmu, řešit problémy a rozvoj schopnosti učit se. Jsou koncipovány jako přenositelné kompetence, které každý člověk potřebuje v osobním životě i při pracovním uplatnění.

Na základě RVP budou školy tvořit **školní vzdělávací programy**. V konkrétním ŠVP budou zohledněny jak cíle celonárodní politiky, tak záměry a požadavky na vzdělávání vycházející z konkrétního prostředí sociálních partnerů školy a regionu, ve kterém působí. Pro tvorbu školních vzdělávacích programů jsou vytvářeny metodické materiály, které mají pomoci jejich tvůrcům na školách.

Dopad zavádění inovativní pedagogiky na kulturu vzdělávání v odborném vzdělávání a přípravě (VET)

Na základě přijaté Koncepce státní informační politiky ve vzdělávání v roce 2006 byla realizována řada aktivit týkajících se rozvoje a podpory zavádění informatiky do vzdělání. V roce 2003 byl zprovozněn evaluační web jako metodická a informační pomůcka pro učitele, která jim je nápomocna při výběru a tvorbě výukových softwarových aplikací. V roce 2005 byl podstatně rozšířen, a to jak na úrovni struktury záznamů, tak i na úrovni obsahové. Kromě klasických výukových programů se zde postupně objevují také další elektronické materiály pro přímou či nepřímou podporu výuky – podporu e-learningu a e-tutoringu. .

V současné době je na evaluačním webu registrováno více než 2600 záznamů výukových softwarových aplikací z oblasti výuky účetnictví, plánování, konstrukcí staveb, technologie výroby v podnicích, z hotelnictví a rozvoje cestovního ruchu.

V roce 2005 bylo přijato 322 pilotních projektů, které se zaměřily především na implementaci výukových aplikací přímo do výuky neinformativních předmětů, a bylo vybráno na 200 informačních center, která se stanou nositeli moderních informačních trendů ve svém regionu.

Součástí závěrečných učňovských zkoušek v řadě oborů jsou počítači vytvářené a počítači vyhodnocené baterie testových úloh, pomocí nichž se ověřují znalosti žáků v těchto oborech.

Dopad na zavádění inovativní pedagogiky na učební prostředí v odborném vzdělávání a přípravě (VET)

Postupně se zlepšovala vybavenost škol počítači a zvyšovala rychlost připojení k internetu.

Program Státní informační politiky ve vzdělávání (SIPVZ) zahájený v roce 2000 umožnil masivně podpořit vybavení škol prostředky ICT i jejich využití pro potřeby vzdělávání.

Ve sledovaných **středních školách** bylo zlepšování materiálně-technických podmínek vzdělávání přednostně orientováno na modernizaci počítačového vybavení. Audiovizuální technika byla ve školách většinou v potřebném množství, její využití však nebylo vždy efektivní. Záviselo na zájmu učitelů, vlivu a kontrolní činnosti vedení školy a nezřídka i na zvládnutí nároků instalace přístrojů.

Přibylo škol, které zřídily multimediální učebny. Více než 90 % učitelů může využívat podle stanovených pravidel počítačovou učebnu při výuce svých předmětů. Žáci měli většinou přístup k počítačům včetně internetu i mimo vyučování. Informační systém středních škol již bývá založen na účelném využití informačních a komunikačních technologií. Školy pro informování rodičů i širší veřejnosti stále častěji využívají internetové stránky, dny otevřených dveří, prezentaci v médiích apod. Střední odborné školy zaměřené na výuku ICT specialistů na střední úrovni oborů již používají zejména při realizaci samostatných žákovských projektů vytváření virtuálních skupin a tříd, kde se uplatňují videokonference a další moderní síťové komunikační prostředky.

Ve **vyšších odborných školách** se daří vytvářet kompletní materiálně-technické a prostorové zázemí pro tvořivou a individuální práci studentů i pedagogů. Školy mají funkční informační systémy založené na efektivním využití prostředků ICT. V řadě vyšších odborných škol se postupně přechází nahrazování prezenčního studia studiem distančním. Jeho součástí je i vytváření virtuálních tříd a virtuálních laboratoří zaměřených na výuku účetnictví, technického kreslení apod.

Příslibem do budoucna je usnesení vlády 792/2004, které vytvořilo předpoklady pro financování (1 miliarda korun ročně) rozvoje užití ICT služeb ve výuce v letech 2007–2010. Ministerstvo školství, odbor SIPVZ rovněž předložil do vlády materiál obsahující analýzu

současného stavu a potřeb českých škol v oblasti ICT, ze které vyplývá požadavek navýšení uvedené částky na dvojnásobek.

07030301 e-learning v odborném vzdělávání a přípravě (VET) (vč.statistických údajů)

Zajišťování e-learningu v odborném vzdělávání a přípravě

V České republice existuje dobrá telekomunikační infrastruktura vlastněná soukromými společnostmi. Privátní telekomunikační firmy mají silné páteční sítě k zajišťování provozu IT služeb pro všechny zákazníky, včetně veřejných a školských zařízení.

Není možné popsat komplexní problematiku informačních a komunikačních technologií (dále ICT) v edukačním procesu v České republice a vliv e-learningu na edukační proces v našich školách. Lze však říci, že rozvoj e-learningu je přímo závislý na rozšíření ICT ve školství v ČR a na podpoře veřejných dotací.

Role ICT a e-learningu při inovaci a modernizaci odborného vzdělávání a přípravy (VET)

Ve školském systému se pohybuje velké množství subjektů (viz. příloha Instituce) zabývajících se e-learningem a existuje také velké množství dílčích projektů podpory využití ICT. Zásadní zlom přinesl až projekt "Internet do škol" (projekt Státní informační politiky ve vzdělávání – SIPVZ www.e-gram.cz), který umožnil několika tisícům českých škol připojení k internetu a předurčil tak budoucí vývoj i v e-learningovém vzdělávání. Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy ČR (MŠMT, www.msmt.cz) v rámci tohoto projektu zavedlo do nevybavených českých škol počítače, periferie, internetové připojení a související internetové i intranetové služby. Webové stránky projektu www.indos.cz slouží k informování uživatelů projektu o všem důležitém, stejně tak jako k poskytování základních informací laické i odborné veřejnosti.

Součástí projektu byla standardizace kompetencí učitelů v oblasti využívání ICT a nový trend je dán i standardem DVPP pro management škol, ICT i ŠVP koordinátory. ICT se tedy stávají nástrojem v práci učitelů, který jim pomáhá v jejich vzdělávací činnosti.

Subjekty které se podílí na podpoře, tvorbě a užívání e-learningu v odborném vzdělávání a přípravě –ve VET (počáteční odborné vzdělávání i další odborné vzdělávání -IVET a CVET)

Veřejné instituce:

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy ČR

- dotační podpora příspěvkových organizací
- zodpovědnost za kvalitu prezenčního a distančního vzdělávání
- přidělování akreditací distančním kurzům
- organizace ESF projektů

Národní ústav odborného vzdělávání (NÚOV)

Systémový projekt VIP kariéra

E-learningový kurz eKariéra připravil Národní ústav odborného vzdělávání v rámci systémového projektu VIP Kariéra, na nějž přispívá Evropský sociální fond. Obsah e-learningového studia je rozdělen do deseti navazujících studijních modulů, věnovaných kariérovému rozhodování, komunikaci v kariérovém poradenství či orientaci ve vzdělávací soustavě a v nabídce škol. Další okruhy se týkají vstupu do světa práce, pracovně právní a

sociální problematiky a informačních zdrojů pro kariérové poradenství. Studium poskytuje učitelům informace a poznatky z oblasti kariérového poradenství, umožňuje jim lépe pomáhat žákům při rozhodování o volbě oboru vzdělání a tím i o budoucím povolání. Nové kompetence jim budou prospěšné i pro kvalitní výuku tematických okruhů Výchova k volbě povolání a Úvod do světa práce. Účast na e-learningové formě dalšího vzdělávání poskytuje učitelům ojedinělou příležitost studovat individuálně a navíc bezplatně. Studiu se mohou věnovat v době, která jim nejvíc vyhovuje a bez absencí v zaměstnání. Významným vedlejším produktem e-learningové formy vzdělávání je zlepšení počítačové gramotnosti účastníků.

Kraje

- finanční podpora distančního vzdělávání a e-learningu
- vlastní nabídka e-learningových kurzů pro veřejnost

Olomoucký kraj (<http://webvzdelani.olportal.cz/>)

Vzdělávací portál Olomouckého kraje realizuje internetové prostředí pro volný přístup k učebním textům, zkušebním testům a výukovým aplikacím z oblasti informačních technologií. Na návrhu, přípravě, implementaci, testování a rozvoji se může podílet veřejnost především z řad učitelů a studentů.

Školy (viz. příloha Školy ze SIPVZ)

- tvorba vzdělávacích programů
- školení pedagogů v užívání ICT
- používání moderních didaktických metod

Neziskové společnosti

- podpora užívání ICT ve výuce
- tvorba obsahů e-learningu
- participace na užívání e-learningových systémů.

Sdružení Březen měsíc internetu.

BMI sdružení je nevládní nezisková organizace, jejímž posláním je podpora rozvoje internetu jako globálního komunikačního prostředku, charakteristického pro informační společnost, a využití moderních technologií v zájmu rozvoje občanské společnosti. Svoje cíle uskutečňuje pomocí řady vzdělávacích, propagačních a popularizačních aktivit jak v České republice, tak i v rámci mezinárodních projektů spolupráce.

Junior Internet

Akce Junior Internet probíhá již osmým rokem v rámci Března - měsíce internetu (www.brezen.cz) a je určen všem mladým lidem do 18 let, kteří využívají internet nejen k zábavě. Se svými webovými stránkami, designy či texty o Internetu se mohou přihlásit do internetových soutěží. Účastníci soutěží jsou zváni na konferenci s programem o internetu, plný přednášek, prezentací, diskusí a soutěží o internetu. Během konference navázejí cenné kontakty, spoluprací na internetových projektech a nové informace o internetu.

Soukromé společnosti (viz. příloha Instituce):

- nabídka vzdělávacích systémů (LMS – Learning Management System, tj. systému pro řízení studia) pro školy
- tvorba obsahů e-learningových kurzů pro školské instituce
- poradenství při implementaci ICT do školních osnov
- tvorba tematických obsahů
- pořádání odborných kurzů, soft skills

Specializované školské portály

<http://www.e-gram.cz/>

viz. SIPVZ

<http://portal.skolaonline.cz/>

Specializovaný portál pro školskou veřejnost. Můžeme zde nalézt informace o e-learningu.

<http://www.ceskaskola.cz/ICTveskole/>

Specializovaný portál pro školskou veřejnost nabízí informace o využití ICT ve vzdělávání pro učitele a studenty. Nabízí také školskou dokumentaci v elektronické podobě.

E-learning na Vysokých školách

www.vsportal.osu.cz

Informační portál Ostravské univerzity poskytující souhrnné informace o e-learningovém vzdělávání, který je určen především pro vzdělávání pracovníků vysokých škol v oblasti nových metod vzdělávání.

www.elearning.cesnet.cz

Informační portál CESNETU sdružující informace o e-learningu, který je určen především akademické veřejnosti.

www.cit.osu.cz

Společný projekt virtuální univerzity tří univerzit Moravskoslezského regionu – Ostravské univerzity, Ekonomické fakulty Vysoké školy báňské – Technické univerzity v Ostravě a Podnikatelské fakulty v Karviné Slezské univerzity Opava.

www.telmae.karlov.mff.cuni.cz

Vzdělávací portál TELMAE, vytvořený jako podpůrné prostředí pro online learning. V částí online časopisu TELMAE jsou publikovány vědecké studie zaměřené na: 1. online learning, 2. informační a komunikační technologie.

Závěr

E-learning není v ČR formálně začleněn do kurikula jednotlivých škol a nemá organizovanou podporu státních institucí. Stejně tak, vyjma nutné akreditace k dalšímu vzdělávání pedagogických pracovníků, neexistují kvalitativní standardy e-learningového vzdělávání. Tyto oblasti budou řešeny v budoucnosti, např. v rámci ESF v období 2007 - 2013.

Z pohledu didaktické metody e-learning nachází využití v dílčích školských činnostech. Zejména pomáhá v distribuci speciálních odborných obsahů účastníkům vzdělávání nebo v komunikaci mezi subjekty a objekty vzdělávání. V současnosti se vzdělavatelé učí využívat technologii po metodické stránce ve svých vzdělávacích činnostech.

07030302 Překážky při implementaci

Hlavní překážky při zavádění inovativní pedagogiky

Za hlavní překážku v širším využívání inovativních pedagogických metod lze paradoxně považovat relativně dobře fungující systém tradiční výuky. Dlouhodobá tradice českého školství i velmi dobré výsledky, kterých bylo v minulosti v oblasti odborného vzdělávání dosahováno, nevyvolávaly okamžitou potřebu změn a zakonzervovaly tak klasickou vzdělávací metodu – frontální výuku. Tyto faktory přispěly i ke stagnaci pedagogického výzkumu, který v současnosti v oblasti odborného vzdělávání prakticky neexistuje.

- Stávající platné učební dokumenty (akreditované vzdělávací programy na národní úrovni) pro obory vzdělání v počátečním odborném vzdělávání jsou založeny

především na obsahu vzdělávání tj. jaké učivo má učitel se žáky probrat. Ověření dosažených výsledků vzdělávání je omezeno na vyzkoušení žáka a jeho ohodnocení bez následné evaluace. Tento způsob vede spíše ke konstatování, že učivo bylo probráno, a nevyvíjí dostatečný tlak na změnu metod výuky.

- Střední a vyšší odborné vzdělávání se uskutečňuje v denní, večerní, dálkové, distanční a kombinované formě vzdělávání¹¹. E-learning jako vzdělávací metoda je nutnou součástí distanční formy vzdělávání, která je v počátečním vzdělávání využívána především při vzdělávání dospělých (zkrácené studium pro absolventy oborů vzdělání poskytujících střední vzdělání s maturitní zkouškou¹²). Širšímu uplatňování e-learningové metody v počátečním odborném vzdělávání brání nezkušenost s přípravou e-learningových vzdělávacích programů, nedostatek metodických materiálů k tvorbě k tvorbě výukových programů, apod. Zavedení této metody brání i nároky na vybavení prostředky ICT všech aktérů vzdělávání.
- Vzdělávání založené na využívání ICT předpokládá určitou úroveň informační gramotnosti jak žáků, tak učitelů. Ke zlepšení informační gramotnosti byla v roce 2000 přijata Koncepce státní informační politiky ve vzdělávání¹³. I. etapa realizace (do roku 2005) byla zaměřena na vytvoření podmínek umožňujících účelné zavedení ICT do škol a využití ICT jako běžného výukového nástroje 75 % učitelů. Výuka ICT je součástí vzdělávacích programů pro počáteční vzdělávání na všech úrovních, aktivní využívání ICT ve výuce na odborných školách je podmíněno zejména finanční dostupností aplikačních SW (hlavně v technických oborech) a odbornou způsobilostí učitelů.

Přijatá opatření

- Přijetím školského zákona byl vytvořen legislativní rámec pro tvorbu RVP, které představují zásadní posun ke kurikulu založenému na kompetencích. V roce 2006 dokončil NÚOV tvorbu první skupiny rámcových vzdělávacích programů (31 RVP pro obory vzdělání kategorie H, 32 RVP pro obory vzdělání kategorie M, L.
- Školský zákon ukládá školám provádět vlastní hodnocení¹⁴.
- Od roku 2005 jsou realizovány v rámci Operačního programu Rozvoj lidských zdrojů projekty spolufinancované z prostředků Evropského sociálního fondu a státního rozpočtu ČR a zaměřené na zkvalitňování vzdělávání ve školách a školských zařízeních a rozvoj podpůrných systémů ve vzdělávání.

070304 Budování partnerství a zvyšování povědomí

Stávající partnerství, které funguje jako mechanismus pro vymezení/zavedení inovativní pedagogiky a modernizace kurikula odborného vzdělávání a přípravy (VET)

Zapojení sociálních partnerů do odborného vzdělávání je dobrovolné, avšak jejich zájem na ovlivňování odborného vzdělávání vzrůstá. Týká se zejména systému odborného vzdělávání a přípravy-VET, soustavy oborů vzdělání a obsahu vzdělávání v jednotlivých oborech vzdělání (zvláště oborů vzdělání připravujících na dělnická povolání) z hlediska souladu s požadavky trhu práce. Sociální partnerství neovlivňuje zavedení inovativní pedagogiky v oblasti forem, metod a strategií výuky a v oblasti všeobecného vzdělávání žáků a studentů. Pedagogická

¹¹ Zákon č. 561/2004 Sb. o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání.

¹² § 84, 85 zákona č. 561/2004 Sb. (školský zákon).

¹³ Koncepce státní informační politiky ve vzdělávání, Praha: MŠMT, 2000.

¹⁴ § 12, odst. (2) zákona č. 561/2004 Sb. (školský zákon).

stránka vzdělávání je v kompetenci školství, respektive škol a učitelů. V kompetenci resortu školství je také zavádění ICT do škol.

Na **národní úrovni** se partnerství rozvíjí prostřednictvím Rady hospodářské a sociální dohody¹⁵. Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy projednává pravidelně aktuální otázky vzdělávací politiky s orgány regionální samosprávy.

Podíl sociálních partnerů na zavádění inovativní pedagogiky do kurikula počátečního odborného vzdělávání je zakotven ve školském zákoně.¹⁶ Dle školského zákona se sociální partneři vyjadřují k rámcovým vzdělávacím programům a účastní se závěrečných zkoušek v oborech vzdělání poskytujících střední vzdělání s výučním listem, které připravují na dělnická povolání. Významně ovlivňují soustavu oborů vzdělání. Jsou zastoupeni v akreditační komisi MŠMT pro schvalování vzdělávacích programů vyšších odborných škol.

Participace sociálních partnerů na rozvoji dalšího vzdělávání je zakotvena v zákoně o dalším vzdělávání.¹⁷

Nástrojem pro zvýšení účasti sociálních partnerů na tvorbě a modernizaci kurikula odborného vzdělávání a přípravy (VET kurikula) a na zavádění dalších inovací do vzdělávání jsou tzv. oborové skupiny při Národním ústavu odborného vzdělávání, zřízené z pověření MŠMT v roce 1998, a nyní zřizované tzv. sektorové rady, ve kterých jsou zastoupeni také sociální partneři. V současné době pracuje 23 oborových skupin, které se podílejí na formulování vývojových trendů povolání, cílů a obsahu odborného vzdělávání a na modernizaci soustavy oborů vzdělání.

Sociální partneři jsou zapojeni také do tvorby národní soustavy kvalifikací, která významně ovlivní i kurikulum odborného vzdělávání a přípravy. Podílejí se také na vytváření nástrojů evaluace výsledků odborného vzdělávání v oborech vzdělání poskytujících střední vzdělání s výučním listem (příprava na dělnická povolání)¹⁸ a účastní se závěrečných zkoušek na školách. Tím ovlivňují kvalitu vzdělávání na národní i lokální (školní) úrovni.

Na **regionální úrovni** jsou sociální partneři zastoupeni ve školských komisích orgánů územní samosprávy, v krajských Radách hospodářské a sociální dohody nebo v krajských Radách pro rozvoj lidských zdrojů. Tyto orgány se podílejí na tvorbě strategických dokumentů a plánů dlouhodobého rozvoje v oblasti zaměstnanosti a regionálního odborného školství, neovlivňují však vývoj kurikula a zavádění inovativní pedagogiky do odborného vzdělávání (vývoj kurikula není v kompetenci regionálních orgánů).

Větší prostor pro rozvoj sociálního partnerství na regionální úrovni a propojování sféry práce a sféry vzdělávání se vytváří v oblasti celoživotního vzdělávání. Sociální partneři spolupracují s regionálními orgány při vytváření systému celoživotního vzdělávání v regionu, mohou podpořit i zavádění vhodných nástrojů inovativní pedagogiky do dalšího vzdělávání.¹⁹

¹⁵ Rada hospodářské a sociální dohody je společným dobrovolným orgánem vlády, odborů a zaměstnavatelů pro tripartitní vyjednávání. Jedním z jejích pracovních týmů je i tým pro rozvoj lidských zdrojů a vzdělávání.

¹⁶ Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon) ve znění pozdějších předpisů.

¹⁷ Zákon č. 179/2006, o ověřování a uznávání výsledků dalšího vzdělávání a o změně některých zákonů (zákon o uznávání výsledků vzdělávání).

¹⁸ Národní soustava kvalifikací je vytvářena v rámci projektu ESF a MŠMT „Národní soustava kvalifikací.“ Evaluace vzdělávání v uvedené kategorii oborů vzdělání je řešena v rámci projektu ESF a MŠMT „Kvalita – Jednotné zadání závěrečných zkoušek“, (2005-2008).

¹⁹ Tvorba systému celoživotního vzdělávání v oblasti VET je řešena v rámci projektu ESF a MŠMT „Uznávání výsledků neformálního vzdělávání a informálního učení - UNIV (2005 - 2008). Vytvářený systém celoživotního vzdělávání na regionální úrovni zahrnuje v současné době 9 regionů ze 14.

Na **lokální úrovni** se sociální partnerství rozvíjí formou přímé spolupráce škol a podniků (při tvorbě vzdělávací nabídky, začleňování požadavků trhu práce v regionu do vzdělávacích programů škol, realizaci vzdělávání apod.; sociální partneři jsou členy rady škol), popřípadě škol a vybraných sektorů (např. elektroprůmyslu, hotelnictví a cestovního ruchu, řemesel). Rozsah a efektivita tohoto partnerství je však velmi rozdílná. Některé typy škol mají naopak problémy při získávání sociálních partnerů, neboť tato spolupráce je dobrovolná a není finančně odměňována. Rezervy této spolupráce jsou v oblasti praktického vzdělávání žáků v reálných podmínkách, v podpoře materiálního zajištění výuky v souladu se současnými technologiemi i v dalším vzdělávání učitelů odborných předmětů.

Začíná se dobře rozvíjet spolupráce škol a sociálních partnerů v oblasti dalšího vzdělávání, řada programů dalšího vzdělávání je vytvářena přímo na objednávku podniků.

Všemi uvedenými úrovněmi a formami prolíná sektorové partnerství.

Mezinárodní spolupráce probíhá na bázi projektů v rámci různých programů, zejména programu Leonardo da Vinci. Přispívají významně k implementaci inovativní pedagogiky v oblasti kurikula i metod a forem vzdělávání.

Role inovativních přístupů (využití ICT) při vytváření partnerství mezi vzdělávacími institucemi, institucemi poskytujícími odbornou přípravu a trhem práce

Projekty realizované z prostředků SIPVZ, jako jsou např. Vzdělávací portál, jehož řešitelem je přímo řízená organizace MŠMT Ústav pro informace ve vzdělávání (ÚIV), Evaluční web, jež je součástí projektu E-gram, lze vnímat jako nástroje aplikace inovativních přístupů z oblasti využití prostředků ICT podporující partnerství mezi vzdělávacími institucemi a trhem práce. Nejsou však, právě jako používání ICT, hlavním důvodem pro rozvoj partnerství mezi sférou vzdělávání a trhem práce. Projekt E-gram byl vytvořen jako oficiální web programu SIPVZ a zpřístupňuje veškeré informace prostřednictvím webových stránek. Jeho součástí je tzv. Evaluační web, jehož hlavním úkolem je informovat o vhodném software, který může podpořit výuku, a to včetně jeho odborných recenzí a sdílených zkušeností. Vzdělávací portál, spuštěný v lednu roku 2006, si primárně klade za cíl vytvořit jednotný a komplexní informační systém dat o školství, výchově a vzdělávání, dále sloužit jako podpora pedagogických pracovníků při výběru vhodných pedagogických metod a pomůcek, a konečně informovat širokou občanskou veřejnost o stavu a výsledcích výchovy a vzdělávání ve společnosti. Dalším příkladem dobré praxe je portál DesignTech.cz, vytvořený ve spolupráci škol a firem s podporou SIPVZ, který je zaměřen na využití prostředků ICT ve strojírenství.

Diseminace informací o inovativní pedagogice

Zvyšování povědomí o inovativní pedagogice a podpora její diseminace se realizuje v souvislosti se zaváděním kurikulární reformy a dvoustupňové tvorby kurikula, tvorby národní soustavy kvalifikací a systému celoživotního vzdělávání. K tomu jsou využívány různé národní a profesní konference (např. pravidelné konference k počátečnímu odbornému vzdělávání, konference TT-net, systémových projektů, oborových skupin, k rozvoji vyššího odborného vzdělávání), odborné publikace a časopisy, internet. Přínosem pro implementaci inovativní pedagogiky jsou systémové projekty a jiné programy podporované z prostředků ESF a státního rozpočtu. V jejich rámci se realizují semináře a workshopy pro učitele zapojených škol a sociální partnery, krajské a národní konference pro pedagogickou veřejnost, sociální partnery a kompetentní úřady.

Semináře, workshopy a konference zaměřené na inovativní pedagogiku v oblasti vzdělávacích strategií, vyučovacích metod a forem a zavádění kurikulární reformy organizují různé subjekty (instituce dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků, vysoké školy, asociace

středních škol, neziskové a jiné organizace). Jsou určeny pedagogickým pracovníkům, zvláště učitelům všeobecně vzdělávacích předmětů, méně učitelům odborných předmětů.

070305 Financování inovativní pedagogiky (vč. statistických údajů)

Financování rozvoje inovativní pedagogiky a kurikula; přispívající organizace

Inovativní pedagogikou se zde pro účely této kapitoly rozumí proces aplikování jakýchkoli pro školu (učitele, vedení školy apod.) nových metod, forem výuky, myšlenek, koncepcí, vytváření nových systémů ve vzdělávání apod.²⁰:

- Aktivity inovativní pedagogiky jsou na národní úrovni financovány z účelově vázaných prostředků MŠMT pro prioritní „projekty“ určené MŠMT. K realizaci MŠMT obvykle pověří přímo řízenou organizaci (např. NÚOV). V roce 2005 tak byl realizován projekt „Pomozme Školám Učit Nově (POSUN)“ (Hlavním cílem úkolu bylo ověřit smysluplnost a použitelnost RVP a následně ověřit adekvátnost vytvořeného ŠVP a efektivnost výuky, která podle ŠVP probíhá.). V roce 2005 byl jeden z projektů „EU – malé podniky ve středoškolském vzdělávání“, který byl zaměřen na výměnu zkušeností o různých aspektech souvisejících s existencí a funkcí studentských podniků ve středoškolském vzdělávání. Dalším projektem v roce 2005 a 2006 bylo financování činnosti 25 oborových skupin, které se spolupodílejí na tvorbě RVP.
- V ČR jsou od roku 2005 čerpány v oblasti vzdělávání v Operačním programu Rozvoj lidských zdrojů prostředky z Evropského sociálního fondu. MŠMT pověřilo na národní úrovni NÚOV realizací 4 projektů, které souvisí s inovativní pedagogikou v počátečním i dalším vzdělávání (Tvorba a ověřování pilotních školních vzdělávacích programů na vybraných SOŠ a SOU – PILOT S; Vytvoření systému externího monitorování a hodnocení včetně zřízení Centra pro zjišťování výsledků vzdělávání (včetně informační a poradenské činnosti) – Kvalita I; Rozvoj Národní soustavy kvalifikací podporující propojení počátečního a dalšího vzdělávání – NSK; Uznávání výsledků neformálního vzdělávání a informálního učení v sítích škol poskytujících vzdělávací služby dospělým - UNIV). Z operačního programu rozvoje lidských zdrojů jsou též čerpány prostředky na jednotlivé projekty škol, sítě škol, které implementují poznatky inovativní pedagogiky v praxi. Jedná se např. o projekt „Podpora efektivní vzdělávání v Moravskoslezském kraji“ zaměřený na rozvoj autoevaluace a vnější evaluace škol.
- Dílčími aktivitami inovativní pedagogiky nejen v odborném vzdělávání se zabývá pedagogický výzkum, který je realizován na 9 pedagogických fakultách univerzit a katedrách humanitně zaměřených fakult (např. filosofická, sociální). Financování těchto aktivit je realizováno prostřednictvím spoluúčasti na mezinárodních projektech (např. z prostředků EU prostřednictvím agentury Socrates), realizací grantů Grantové agentury České republiky (Czech Science Foundation), která podporuje základní vědecký výzkum v ČR, realizací grantů jednotlivých univerzit apod.
- Aplikací aktivit inovativní pedagogiky se věnují různé nevládní neziskové organizace, které získávají prostředky pro svoji činnost z grantů, nadací apod. Dalšími aktéry v oblasti jsou asociace či sdružení škol (např. Asociace středních průmyslových škol ČR; Asociace ředitelů středních zdravotnických škol Čech, Moravy a Slezska;

²⁰ Při popisu financování inovativní pedagogiky lze pouze uvést obecné rozdělení (viz níže), protože neexistuje evidence (statistická data, přehledy apod.) vynaložených finančních prostředků na aktivity inovativní pedagogiky.

Asociace obchodních akademií; Sdružení učňovských zařízení; Asociace středních a vyšších odborných škol s výtvarnými a uměleckořemeslnými obory; Sdružení soukromých škol Čech, Moravy a Slezska; Asociace ředitelů středních zdravotnických škol Čech, Moravy a Slezska; Asociace středních pedagogických škol; Asociace energetického a elektrotechnického vzdělávání). Financování aktivit výše uvedených asociací, sdružení je zajištěno prostřednictvím členských příspěvků škol.

- Aplikace aktivit inovativní pedagogiky se rozhodně neobejde bez aktivní účasti učitelů, vedoucích pedagogických pracovníků, obecně poskytovatelů odborného vzdělávání. Proto, je-li ve škole provedena jakákoliv aktivita spojená s aplikací pro školu (učitele, vedení školy apod.) nových metod, forem výuky, myšlenek, koncepcí apod., lze říci, že je zároveň financována z běžných přímých vzdělávacích nákladů, tj. nákladů na mzdy a odvody s nimi spojené, na učební pomůcky, provozních nákladů apod.
- A v neposlední řadě je mnohdy inovativním počinem např. investice do nového zařízení, do prostředků informační a komunikační technologie, investiční akce typu rekonstrukce stávajících prostor, či výstavba nového objektu vzdělávací organizace. Tyto investiční aktivity jsou většinou financovány z rozpočtu zřizovatelů.

Veřejné/soukromé joint ventrures a jejich zapojení při vymezení nebo zavádění inovativní pedagogiky v odborném vzdělávání a přípravě (VET)

Pokud se rozumí organizacemi typu „**joint venture**“ obchodní společnosti, kdy dochází k vytváření konsorcií organizací veřejného sektoru a soukromých organizací, tak doposud nebyly zaznamenány aktivity takovéhoto uskupení, které by pomáhali při vymezení nebo zavádění inovativní pedagogiky v OVP v ČR.

Nicméně v **počátečním odborném vzdělávání** v ČR existují asociace škol, unie škol či sdružení škol (např. Asociace obchodních akademií; Sdružení učňovských škol; Sdružení soukromých škol Čech, Moravy a Slezska), které řeší otázky spojené se změnami školských legislativních předpisů, s rozvojem škol, s hájením zájmů škol apod. Unie školských asociací ČR - CZESHA s 19 členy je zastřešující sdružení školských profesních a zájmových organizací, které hájí zájmy učitelů a žáků a vyjadřuje se k záležitostem školské soustavy a jejího fungování.

Na péči o rozvoj **vzdělávání dospělých (další vzdělávání)** a na jeho koordinaci se podílejí dobrovolná nevládní či mezinárodní sdružení, např.:

- Asociace institucí vzdělávání dospělých České republiky založená r. 1997; jejím cílem je prosazovat společné zájmy a potřeby svých členů, dbát na profesionalitu členů a jimi poskytovaných služeb a spolupracovat se státními orgány při přípravě a zavádění legislativních opatření v této oblasti. Má 130 kolektivních členů.
- Asociace univerzit třetího věku založená r. 1993, která iniciuje zakládání univerzit třetího věku a koordinuje jejich činnost. Má více než 40 členů - vysokých škol nebo jejich fakult.
- Národní centrum distančního vzdělávání, které existuje od r. 1995. Jeho úkolem je podpora rozvoje distančního vzdělávání a využívání technologií ve výuce.
- Významné úkoly plní Národní vzdělávací fond založený v roce 1994 za pomoci programu PHARE s cílem posílit a zkvalitnit péči o rozvoj lidských zdrojů. Jeho činnost zahrnuje analýzy stavu vzdělávání a jeho jednotlivých segmentů s akcentem na vzdělávání odborné, podporu i tvorbu programů manažerského vzdělávání, vzdělávání s důrazem na kvalitu veřejné správy, vytváření uceleného systému podpory rozvoje lidských zdrojů a hodnocení účinnosti různých aktivit.

Finanční nástroje a pobídky používané k podpoře vytváření partnerství při rozvoji inovativní pedagogiky a kurikula

Na národní úrovni v odborném vzdělávání není vytvořen finanční systém pobídek používaný k podpoře vytváření partnerství při rozvoji inovativní pedagogiky a reformování/obnově/modernizaci kurikula odborného vzdělávání a přípravy, pokud za takovýto systém nebudeme považovat grantová schémata z prostředků využívajících podpory Evropského sociálního fondu, či jiných mezinárodních fondů a nadací.

Na regionální úrovni platí, že pokud se kraj, coby zřizovatel, rozhodne, tak může vytvořit systém pobídek a **finančních nástrojů** pro školy.

U řady odborných škol funguje vícezdrojové financování – získávají prostředky od zřizovatele, prostřednictvím vedlejší hospodářské činnosti, z grantů, participací na projektech včetně velkých projektů a grantových schémat využívajících podpory EU (projekty realizované v rámci programu Leonardo da Vinci nebo projekty využívající podporu ESF) apod. Tento přístup lze označit jako určitý stimul/finanční pobídku, kdy proaktivní školy získávají navíc finanční prostředky pro odměňování kvalitních, aktivních zaměstnanců.

Statistické údaje:

Relevantní statistické údaje, které se zabývají výší investic do ICT (public and private investment in ICT provision in VET) nejsou k dispozici. Poslední výzkumy se zaměřují spíše na materiální vybavenost škol ICT (přičemž se nerozlišuje mezi jednotlivými typy škol, - tzn.,že ve výzkumu figurují mateřské, základní i střední školy) či např. na internetové připojení.

0704 INOVACE PŘI PŘÍPRAVĚ UČITELŮ

V počátečním odborném vzdělávání, tedy v kontextu formálního vzdělávání ve školách, působí téměř výhradně učitelé. Zvláštní kategorií vzdělavatelů v počátečním odborném vzdělávání jsou tzv. instruktoři odborného výcviku, kteří se v prostředí podniků podílejí na počátečním vzdělávání žáků středních odborných učilišť, nejsou však pedagogickými pracovníky a nejsou zaměstnanci školy (instruktor není povolání, ale role určitého pracovníka).

Postupy, opatření a reformy implementované v ČR

Přibližně od společenské změny státního zřízení v roce 1989 dochází k postupnému přeformulování zakázky společnosti na obsah, formu a kvalitu práce učitelů. Tento vývoj navazuje na myšlenky českého pedagoga Komenského, na reformní pedagogická hnutí z 20. a 30. let minulého století, která v českých zemích velmi výrazně rezonovala a na moderní pedagogický výzkum. V tomto historickém kontextu jsou současné požadavky na kompetence učitelů něčím kvalitativně novým pouze z menší části. Nové požadavky na učitele jsou stále zřetelněji pojmenovávány ve všech strategických dokumentech státu i regionálních samospráv. V současné době probíhá v ČR reforma vzdělávání na všech úrovních a redesign učitelské profese je jedním z pilířů reformy. Nově formulovaná zakázka na práci učitelů je konsensuální, výrazně mění pojetí profese a velmi pozvolna ovlivňuje samotnou práci učitelů.

Učitelé jsou chápáni jako nositelé změny. Nemají být pouhými realizátory kurikula, mají se stát spolutvůrci kurikula, tedy jeho projektanty. Stát, zaměstnavatelé učitelů, rodiče a sociální partneři škol požadují, aby učitelé uplatňovali ve výuce následující pedagogické přístupy a metody:

- přístupy zaměřené na tvůrčí a týmové řešení reálných problémů,
- přístupy rozvíjející kritické myšlení,
- přístupy zohledňující individuální potřeby žáků,
- holistické přístupy,
- přístupy korigované profesní reflexí a sebereflexí,
- projektové přístupy,
- přístupy zohledňující požadavky trhu práce,
- motivující přístupy, které rozvíjejí schopnost učit se v rámci celého života,
- přístupy podporující sociální soudržnost.

Inovativní pedagogika a její využití při přípravě učitelů a instruktorů odborného vzdělávání a přípravy (VET)

Počáteční příprava na povolání učitele počátečního odborného vzdělávání (IVET) probíhá ve velké většině na vysokých školách, a to v akreditovaných i neakreditovaných vzdělávacích programech. V menším rozsahu probíhá počáteční příprava IVET učitelů v rámci kurzů různých nevysokoškolských vzdělávacích institucí. Příprava na roli IVET instruktora není upravena legislativně, je víceméně dobrovolná, není monitorována, a proto ji tento text nezachycuje.

Potřeba inovovat přípravu učitelů počátečního odborného vzdělávání (IVET) vzhledem k měnícím se požadavkům na absolventy odborného vzdělávání a přípravy je reflektována, diskutována a odráží se ve všech strategických dokumentech. Tuto potřebu reflektují všechny relevantní strany a v různé míře podnikají kroky podporující inovace v přípravě učitelů počátečního odborného vzdělávání.

Příklady inovací v rámci počáteční přípravy učitelů počátečního odborného vzdělávání (IVET)

- využívání e-learningového prostředí Moodle
- publikování studijních opor na www stránkách kateder připravujících učitele počátečního odborného vzdělávání
- zavádění studijního předmětů podporujících ICT kompetence, např. “Komunikační technologie”, “Pedagogický software”, “Využití počítačů ve výuce”, “Didaktické technologie”,
- na některých vysokých školách jsou k dispozici podpůrné mechanismy pro studium v zahraničí, např. tzv. centra zahraničních studií
- zavádění prvků tréninku dovedností do studijních programů

Inovace v rámci dalšího odborného vzdělávání učitelů působících v počátečním odborném vzdělávání (IVET)

Další odborné vzdělávání IVET učitelů probíhá nejčastěji v rámci nejrůznějších kurzů pořádaných nevysokoškolskými vzdělávacími institucemi. V menším rozsahu probíhá další odborné vzdělávání IVET učitelů v neakreditovaných kurzech vysokých škol.

Opatření podporující inovace v působnosti státu, zejména Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy:

- Stát podporuje získávání kompetencí učitelů dotacemi kurzů zaměřených na aplikaci ICT ve výuce.
- Stát spolufinancuje řadu vzdělávacích projektů (a to zejména v rámci ESF a komunitárních programů), které řeší problematiku inovací v dalším odborném vzdělávání IVET učitelů.

Inovace v působnosti institucí poskytujících učitelům počátečního odborného vzdělávání (IVET) další odborné vzdělávání:

Specifické vzdělávací programy pro učitele počátečního odborného vzdělávání se v nabídkách vzdělavatelů téměř nevyskytují. IVET učitelé však mají možnost zúčastňovat se kurzů zaměřených např. na využívání ICT ve výuce, na využívání projektových a kooperativních metod výuky. Začínají se objevovat vzdělávací programy zaměřené na rozvoj dovedností v oblasti projektování výuky.

Nejdůležitější roli v dalším odborném růstu učitelů počátečního odborného vzdělávání hraje informální učení, a to zejména v rámci zkušenostního učení a samostudia. Učitelům je v současnosti k dispozici velké množství odborné literatury zaměřené na inovace v oblasti pedagogiky a didaktiky.

Inovace ve vzdělávání lektorů, trenérů atd. působících v dalším odborném vzdělávání (CVET)

Nejčastěji je praktik, který vzdělává dospělé v kontextu dalšího odborného vzdělávání, označován jako *lektor*. Značně frekventované jsou také profesní pojmenování *trenér*, *instruktor* a *školitel*. Vedle těchto obecně známých pozic se v praxi vyskytují i další, více méně specializované typové pozice, např. *facilitátor*, *kouč*, *supervizor*, jež jsou postaveny na využití nějaké speciální metody podporující učení dospělých.

Inovace v počáteční přípravě lektorů, trenérů atd. pro oblast dalšího odborného vzdělávání

Počáteční přípravu lektorů, trenérů atd. implicitně nabízí několik málo vysokých škol. V neporovnatelně větší míře se na počáteční přípravě lektorů, trenérů atd. podílejí nevysokoškolské vzdělávací instituce, nejčastěji komerčního charakteru. Inovační potenciál se

projevuje zejména v tomto neakademickém prostředí, a to zejména díky úzkému sepětí s požadavky praxe.

Progresivní vzdělávací programy se orientují na rozvoj následujících kompetencí lektorů, trenérů dalšího odborného vzdělávání (CVET):

- dovednost facilitovat profesní rozvoj pracovníků,
- dovednost profesionálně používat moderní metody assessmentu,
- dovednost efektivně využívat ICT ve výuce,
- dovednost řídit proces učení v interkulturním prostředí,
- dovednost reflektovat své působení,
- dovednost koučovat a supervidovat pracovníky,
- dovednost motivovat pracovníky k dalšímu vzdělávání.

Inovace v dalším odborném vzdělávání lektorů a instruktorů působících v CVET

Nejdůležitější inovativní roli v dalším odborném vzdělávání lektorů hrají nejrůznější komerční vzdělávací instituce nabízející značné množství specializačních a rozšiřujících kurzů. Tyto kurzy se ve značné míře zaměřují na trénink specifických rolí vzdělavatele v kontextu dalšího odborného vzdělávání (CVET). Jde zejména o role facilitátora učení, assessora, supervizora, kouče, mentora, tutora e-learningu.

Zcela zásadní roli v dalším odborném růstu lektorů dalšího odborného vzdělávání hraje informální učení, a to zejména v rámci zkušenostního učení a samostudia. Lektorům je v současnosti k dispozici velké množství odborné literatury zaměřené na inovace v oblasti pedagogiky a didaktiky.

Role státu v podpoře inovací v rámci přípravy lektorů je spíše marginální. Soustřeďuje se na formulace proklamací a na spolufinancování projektů zaměřených na rozvoj kompetencí lektorů, zejména v rámci ESF a komunitárních programů. Skutečným motorem inovací v této oblasti je trh.

0705 INOVACE V HODNOCENÍ

Viz text z kapitoly 0701 Mechanismy monitorování pro evaluaci procesů očekávaných potřebných kvalifikací a pracovních profilů trhem práce (Quality monitoring mechanisms..) – Národní úroveň

Politika upravitelství způsobů hodnocení a certifikačních/akreditačních procesů reformovanému kurikulu odborného vzdělávání a přípravy (VET)

• Základní přístupy k hodnocení

jsou stanoveny platnými právními předpisy: Zákon o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání Zákon 561/2004 Sb.. Údaje o průběhu a výsledcích vzdělávání ve škole jsou součástí povinné dokumentace škol – školní matriky školy. Pokud jde o oblast odborného vzdělávání jsou způsoby průběžného i závěrečného hodnocení žáků/studentů stanoveny prováděcími předpisy: vyhláškou č.13/2005 Sb. O středním vzdělávání a vzdělávání v konzervatoři a vyhláškou č. 47/2005 Sb. O ukončování vzdělávání ve středních školách závěrečnou zkoušku a O ukončování vzdělávání v konzervatoři.

V rámci naplňování reformních záměrů je kromě tradičního způsobu hodnocení klasifikací (klasifikační stupně a) 1 – výborný, b) 2 – chvalitebný, c) 3- dobrý, d) 4 – dostatečný , e) 5 – nedostatečný) školám nabídnuta možnost využít slovního hodnocení. V případě využití slovního hodnocení jsou výsledky vzdělávání žáka popsány tak, aby byla zřejmá dosažená úroveň vzdělání žáka ve vztahu ke stanoveným cílům vzdělávání a k jeho osobnostním a vzdělávacím předpokladům. Hodnoceno je rovněž chování žáka, a to v denní formě vzdělávání – stupni: a) 1- velmi dobré, b)2 - uspokojivé, c)3- neuspokojivé.

Celkové hodnocení žáka na vysvědčení se vyjadřuje stupni a) prospěl/a s vyznamenáním (není - li prospěch v jednotlivých předmětech horší než stupeň 2 a průměrný prospěch z povinných předmětů je do 1,5), b - prospěl/a, c) neprospěl/a (je-li v některém z povinných předmětů hodnocen stupněm 5). Podrobnosti hodnocení vycházejí z požadavků stanovených v RVP a ŠVP.

Akreditační a certifikační procedury v odborném vzdělávání dospělých,

Ve vzdělávání dospělých je třeba rozlišovat certifikaci mezi vzděláváním odehrávajícím se ve školách a školských zařízeních a vzděláváním realizovaným v mimoškolním prostředí:

Školský systém

Akreditace i certifikace vzdělávání dospělých realizovaného ve formálním školském systému vzdělávacím systému je legislativně opatřena školským zákonem (Zákon 561/2004 Sb). .

Mimoškolní prostředí

Odborné firemní nebo podnikové kurzy, výuka cizích jazyků nebo výuka práce s ICT mohou být prováděny vně školského systému různými poskytovateli vzdělání na základě vyhlášky č. 524/2004 Sb., o akreditaci zařízení k provádění rekvalifikace uchazečů o zaměstnání .

Rozvoj nových metod hodnocení - sebehodnocení a hodnocení prostřednictvím PC.

Počáteční odborní vzdělávání

Již od roku 1995 je školám poskytována pestrá nabídka hodnotících nástrojů včetně elektronických testů a sebehodnotících dotazníků. Realizuje se především prostřednictvím projektu Kalibro který je zaměřen na tvorbu a distribuci různých hodnotících nástrojů podporujících výkon učitelské profese: Jde např. o dovednostní testy pro dvojice žáků, které obsahují různé typy testových úloh s otevřeným koncem a podrobná pravidla objektivního

hodnocení, dotazníky pro žáky, rodiče, učitele a ředitele škol, zaměřené na různé oblasti práce školy apod. Otázky vycházejí z toho, čemu při sebehodnocení věnují pozornost školy ve srovnatelných vyspělých zemích.

Vzdělávání dospělých

Nové metody hodnocení jsou využívány především v oblasti kariérového poradenství., a to jak ve státním sektoru, tak i v sektoru soukromém:

Státní sektor:

Zákon 435/2004 Sb.²¹ stanovuje úřadům práce ČR (dále ÚP) povinnost zabezpečit a poskytovat klientům poradenské, informační a další služby v oblasti zaměstnanosti. Poradci úřadů práce v ČR tudíž užívají různé osobnostní testy (často konstruované na bázi bilanční diagnostiky) a specifické testy zaměřené na zjišťování dispozic pro výkon určité profese. Užívají také nových metod poradenství založených na sebehodnocení uchazečů o zaměstnání: Významným nástrojem je zde Analýza individuálního potenciálu (AIP)²², při níž klient a poradce využívají internetovou aplikaci Jobtip. Jobtip je program vytvořený v rámci budování Integrovaného systému typových pozic (MPSV ČR). Umožní zájemci o práci sestavit si charakteristiku vlastní osobnosti a vytvořit si svůj osobní profil. Pokud jej poskytne poradci, získá tak poradce nejen formální údaje o klientovi, ale i informace o jeho neformálně získaných kompetencích, individuálních potřebách a přáních. Tyto informace využívá tak, že každému klientovi umí lépe poradit s volbou povolání - ukázat konkrétní možnosti uplatnění na trhu práce a také nabídnout vhodnou rekvalifikaci nebo zvýšení kvalifikace. Analýza individuálního potenciálu byla v rámci participace Národního ústavu odborného vzdělávání na řešení projektu SELF-EVALUATION²³ použita pro tvorbu jednoduššího orientačního osobnostního otazníku určeného pro základní sebe-hodnocení. Dotazník je cíleně určen pro osoby s nižší vzdělanostní úrovní a je založen výhradně na vzájemné spolupráci klienta a poradce úřadu práce.

Nestátní sektor:

Různé nestátní pracovní a vzdělávací agentury využívají často své vlastní metody a nástroje. Z významnějších z oblasti pracovní diagnostiky lze uvést např.: Republikové centrum vzdělávání, s.r.o.²⁴, které v rámci realizace programu „Šance“ realizuje rekvalifikační kurzy akreditované MŠMT. Využívá počítačovou diagnostiku COMDI, jejímž cílem je opět zmapovat celou osobnost klienta na základě jeho sebehodnocení za účelem určení jeho vhodné budoucí profesí orientace.

Dopad zavádění inovativní pedagogiky na rozvoj kvalifikačních standardů a profilů v odborném vzdělávání a přípravě (VET)

V ČR proniká stále silněji do kvalifikačních požadavků (standardů) různých profesí a povolání vliv internacionalizace. Toto se odráží i ve výsledcích šetření zaměřených na výzkum vývojových trendů v oblasti povolání²⁵, kde jsou interpretovány takové aspekty jako globalizace hospodářství, internacionalizace podniků a firem, rozvoj velkotechnologií, automatizace rutinních činností apod. Dopady, které lze očekávat vyvolávají potřebu rozvíjení následujících dovedností:

²¹ Zákon 435/2004 Sb. ze dne 13. května 2004 o zaměstnanosti

²² <http://aip.istp.cz>

²³ Projekt LdV SELF-EVALUATION - Mezinárodní metody a modely sebehodnocení neformálních osobních kompetencí 2002 – 2005, www.guidance-research.org/self_eval

²⁴ <http://www.rcv.cz>

²⁵ Kadlec M., Blažicková J., Konopásková A.: Profesní nároky sektorů a odvětví .Analytická zpráva . Pracovní texty projektu „ Uplatnění absolventů škol: analýza a výhled“2/2000. UIV, VÚOŠ, CSVŠ. Praha 2000

- Jazykové dovednosti
- Schopnost učit se a orientace na trhu práce
- Práce s informacemi (využití prostředků ICT)
- Schopnost jednat ekologicky
- Schopnost prosadit se, schopnost koncentrace a odolnost vůči zátěži.
- Flexibilita pracovníka a schopnost pracovat v týmu.

Změny charakteru povolání – rozšiřování profilu

Pokud jde o dovednosti spojené s výkonem konkrétního povolání, lze vysledovat obecný rys, jímž je prolínání dříve oddělených povolání a celkovou potřebu rozšiřování profilu.

Z vyjádření jednotlivých expertů většinou nevyplývají návrhy na vznik nových povolání /kvalifikací či profesních profilů/, spíše návrhy na změnu charakteristiky některých stávajících. Tento trend je v souladu se záměrem systémového projektu ESF NSK (viz kapitola 0702), ve kterém jsou vytvářeny kvalifikační standardy a budována národní soustava kvalifikací.²⁶

Odras v kurikulu počátečního odborného vzdělávání

Výše uvedené skutečnosti se promítají do reformy kurikula počátečního odborného vzdělávání. Do vznikajících kurikulárních dokumentů (Rámcových vzdělávacích programů oborů vzdělání) jsou zapracovávány následovně:

- jazykové dovednosti požadavky na jejich zvládnutí jsou explicitně stanoveny v modelu klíčových kompetencí (podrobněji viz kap. europeanizace kurikula) – jako potřeba rozvoje komunikativních kompetencí. Podrobněji jsou rozpracovány do všech dalších vzdělávacích oblastí. S osvohováním jazyků souvisejí i požadavky na rozvoj kulturního povědomí žáků směrem ke znalosti a uznávání různých evropských i jiných kultur.
- práce s prostředky ICT a informacemi je rovněž považována za klíčovou kompetenci. V RVP je navíc zařazeno tzv. průřezové téma, které akcentuje potřebu věnovat zvýšenou pozornost výuce práce s prostředky ICT ve všech vzdělávacích předmětech (tj. i odborně teoretických a praktických) i v dalších školních aktivitách (soutěžích, při účasti v různých projektech, zájmové činnosti apod.)
- utváření ochoty celoživotně se vzdělávat je požadováno v rámci směřování k naplnění modelu klíčových kompetencí jako zdůrazňování rozvoje kompetencí k učení, založeném na vhodné motivaci žáků, pochopení jeho významu pro celkově úspěšný osobní i pracovní život každého jedince, a utváření si individuálně vhodných učebních strategií.
- utváření ekologického povědomí a jeho rozvíjení je v RVP řešeno jak v rámci klíčových kompetencí, tak i v rámci specificky odborných kompetencí a průřezovým tématem Člověk a životní prostředí.
- rozvoj potřebných osobnostních vlastností a postojů (schopnost prosadit se, pracovat v týmu apod.) je zdůrazněn v rámci personálních a občanských kompetencí. Zohledněny jsou také požadavky akcentující flexibilitu, připravenost k podnikání – a to v rámci kompetencí k pracovnímu uplatnění. Zde je zdůrazňována i orientace v problematice trhu práce a pracovního uplatnění, které je rovněž věnováno jedno z průřezových témat – Člověk a svět práce.

²⁶ KOLEKTIV: Návrh pojetí, struktury a procesů Národní soustavy kvalifikací. Zpracoval řešitelský tým projektu NSK , NÚOV Praha. 2007

Významný důraz je v RVP kladen na formy a metody školní práce, kde je obecně vyžadována aplikace vzdělávacích metod a organizačních forem výuky, které jsou řazeny do oblasti inovativní pedagogiky.

Jelikož výše nastíněné prvky jsou uvedeny ve všech RVP oborů vzdělání (v současnosti především typu ISCED 3C a ISCED 3A), je zřejmé, že kurikulární dokumenty ve své nové podobě obecně výrazně podporují začleňování požadavků vědeckotechnického vývoje i všech významných trendů společenského rozvoje do počátečního odborného vzdělávání pro všechny odborné kvalifikace.

Hodnocení a akreditace standardů pro certifikaci kvalifikací v odborném vzdělávání a přípravě (VET)

V ČR jsou **vyvíjeny nové evaluační nástroje certifikační i akreditační procesy ve vzájemném propojení s utvářením NSK** - Národní soustavy kvalifikací.²⁷

V této oblasti bylo významným mezníkem schválení zákona č. 179/2006 Sb. o ověřování výsledků dalšího vzdělávání, který stanovuje, co má NSK obsahovat, jak má být strukturována, jakým způsobem a kým má být vytvářena a schvalována. Také podrobně stanovuje jak a kým se má uskutečňovat vlastní uznávání kvalifikací. Smyslem vybudování NSK je především zprůhlednit uznávání kvalifikací a umožnit občanům uznání jejich skutečných v praxi použitelných dovedností, byť i získaných mimo formální školský systém. Směřuje tak k propojení systému počátečního odborného vzdělávání se systémem celoživotního vzdělávání.

NSK rozlišuje dva typy kvalifikací:

1. *úplnou kvalifikaci*, tj. schopnost vykonávat určité povolání; bývá získávána po absolvování určitého oboru vzdělání (např. kuchař – ISCED 3C),
2. *dílčí kvalifikaci* tj. schopnost vykonávat pouze část určitého povolání (pracovní činnost nebo skupinu pracovních činností) což dává možnost pracovního uplatnění (např. studená kuchyně – výroba lahůdek) .

Základními nástroji NSK jsou kvalifikační a hodnoticí standardy.

Kvalifikační standardy

Ke každé kvalifikaci v NSK vytvářeny ve spolupráci MŠMT, MPSV a sociálních partnerů²⁸ kvalifikační standardy. Ty určují, co je potřeba pro získání příslušné kvalifikace umět a stanovují soubory kompetencí potřebných pro výkon příslušného povolání.

Hodnoticí standardy

Hodnoticí standardy jsou vytvářeny paralelně s kvalifikačními standardy a tvoří soubory kritérií, postupů, pokynů a podmínek pro ověřování kompetencí z kvalifikačních standardů. Jejich účelem je určovat, jak lze zjistit zda člověk skutečně splňuje požadavky kvalifikačního standardu .

Využití hodnoticích a kvalifikačních standardů

v počátečním odborném vzdělávání

v současné době jsou kvalifikační a hodnoticí standardy úplných kvalifikací využívány při závěrečné evaluaci vzdělávání v oborech vzdělání s výučním listem (typu ISCED 3C) v rámci

²⁷ www.nsk.nuov.cz
nsk.esf@msmt.cz

²⁸ především Trexima, spol. s.r.o

systemového projektu Kvalita I – Nová závěrečná zkouška²⁹. Předpokládá se, že hodnoticí standardy (HS) budou v budoucnu využívány rovněž při závěrečné evaluaci v oborech vzdělání s maturitní zkouškou (typu ISCED 3A) – zejména při utváření profilující části maturitní zkoušky.³⁰

V dalším vzdělávání

Zde mají velký význam kvalifikační a hodnoticí standardy dílčích kvalifikací, a to zejména při uznávání neformálně osvojených kompetencí. Každý občan, který bude chtít získat osvědčení o dílčí kvalifikaci bude muset složit zkoušku podle hodnoticího standardu této dílčí kvalifikace.

Akreditační procesy:

Zkoušení a vydávání osvědčení budou provádět tzv. autorizované osoby, které po splnění předepsaných požadavků³¹ získají autorizaci. Autorizaci budou udělovat ministerstva do jejichž působnosti příslušné profesní oblasti patří - tzv. autorizující orgány. Získáním všech dílčích kvalifikací, které jsou potřebné pro výkon určitého povolání lze v optimálním případě získat i úplnou kvalifikaci, aniž by bylo nutné absolvovat školní vzdělání.

070501 Inovace v evaluaci a monitorování kvality

Mechanismy monitorování kvality pro evaluaci procesů předvídání kvalifikačních potřeb a rozvoje nových kvalifikací a profesních profilů na trhu práce

Národní úroveň

- Pro zlepšování vztahu mezi programy odborného vzdělávání a požadavky trhu práce mají význam nástroje umožňující monitorovat dynamicky se vyvíjející kvalifikační požadavky povolání. Jsou to již existující, v gesci MPSV a ve spolupráci se sociálními partnery (zejména se zaměstnavateli) vytvářené standardní nástroje (Integrovaný systém typových pozic - <http://www.istp.cz/>) nebo nově připravovaná Národní soustava povolání (MPSV) a Národní soustava kvalifikací – www.nsk.nuov.cz (MŠMT a NÚOV).
- Neméně významný je proces promítání zjištěných požadavků do vytvářených vzdělávacích programů. V něm se vedle odborníků-specialistů uplatňují tzv. **oborové skupiny** vytvořené při Národním ústavu odborného vzdělávání v roce 1998 z pověření MŠMT. Členy oborových skupin jsou zástupci zaměstnavatelských organizací, odborových svazů, profesních nebo živnostenských organizací, nebo školských asociací. V rámci oborových skupin je rovněž vytvořena **konceptní**

²⁹ www.kvalita.1.nuov.cz Kvalita I – Nová závěrečná zkouška – informace dít do přílohy Celkovým záměrem projektu je reformovat závěrečnou zkoušku (ZZ), sjednotit její zadání v jednotlivých oborech vzdělání a začlenit do ní ve spolupráci s odborníky z praxe aktuální požadavky trhu práce. Při tvorbě jednotného zadání závěrečných zkoušek (JZZZ) pro určitý obor vzdělání využívají řešitelské týmy hodnoticí standard úplné kvalifikace. Jeho prostřednictvím sledují provázanost obsahu ZZ s kvalifikačními požadavky příslušné odborné kvalifikace. Před zpracováním návrhu JZZZ se posuzuje, které pro výkon kvalifikace nejvýznamnější kompetence stanovené v hodnoticím standardu je možno ověřit v podmínkách ZZ a stanoví se způsob jejich začlenění do některé z jednotlivých zkoušek – písemné, praktické či ústní. Pro zajištění komplexnosti evaluace je zapotřebí propojení závěrečné fáze evaluace (tj. ZZ) s průběžnou evaluací. Návrh nové koncepce ZZ v oborech typu ISCED 3C předpokládá, že takové kompetence hodnoticího standardu, které nelze ověřit při ZZ budou zaznamenávány prostřednictvím žákovského portfolia kompetencí, ve kterém bude stvrzeno jejich dosažení v průběhu vzdělávání.

³⁰ § 79 Zákona 561/2004 Sb.

³¹ Zákon č. 179/2006 Sb., o ověřování a uznávání výsledků dalšího vzdělávání a o změně některých zákonů (zákon o uznávání výsledků dalšího vzdělávání).

skupina MŠMT tvořená zástupci ministerstev, krajských orgánů a sociálních partnerů. Na regionální úrovni je možné vytvářet regionální pracovní skupiny, ve kterých se angažují zástupci místních firem, podnikatelé, regionální a místní úřady atd. V oborových skupinách mohou sociální partneři ovlivňovat tvorbu rámcových vzdělávacích programů, na kterých je založena současná kurikulární reforma. Na regionální úrovni mohou vstupovat přímo do pří a realizace školních vzdělávacích programů. V současné době pracuje **25 oborových skupin**, které jsou členěny podle sektorů národního hospodářství a pokrývají celou šíři profesního uplatnění absolventů středních a vyšších odborných škol.

Regionální úroveň

- Trh práce v ČR má výrazně regionální charakter. Odlišné geografické, demografické, historické, sociální a zejména ekonomické podmínky v jednotlivých krajích zřetelně ovlivňují celou širokou oblast zaměstnanosti. Výrazným způsobem determinují mj. i profesní a odvětvovou strukturu a v konečném důsledku rovněž míru nezaměstnanosti na regionálním trhu práce. Rozdílné jsou i podmínky pro přijímání nových pracovníků, což se promítá i v uplatnitelnosti absolventů škol.
- Určující jsou především dlouhodobé záměry, vytvářené jednotlivými kraji na základě **dlouhodobých záměrů ČR**, které každé dva roky zpracovává MŠMT. Při jejich realizaci připadá významná role krajům v jejich přenesené působnosti a dalším regionálním institucím zaměřeným na oblast školství a vzdělávání. Při tvorbě **Dlouhodobých záměrů vzdělávání a rozvoje výchovně vzdělávací soustavy jednotlivých 14 krajů** (regionální úroveň) jsou využívány informace o uplatnění absolventů se středním odborným vzděláním na trhu práce v příslušném kraji, čímž je brána v potaz zaměstnatelnost a vztah sféry vzdělávání s poptávkou trhu práce.
 - Zřizovateli veřejných odborných škol jsou školské odbory krajských úřadů (kraje), které při řízení výchovně vzdělávací soustavy příslušného kraje vycházejí z Dlouhodobých záměrů kraje, tj. i z informací o uplatnění a zaměstnatelnosti absolventů se středním odborným vzděláním.

Evaluací proces inovativní pedagogiky používaný v odborném vzdělávání a přípravě (VET)

Závěrečná evaluace

- Studium na středních školách může být ukončeno závěrečnou zkouškou v oborech středního vzdělání a středního vzdělání s výučním listem a v oborech zkráceného studia pro získání středního vzdělání s výučním listem nebo maturitní zkouškou v oborech středního vzdělání s maturitní zkouškou a v oborech nástavbového studia a zkráceného studia pro získání středního vzdělání s maturitní zkouškou Studium na konzervatoři se zpravidla ukončuje absolutoriem v konzervatoři, příp. maturitní zkouškou. Všechny zkoušky ověřují, jak žáci dosáhli cílů vzdělávání v příslušném oboru, zejména ověřují úroveň klíčových vědomostí, dovedností a postojů žáka, které jsou důležité pro jeho další vzdělávání nebo výkon povolání, příp. odborných činností.

Odborné vzdělávání - ostatní obory

- Studium v oborech středního vzdělání se ukončuje závěrečnou zkouškou. Jejím úspěšným složením žák získává střední vzdělání (ISCED 2C, příp. 3C). Žák může konat závěrečnou zkoušku, pokud úspěšně ukončil posledního ročník vzdělávání, a to nejpozději do 5 let od ukončení studia.
- Témata, obsah, formu, pojetí a termín konání závěrečné zkoušky v oborech středního vzdělání stanoví v souladu s učebními dokumenty ředitel školy. Zkouška se skládá z praktické zkoušky z odborných předmětů a teoretické zkoušky z odborných předmětů.

- Teoretická zkouška je ústní. Ředitel školy stanoví 20 až 30 témat, z nichž si žák jedno vylosuje. Pokud tak stanoví učební dokumenty, lze teoretickou zkoušku z odborných předmětů členit na dvě samostatně klasifikované zkoušky. Příprava ke zkoušce trvá nejméně 15 minut a zkouška nejdéle 15 minut. Součástí zkoušky může být písemné nebo grafické řešení zadaného úkolu.
- Praktickou zkoušku z odborných předmětů koná žák před teoretickou zkouškou z odborných předmětů. Ředitel školy stanoví 3 až 5 témat, z nichž se pro skupinu žáků stanovenou ředitelem školy jedno téma vylosuje. Zkouška trvá nejdéle 240 minut.

Kvalita- mechanismy motirování v praxi

Externí evaluace.

- Vnější hodnocení probíhá v oblasti veřejnosprávní a v oblasti pedagogické. Vnější hodnocení škol na všech úrovních (na terciární úrovni pouze vyšších odborných škol a školských zařízení provádí (jednou za 3-5 let) v souladu se školským zákonem Česká školní inspekce. Hodnocení školy a školského zařízení může provádět také jejich zřizovatel podle kritérií, která předem zveřejní.

Formy výsledků učení používané k nastavení kritérií pro zajišťování kvality a evaluaci kurzů/institucí

- Formy výsledků učení používané k nastavení kritérií pro zajišťování kvality a evaluaci kurzů/institucí stanovují Rámcové vzdělávací programy. 3. kapitola RVP „Kompetence absolventa“ vymezuje požadavky na profil absolventa daného oboru vzdělání, tj. na jeho občanské, klíčové a odborné kompetence. Uvedené kompetence jsou východiskem pro jednotlivé školy, které je rozpracují ve svých ŠVP a usilují o jejich naplnění.
- Kompetence jsou v RVP chápány jako soubor vědomostí, dovedností, postojů, návyků a dalších kvalit osobnosti absolventa, k jejichž vytvoření vzdělávání směřuje. Kompetence jsou popsány, na rozdíl od obecných cílů vzdělávání, nikoli z pozice učitele, ale z pozice žáka, tzn. že definují, co má žák umět (jaké má mít dovednosti či vědomosti), jak se má projevovat, jaké činnosti má být schopen provádět. Toto vymezení odpovídá zaměření na výsledky vzdělávání, zatímco obsah – učivo je chápáno jako prostředek k jejich dosažení.
- RVP definuje kompetence, nevymezuje však kvalitu (úroveň) jejich dosažení. Ta je závislá na učebních a osobnostních předpokladech žáků a na dalších podmínkách výuky.
- V 6. kapitole RVP „Kurikulární rámce pro jednotlivé oblasti vzdělávání“ je popis výsledků a příslušného učiva zpracován tak, aby byla podtržena orientace na výsledky vzdělávání. Výsledky vzdělávání jsou rozpracovanější než popis učiva, i když záměrem autorů RVP bylo zpracovat je na takové míře obecnosti či konkrétnosti, která dostatečně charakterizuje základ požadovaného vzdělání a umožňuje jejich konkretizaci ve ŠVP. Vymezené výsledky vzdělávání mají charakter cílových, nikoli evaluačních požadavků.

0706 INOVACE V PORADENSTVÍ

Současnou výzvou pro každou společnost a její vzdělávací politiku je zabezpečení vzdělávacího prostředí, které eliminuje rizika vyloučení ze vzdělávání a maximalizuje rovné šance na uspokojování vzdělávacích potřeb všech jejích členů v průběhu celého života v souladu s jejich schopnostmi i měnícími se životními podmínkami. Efektivní poradenský systém přispívající k otevřenosti vzdělávacího systému pro všechny bez ohledu na jejich sociodemografické, sociokulturní či socioekonomické charakteristiky, případné specifické potřeby, preventivně působící proti předčasným odchodům ze vzdělávání, přispívající k připravenosti pro kvalifikované kariérové rozhodování a podporující jedince v orientaci v diverzifikujícím se světě práce a vzdělávání je jedním z nosných pilířů takové strategie.

Inovativní pedagogika při přípravě pracovníků v oblasti poradenství

V roce 2005 bylo nově upraveno další vzdělávání pedagogických pracovníků, které se týká i výchovných působících na základních, středních a vyšších odborných školách, protože jsou pedagogickými pracovníky. Již zákon 563/2004 Sb. o pedagogických pracovnících vymezuje pojem „další vzdělávání pedagogických pracovníků“ (DVPP) a stanovuje pedagogickým pracovníkům se dále vzdělávat, obnovovat, upevňovat a doplňovat kvalifikaci a to až do rozsahu 12 pracovních dnů během jednoho školního roku; za dobu tohoto volna přísluší náhrada platu. DVPP je poskytováno různými vzdělávacími institucemi, které získaly akreditaci pro DVPP. Mezi standardy pro akreditaci kurzů DVPP platné od roku 2005 patří i standardy studia pro výchovné poradce. Studium musí být realizováno ve čtyřech semestrech, zahrnuje 2000 hodin přímé i nepřímé výuky a 50 hodin stáží v akreditovaných školských poradenských zařízeních.

Významnou iniciativou sledující další zkvalitňování poradenských služeb ve školství je realizace systémového projektu *Rozvoj a zdokonalení integrovaného diagnostického, informačního a poradenského systému v oblasti vzdělávání a volby povolání (Vzdělávání – Informace – Poradenství – VIP Kariéra)* spolufinancovaného ESF (zahájeno 2005). Cílem projektu je především zkvalitnění pedagogicko-psychologického a kariérového poradenství ve školách, přispět k prevenci školní neúspěšnosti a předčasných odchodů ze vzdělávání, ke zkvalitnění poradenské a informační podpory kariérového rozhodování a k provázání služeb kariérového poradenství s kariérovým vzděláváním. Projekt tak zároveň přispívá k plnění cílů **Národní politiky rozvoje kariérového poradenství (2004)**. Záměry projektu jsou realizovány prostřednictvím tří klíčových aktivit.

Záměry výše jmenovaného projektu jsou realizovány prostřednictvím **tří klíčových aktivit**.

1. Školní poradenská pracoviště (ŠPP)

Hlavním smyslem ŠPP je zajistit poskytování psychologických a speciálně pedagogických služeb ve školách, vytvořit a ověřit strategie školních poradenských služeb, modely školních poradenských pracovišť a systém jejich koordinace se službami specializovaných poradenských zařízení. Činnost ŠPP je založena na úzké spolupráci školního psychologa a/nebo speciálního pedagoga, výchovného poradce, školního metodika prevence a konzultačního týmu dalších pedagogů – zejména třídních učitelů, učitelů výchov, učitelů-metodiků či asistentů pedagogů. K hlavním cílům patří přiblížení poradenských služeb psychologů a speciálních pedagogů žákům, rodičům i učitelům a pedagogickým sborům škol, podpora integrace žáků se speciálními vzdělávacími potřebami, vytvoření systému včasného odhalování problémových projevů chování ve školách, omezení školní neúspěšnosti a předčasných odchodů žáků ze vzdělávání, zkvalitnění kariérového poradenství ve školách.

Výsledky projektu pomohou dalším školám při budování školních poradenských pracovišť a poskytování služeb pedagogicko-psychologického a kariérového poradenství.

2. Informační systém o uplatnění absolventů škol na trhu práce (ISA)

Cílem ISA je shromáždit klíčové informace potřebné pro volbu povolání a vstup na trh práce, usnadnit přístup ke kvalitním informacím nezbytným pro kariérové rozhodování, umožnit individuální řešení potřeb žáků ohrožených předčasným odchodem ze vzdělávání. ISA, která bude plně funkční od poloviny příštího roku, nabídne podrobné informace o vzdělávací nabídce škol a informace o oborech vzdělání (seznam všech středních a vyšších odborných škol vč. kontaktních údajů, přehled oborů středního vzdělání v následujícím školním roce, podrobnosti o přijímacím řízení, podmínky studia handicapovaných uchazečů, možnosti studia při zaměstnání, charakteristiky oborů vzdělání SOU, SOŠ a VOŠ a další). ISA také nabídne řadu analýz z oblasti uplatnitelnosti absolventů na trhu práce.

Informace ISA budou vycházet z podrobných analýz nezaměstnanosti absolventů škol, zjišťování shody mezi získaným vzděláním a vykonávaným zaměstnáním, názorů zaměstnavatelů a pracovníků úřadů práce na uplatnitelnost absolventů škol, přechodu absolventů ze školy do praxe či terciárního vzdělávání, jejich připravenosti ze školy atd. Součástí ISA bude multimediální průvodce volbou povoláním, který bude žáky poutavou a uživatelsky přívětivou formou provázet různými pracovišti, ukáže specifika jednotlivých povolání a pomůže jim v procesu kariérového rozhodování.

Neméně významné je předpokládané využití ISA ve vzdělávání připravujícím pro kariérové rozhodování a uplatnitelnost na trhu práce. Součástí rámcových vzdělávacích programů, na jejichž základě školy vytvářejí své školní vzdělávací programy je průřezové téma Člověk a svět práce, jehož cílem je rozvíjet u žáků kompetence pro celoživotní uplatnitelnost ve světě práce. K podpoře realizace tohoto průřezového tématu slouží především učivo vzdělávací oblasti Úvod do světa práce. Školy jsou podněcovány k důsledné realizaci témat Úvodu do světa práce jako důležitého aspektu přípravy budoucích absolventů pro hladký vstup a participaci na trhu práce.

Kariérové vzdělávání a kariérové poradenství by měly tvořit vzájemně provázaný a logicky se doplňující celek poskytující komplexní podporu při kariérovém rozhodování. Harmonizace kariérového vzdělávání a služeb kariérového poradenství na úrovni školy, součinnost škol se specializovanými poradenskými pracovišti je jedním z rozhodujících předpokladů efektivní přípravy v této oblasti.

3. Realizace dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků

Hlavním cílem tohoto vzdělávání je přispět ke zvýšení připravenosti pedagogů v oblasti podpory rozhodování žáků o volbě své profesní orientace, a to v souladu s novými požadavky kladenými na proces kariérového rozhodování. Vzdělávání je realizováno **prezenční formou a prostřednictvím e-learningu**. **Prezenční vzdělávání** je tvořeno systémem vzdělávacích programů zaměřených na zvýšení kompetencí školních psychologů, školních speciálních pedagogů a dalších pedagogických pracovníků v oblasti kariérového a pedagogicko-psychologického poradenství a v přístupu ke speciálním vzdělávacím potřebám s respektováním rovných příležitostí. Obsah jednotlivých vzdělávacích programů je zaměřen zejména na: tvorbu a realizaci strategií pedagogicko-psychologického a kariérového poradenství ve školách, práci s novými psychodiagnostickými nástroji a nástroji pedagogické diagnostiky, specifika poradenství a vzdělávání pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami, techniky učebních strategií, práci psychologů s pedagogickým sborem a školou jako systémem, mediátorské postupy a další. **E-learningové studium eKariéra** dává výchovným poradcům a dalším učitelům příležitost studovat problematiku kariérového

poradenství prostřednictvím Internetu. Smyslem elearnigového studia je zprostředkovat pedagogům znalosti a dovednosti, které jim umožní kvalitně pomáhat žákům při rozhodování o jejich další vzdělávací a profesní orientaci, při výběru ze vzdělávací nabídky, při vstupu na trh práce, při orientaci v dynamicky se vyvíjející nabídce informací v této oblasti. Vzdělávací obsah je rozdělen do modulů zabývajících se zejména kariérovou dráhou a kariérovým rozhodováním, orientací ve vzdělávací soustavě a vzdělávací nabídce, orientací ve světě práce a v požadavcích světa práce, pracovněprávní problematikou, vstupem na trh práce, komunikací, informačními zdroji v kariérovém poradenství a dalšími tématy.

Další iniciativy

Zvláštní pozornost je věnována **podpoře žáků se speciálními vzdělávacími potřebami** – tj. především žákům se zdravotním postižením či znevýhodněním a žákům se sociokulturním znevýhodněním a prevenci sociálně patologických jevů. Zvyšování kvality vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a zlepšování podmínek pro individuální integraci těchto žáků v hlavním vzdělávacím proudu je jedním z prioritních témat a souvisí také s podporou rozvoje poradenských služeb.

V roce 2005 byla vydána *Koncepce poradenských služeb poskytovaných ve škole*, která je zaměřená na zkvalitnění sociálního klimatu ve školách a byla definována řada nových diagnostických nástrojů pro jednotlivé problematiky poradenství. Společně s Asociací poradenských pracovníků speciálně pedagogických center byla připravena *Koncepce péče o děti a žáky s těžkým zdravotním postižením*.

Každoročně je připravována a realizována rozsáhlá vzdělávací nabídka a metodická pomoc pro pracovníky ve školském poradenském systému a pro další pedagogické pracovníky. Pro školní kolektivy jsou poskytovány cílené intervenční služby v oblasti sociálně patologických jevů.

V roce 2005 byly vládou přijaty *Koncepce romské integrace* a *Koncepce včasné péče o děti ze sociokulturně znevýhodňujícího prostředí*. V roce 2006 byla zahájena realizace dvou systémových projektů spolufinancovaných z ESF na podporu dětí, žáků a studentů ze sociálně znevýhodňujícího prostředí, které zahrnují poskytování poradenských služeb. Jedná se o projekt *Rozvoj poradenství, vzdělávání a podpůrných služeb pro žáky se sociálním znevýhodněním SIM – Střediska integrace menšin* a projekt *Prevence odchodů a podpora středoškolského studia pro sociokulturně znevýhodněné žáky a studenty PROPOS - prevence odchodů – podpora studia*.

Zmínit je třeba rovněž každoroční dotační programy ministerstva školství směřující do této oblasti. Jde zejména o následující:

- vzdělávání v jazycích národnostních menšin a multikulturní výchova,
- integrace romské komunity a romských žáků na středních školách včetně financování asistentů pedagoga,
- aktivity v oblasti integrace cizinců, včetně začlenění do základního vzdělávání dětí azylantů, účastníků řízení o udělení azylu a dětí cizinců z EU.

Z iniciativ v oblasti prevence sociálně patologických jevů je třeba zmínit Akční plán v oblasti primární prevence na období 2005–06, jenž vychází z Národní strategie protidrogové politiky na období 2005–09 a jejího Akčního plánu. V témže roce byla schválena Strategie prevence sociálně patologických jevů u dětí a mládeže v působnosti resortu školství, mládeže a tělovýchovy na období 2005–2008. V roce 2005 byly schváleny Standardy odborné způsobilosti poskytovatelů programů primární prevence užívání návykových látek a byl zahájen proces certifikace v oblasti programů primární prevence.

V oblasti dalšího vzdělávání je třeba zmínit realizaci systémového projektu UNIV - Uznávání výsledků neformálního vzdělávání a informálního učení v sítích škol poskytujících vzdělávací služby dospělým (zahájeno 2005). Projekt usiluje o rozvoj dalšího vzdělávání především podporou poskytování dalšího vzdělávání na středních a vyšších odborných školách a rozšířením nabídky o mechanismy umožňující uznávání výsledků neformálního vzdělávání a informálního učení. Součástí aktivit projektu je také podpora kariérového poradenství v sítích škol poskytujících vzdělávání dospělým. Hlavním smyslem této aktivity je přispět k rozšíření nabídky, dostupnosti a kvality informačních a poradenských služeb pro tuto cílovou skupinu, účelným způsobem integrovat potřebné informace a poradenské služby pro dospělé v oblasti kariérového rozhodování, dalšího vzdělávání a uznávání výsledků učení.

Dalším zdrojem informací pro kariérové poradenství a volbu povolání budou i výsledky projektů realizovaných v resortu práce zaměřené na předvídání potřeby kvalifikované práce pro budoucí pracovní trh (viz 70103). Informace o perspektivních profesích a nárocích na vzdělání budou využívat při poskytování poradenských služeb mimo jiné Informační a poradenská střediska úřadů práce.

Ostatní aktivity:

- Aktivity Národního fóra celoživotního poradenství a zapojení ČR do Evropské sítě celoživotního poradenství CŽP (NÚOV);
- Založení Asociace vysokoškolských poradců (NVF);
- Projekt „Informačně poradenský systém pro další profesní vzdělávání“ (zadavatelem je Ministerstvo práce a sociálních věcí., realizátorem pak Konsorcium pro Informačně poradenský systém pro další profesní vzdělávání: KPMG Česká republika, s.r.o., OKsystem s.r.o., Gradua-CEGOS, s.r.o.).

0707 EVROPSKÁ A MEZINÁRODNÍ DIMENZE

Spolupráce ČR při rozvoji mechanismů pro předvídání kvalifikačních potřeb/ rozvoje nových kvalifikací a inovativní pedagogiky na evropské a mezinárodní úrovni

Od konce 90. let začaly vznikat jednotlivé projekty zaměřené na vyvinutí mechanismů pro včasnou identifikaci kvalifikací potřebných na trhu práce, které řeší výzkumná pracoviště, resortní ústavy ministerstva školství a ministerstva práce a které jsou financované ze státních prostředků těchto ministerstev a rovněž z prostředků Evropské unie. Je zde patrný vliv politiky Evropské unie, kde je požadavku včasného rozpoznání potřeby kvalifikované práce věnována značná pozornost. Zatím však mezi pojmenováním problémů a jejich praktickým řešením stále zůstává značná mezera. Dosud nedošlo k žádnému jednání na vládní úrovni, které by se přímo zabývalo možnostmi vytvoření kapacit na předvídání potřeby kvalifikované práce a jejich finančním a institucionálním zajištěním.

Pozitivní vliv mohou mít i některé systémové projekty v současnosti realizované s pomocí Strukturálních fondů EU. Schválené operační programy týkající se rozvoje lidských zdrojů a vzdělávání jsou směřované i do oblasti předvídání potřeby kvalifikací. Příkladem může být např. systémový projekt Institut trhu práce zahájený na počátku r. 2007, který je kofinancovaný z ESF a je zaměřený na vytvoření podpůrného systému služeb zaměstnanosti.

Dalším systémovým projektem zahájeným v r. 2005, který v sobě zahrnuje i hledisko budoucích kvalifikačních potřeb trhu práce, je projekt VIP Kariéra. Je spolufinancovaný z ESF a jeho cílem je zajistit informační podporu kariérového poradenství realizovaného ve školách (více kap. 0701).

Experti a zájemci o problematiku předvídání potřeby kvalifikací jsou zapojeni i do mezinárodní sítě Skillsnet, která je podporována Cedefopem.

V souvislosti s participací ČR na mezinárodním projektu OECD „Review of Career Guidance Policies“ byla vypracována rozsáhlá analytická národní zpráva o situaci v oblasti služeb kariérového poradenství; v rámci realizace projektu Kariérové poradenství v ČR (MŠMT) byl realizován komplex šetření mapujících poskytování služeb kariérového poradenství na základních a středních školách, v pedagogicko-psychologických poradnách a informačních a poradenských střediscích úřadů práce, včetně evaluačních šetření spokojenosti klientů s těmito službami. Závěry těchto šetření byly využity při formulaci Národní politiky rozvoje kariérového poradenství v ČR.

V oblasti rozvoje Národní soustavy kvalifikací ČR odpovídá na návrh EK založením odborné skupiny pro podporu rozvoje NSK. V odborné skupině jsou zastoupeny organizace zaměstnavatelů, odborové organizace, ministerstva, instituce s krajskou působností a NÚOV.

Zaváděním inovativní pedagogiky v odborném vzdělávání a přípravě (VET) s ohledem na specifické cílové skupiny se v ČR zabývá řada projektů, např. podobně jako v předešlých letech, také v roce 2006 vláda ČR finančně podporuje projekty zaměřené ve prospěch tolerance a porozumění mezi etnickými menšinami a majoritou žijící ve společném státě, tzv. vládní Kampaň proti rasismu - Projekt tolerance. Zadáním pro kategorii I jsou Národní vzdělávací a osvětové aktivity realizované v rámci Akčního programu Evropského společenství pro boj s diskriminací. Dále jsou to projekty vycházející z cílů programu Iniciativy Společenství EQUAL v ČR, které zajišťují prosazování inovativních nástrojů řešení problematických oblastí souvisejících s diskriminací specifických skupin.

ČR je zapojena do celoevropské iniciativy koordinované Cedefopem TTnet. TTnet ČR je partnerskou sítí vzdělavatelů učitelů odborných předmětů, praxe a výcviku, vzdělavatelů

instrukturů v podnicích a vzdělavatelů lektorů dalšího odborného/profesionálního vzdělávání. Jeho posláním je podpora rozvoje profesionality těch vzdělavatelů, kteří připravují učitele odborných předmětů, praxe a výcviku, instruktory a lektory pro pedagogickou/andragogickou práci.

ČR je zapojená do Evropské sítě pro zajišťování kvality odborného vzdělávání a přípravy (The European Network on Quality Assurance in VET = ENQA-VET) a participuje na činnosti tématických skupin ENQA-VET. Na národní úrovni zahájila v roce 2006 činnost odborná skupina pro podporu kvality odborného vzdělávání v ČR, která se zabývá konkrétními tématy vztahujícími se ke kvalitě OVP. Pro rok 2007 byla vybrána tato témata: Vztah rámcových vzdělávacích programů a Národní soustavy kvalifikací; Vztah vlastního hodnocení škol a vnějšího hodnocení; Relevantní indikátory kvality odborného vzdělání.

Přispívání iniciativ na úrovni EU k utváření politiky rozvoje dovedností a kompetencí a inovativní pedagogiky v ČR

V důsledku rozvoje EQF patří ČR mezi země, které již začaly s tvorbou národní soustavy kvalifikací. Tato tvorba probíhá díky projektu MŠMT, který je financován z ESF a státního rozpočtu ČR. Legislativní rámec pro NSK tvoří zákon č. 179/2006 Sb. o ověřování a uznávání výsledků dalšího vzdělávání. Odborná skupina pro podporu rozvoje NSK se zapojila do aktivit EU souvisejících s dopracováváním návrhu EQF.

Problematika ECVET je v ČR pozorně sledována. ČR se aktivně zapojila do konzultačního procesu. NUOV se dále zapojil i do LdV projektu VQTS koordinovaného rakouskou společností 3s a hodlá se zapojit i do dalších projektů přispívajících k rozvoji ECVET v ČR.

Velká pozornost se věnuje zlepšení informační gramotnosti. V r. 2000 byla proto přijata koncepce Státní informační politiky ve vzdělávání (SIPVZ). Jejím hlavním cílem bylo hmotně i nehmotně podpořit přechod české vzdělávací soustavy (v širokém slova smyslu) ke znalostní společnosti. Cílovou skupinou dopadů SIPVZ jsou učitelé (především základních a středních škol) všech aprobací, žáci těchto škol, ICT koordinátoři. V oblasti rozvoje ICT dovedností existuje na mnoha místech v ČR (především na odborných školách) možnost složení zkoušky ECDL. Pro tuto aktivitu ale neexistuje statistika, kolik škol složení zkoušky nabízí. Záleží na rozhodnutí ředitele.

EU employment guidelines se v oblasti vzdělávání odrážejí v kurikulárních dokumentech (průřezové téma Člověk a svět práce v rámci rámcových vzdělávacích programů, učivo Úvodu do světa práce), a to zejména v oblasti podpory rozvoje kompetencí pro podnikání jako jednoho z klíčových faktorů uplatnitelnosti ve světě práce. Hlavním cílem zařazení této problematiky do vzdělávacích programů středních škol je zprostředkovat žákům nejdůležitější znalosti a dovednosti související s jejich uplatněním ve světě práce a vybavit je kompetencemi, které by jim měly pomoci při rozhodování o jejich další profesní a vzdělávací orientaci, při jejich vstupu na trh práce a při uplatňování jejich pracovních práv. Učivo úvodu do světa práce by mělo být realizováno v úzké součinnosti se službami kariérového poradenství ve školách.

070701 Evropeizace kurikula odborného vzdělávání a přípravy (VET kurikula)

Evropská a mezinárodní dimenze VET kurikula

Jednou ze zásadních proměn českého kurikula odborného vzdělávání a přípravy směřujících k evropským perspektivním trendům je uplatňování principu činnostně zaměřeného učení, které se zde projevuje jako tzv. „orientace na rozvoj kompetencí“. Významnou roli v tomto

procesu se hrála role tzv. **klíčových kompetencí**, jejichž myšlenkové principy i základní koncepce byly s využitím poznatků z mezinárodních výzkumů intenzivně začleňovány do kurikula odborného vzdělávání v ČR od roku 1993.

MŠMT podporuje evropskou a mezinárodní dimenzi v kurikulu všech stupňů a subsystémů vzdělávání v ČR, tedy i v **odborném školství**. V posledních letech rozsáhlý program probíhá v oblasti **multikulturní výchovy**. Ta je pojímána jako výchova k úctě k jinakosti lidí a k humanitním hodnotám, významné místo v ní má úcta k životu a jeho ochrana, dodržování lidských práv, svobod a principů spravedlnosti. Projekty k multikulturní výchově se zaměřují většinou na vztah k minoritám (Rómové, Vietnamci, Židé, ...). Kromě multikulturní výchovy je jednou z vládních priorit v ČR i genderová **rovnost příležitostí**.

V platných učebních osnovách pro SOŠ a SOU je zohledněna **evropská a mezinárodní dimenze**. Např. dějepis se učí jako synchron světových, evropských a národních dějin, literatura je zaměřena nejen na české písemnictví, ale i na stěžejní díla světové literatury, hlavně evropské. V kurikulu zeměpisu je preferována humánní geografie. Do kurikula cizích jazyků je začleněna i výuka reálií a kultury zemí, kde se vyučovaným jazykem mluví.

Učebnice jsou tvořeny na základě platných učebních dokumentů, takže mezinárodní a evropskou dimenzi obsahují. Váha národního vůči evropskému prvku je však pro různé předměty různá.

Nové hodnoty v obsahu vzdělávání v důsledku inovace a technologického pokroku

V posledních letech se věnuje velká pozornost rozvoji počítačové gramotnosti žáků SOŠ a SOU. Novým prvkem v kurikulu odborného školství je mediální výchova, která směřuje k mediální gramotnosti žáků.

Školy jsou vybavovány moderními informačními a komunikačními technologiemi, které slouží jako pomůcky při výuce a nástroje zkvalitnění výuky.

0708 BIBLIOGRAFICKÉ ODKAZY A WEBOVÉ STRÁNKY

Bibliografie

Publikace a dokumenty

Activities of the Field Groups. The section for VET curricula. Praha, Národní ústav odborného vzdělávání 2006.

Analýza stavu výzkumu a vývoje v České republice a jejich srovnání se zahraničím v roce 2004. [*The analysis of Research and Development state of art in the Czech Republic and its comparison with those abroad in 2004.*] Praha, Úřad vlády ČR 2004. ISBN 80-86734-35-8

Burda, Vladimír – Festová, Jena – Úlovcová, Helena – Vojtěch, Jiří: Přístup mladých lidí ke vzdělávání a jejich profesní uplatnění. [*Young people's access to education and training and their labour market success.*] Praha, NÚOV 2003.

Curriculum reform and the development of educational programs in secondary vocational education. 1. vyd. Praha, Národní ústav odborného vzdělávání 2006.

The Czech response to the questionnaire of Thematic group 1 of ENQA-VET, July 2006.

<http://communities.trainingvillage.gr/quality>

http://www.eurydice.org/ressources/Eurydice/pdf/eurybase/2006_DNCZ_EN.pdf

Činnost oborových skupin [*Activities of Branch Groups*]. NÚOV, 2004.

Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy České republiky [*Long-Term Plan for Education and Development of the Education System in the ČR in the ČR*], Praha: MŠMT, 2005

<http://www.msmt.cz/Files/HTM/KTDlouhodobyZamer.htm>

Doležalová, Gabriela: Vývoj profesních nároků ve vybraných odvětvích národního hospodářství a náměty pro jejich reflexi v odborném vzdělávání. Souhrnná syntetická publikace. [*Development of professional requirements in selected industries of the national economy and suggestions for their reflection in technical and vocational education. A synoptic synthetic publication.*] Praha, Národní ústav odborného vzdělávání 2006.

Dvořák, Václav: Múziká umění (hudba a zpěv). Vývoj kvalifikačních požadavků ve skupinách příbuzných povolání. [*Performing Arts (Music and Singing). Development of qualification requirements in groups of related occupations.*] Praha, Národní ústav odborného vzdělávání 2005.

Franklová, Zoja: Employers Increase Influence on Graduate Standards, Cedefop Info No 1/2006. ISSN 1606-2787

Hula, Lukáš: Informační služby. Vývoj kvalifikačních požadavků ve skupinách příbuzných povolání. [*Information services. Development of qualification requirements in groups of related occupations.*] Praha, Národní ústav odborného vzdělávání 2005.

Kadlec M., Blažíčková J., Konopásková A.: Profesní nároky sektorů a odvětví. [*Professional demands of sectors.*] Praha. Ústav pro informace ve vzdělávání, Výzkumný ústav odborného školství (NÚOV), Centrum pro studium vysokého školství, 2000.

Kaloušková, Pavla - Šťastnová, Pavlína - Úlovcová, Helena – Vojtěch, Jiří: Potřeby zaměstnavatelů a připravenost absolventů pro vstup na trh práce – 2004. [*Needs of employers and readiness of school-leavers to enter the labour market – 2004.*] Praha, Národní ústav odborného vzdělávání 2004.

Kalousková, Pavla: Potřeby zaměstnavatelů a připravenost absolventů škol – šetření v terciární sféře. [*Needs of employers and readiness of graduates – research in the tertiary sphere.*] Praha, Národní ústav odborného vzdělávání 2006. 38 s.

Kočková, Dana: Ekonomika a podnikání. Vývoj kvalifikačních požadavků ve skupinách příbuzných povolání. [*Economy and enterprise. Development of qualification requirements in groups of related occupations.*] Praha, Národní ústav odborného vzdělávání 2004.

Kofroňová, Olga - Vojtěch, Jiří: Analýza vzdělávacích programů z hlediska zaměstnatelnosti absolventů. [*Educational program analysis from the viewpoint of school leavers' employability.*] Praha, Národní ústav odborného vzdělávání 2005.

Koncepce státní informační politiky ve vzdělávání. [*The Concept of the State Information Policy in Education.*] Praha, MŠMT 2000.

Kosíková, Věra: Evaluace ŠVP pro střední odborné školy. [*Evaluation of school educational programs for secondary technical schools.*] Praha, Národní ústav odborného vzdělávání 2006.

Martinek, Hynek: Některé problémy středního odborného vzdělávání v ČR. [*Some problems of secondary vocational education and training in the Czech Republic.*] 1. vyd. Praha, ALFA-OMEGA 2005. ISBN 80-86318-72-9

Matějů, Petr – Straková, Jana et al.: Nerovné šance na vzdělání. Vzdělanostní nerovnosti v České republice. [*Unequal chances of education. Knowledge inequalities in the Czech Republic.*] 1. vyd. Praha, Academia 2006. 411 s. ISBN 80-200-1400-4

Metodika tvorby školních vzdělávacích programů SOŠ a SOU - Pracovní verze k ověřování v projektu PILOT S. [*Methodology of development of school educational programmes in Secondary Technical Schools and Secondary Vocational Schools – Work document for verification within the PILOT S project.*] Praha, NÚOV 2005

Michek, Stanislav a kol.: Příručka pro sebehodnocení poskytovatelů odborného vzdělávání. [*A Handbook for self-evaluation of VET providers.*] Praha, Národní ústav odborného vzdělávání 2006.

Národní akční plán zaměstnanosti 2004 – 2006, aktualizace [*National Employment Action Plan for the period 2004-2006*], Praha: MPSV, 2005

http://ec.europa.eu/employment_social/employment_strategy/nap_2004/nap2004cz_en.pdf

Národní program rozvoje vzdělávání v České republice. Bílá kniha. [*The National program of education development in the Czech Republic. The White Paper.*] Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy. Praha, Tauris 2001. 98 s.

<http://www.ibe.unesco.org/International/ICE47/english/Natreps/reports/czechrep.pdf>

Návrh pojetí, struktury a procesů Národní soustavy kvalifikací. [*A proposal of concept, structure and procedures of the National Qualifications Framework.*] Praha, NÚOV 2007

Národní program reformy ČR (Národní lisabonský program) 2005-2008 [*ČR's National Reform Programme (National Lisbon Programme) for 2005-2008*]. The Office of the Czech Republic Government, 2005.

http://www.mfcr.cz/cps/rde/xbcr/mfcr/NPR_EN_102005_pdf.pdf

Nový školský zákon a rozvoj vzdělanosti. Sborník referátů ke stejnojmenné konferenci konané dne 13.4.2005 v Brně. [*The New Education Act and Education Development. The proceedings from the conference held in Brno on 13 April 2005.*] Antonín Malach (ed.). Brno, NEWTON College 2005. ISBN 80-86883-52-3

Projekt „Mezinárodní metody a modely sebehodnocení neformálních osobních kompetencí“ 2002-2005. [*The LdV SELF-EVALUATION project – International approaches and models of self-evaluation of non-formal personal competences 2002-2005.*] www.guidance-research.org/self_eval

Průcha J., Walterová E., Mareš J.: Pedagogický slovník [*Dictionary of Education.*]- 2. rozšířené a přepracované vydání . Praha. Portál, 1998, s.117.

Rámcové vzdělávací programy ve středním odborném vzdělávání. Průvodce s ukázkami pro pilotní ověřování RVP. [*Framework educational programmes (RVP) in upper secondary technical education. The guide with samples for pilot verification of the RVP.*] Praha, Národní ústav odborného vzdělávání 2004.

Rozvoj národní soustavy kvalifikací. Informace o aktuálním stavu. [*Development of the National Qualifications System. Information on the current state.*] Praha, Národní ústav odborného vzdělávání 2004.

Sdělení Českého statistického úřadu ze dne 20. července 2006 o aktualizaci klasifikace kmenových oborů vzdělání (KKOV) [*Communication of the Czech Statistical Office from July 26, 2006 on classification of education core branches*]

Standard středoškolského odborného vzdělávání. Základní kurikulum středoškolského odborného vzdělávání. Cíle a obsah. [*The Standard of Upper Secondary Technical Education. Basic curriculum of upper secondary technical education. Goals and contents.*] Schválilo MŠMT ČR dne 18. listopadu 1997, č.j. 34221/97-23 s platností od 1. ledna 1998. Praha, VÚOŠ 1997.

Strategie hospodářského růstu ČR 2005 – 2013 [*The Economic Growth Strategy of the CR for 2005-2013*], Vláda ČR, 2006.

http://www.hospodarskastrategie.org/shr/docs/shr_cz_web_final.pdf

Strategy of Human Resources development for the Czech Republic. Prague, Office of the Government of the Czech Republic, Ministry of Labour and Social Affairs of the Czech Republic 2003. ISBN 80-86734-02-1

Sukup, Robert – Doležalová, Gabriela – Vojtěch, Jiří: Odvětvová a profesní struktura pracovníků ve zpracovatelském průmyslu a ostatních odvětvích v ČR v kontextu se sférou vzdělávání. [*Sectoral and occupational structure of employees in processing industry and in other sectors in the Czech Republic in educational sphere context.*] Praha, Národní ústav odborného vzdělávání 2005.

Sukup, Robert: Profesní nároky sektorů a odvětví – šetření vědecko-technických parků v České republice. [*Professional demands of sectors – the research of Scientific-Technological Parks.*] Praha, Národní ústav odborného vzdělávání, 2004.

Šťastnová, Pavlína – Kalousková, Pavla – Úlovcová, Helena – Vojtěch, Jiří: Potřeby zaměstnavatelů z pohledu analýzy inzertní nabídky zaměstnání a názorů pracovníků personálních agentur. [*Needs of employers in the viewpoint of analysis of advertised job vacancies and views of personnel agencies staff.*] Praha, Národní ústav odborného vzdělávání 2005.

Švarcová Iva: Základy pedagogiky pro učitelské studium. [*Essentials of education for teacher training.*] Vysoká škola chemicko-technologická v Praze, Praha 2005. ISBN 80-7080-573-0 http://vydavatelstvi.vscht.cz/knihy/uid_isbn-80-7080-573-0/pages-img/

UNIV – Uznávání výsledků neformálního vzdělávání a informálního učení v sítích škol poskytujících vzdělávací služby dospělým. [*UNIV – Recognition of the results of informal*

learning and non-formal education by networks of schools providing the education service for adults.] www.univ.nuov.cz

Uplatnění Standardu středoškolského odborného vzdělávání při tvorbě učebních dokumentů. Uplatnění nových prvků při aplikaci Standardu středoškolského odborného vzdělávání. [*Application of the Standard of Upper Secondary Technical Education. Using new elements in application of the Standard of Upper Secondary Technical Education.*] Technické aktuality a metodické rozhledy pro střední průmyslové školy, 39, 1998, speciální číslo A a speciální číslo B, Praha, VÚOŠ 1998.

Vencovská, Taťána: Gastronomie, hotelnictví a turismus. Vývoj kvalifikačních požadavků ve skupinách příbuzných povolání. [*Gastronomy, hotel industry and tourism. Development of qualification requirements in groups of related occupations.*] Praha, Národní ústav odborného vzdělávání 2005.

Vojtěch, Jiří - Festová, Jena – Sukup, Robert: Vývoj vzdělanostní a oborové struktury žáků ve středním a vyšším vzdělávání v ČR a v krajích ČR a postavení mladých lidí na trhu práce ve srovnání se situací v Evropské unii 2004/05. [*The development of knowledge and occupational structure of students in upper secondary and tertiary technical education in the Czech Republic and its regions and situation of young people in the labour market in comparison with the situation in the European Union 2004/05.*] Praha, Národní ústav odborného vzdělávání 2005.

Vojtěch, Jiří – Doležalová, Gabriela – Festová, Jena: Vývoj vzdělanostní a oborové struktury žáků a studentů ve středním a vyšším vzdělávání v ČR a v krajích ČR a postavení mladých lidí na trhu práce ve srovnání se situací v Evropské unii. 2005/06. [*The development of knowledge and occupational structure of students in upper secondary and higher technical education in the Czech Republic and its regions and situation of young people in the labour market in comparison with the situation in the European Union 2005/06.*] Praha, Národní ústav odborného vzdělávání 2006.

Zákony a vyhlášky

Zákon č.18/2004 Sb. o uznávání odborné kvalifikace a jiné způsobilosti státních příslušníků členských států Evropské unie a o změně některých zákonů (zákon o uznávání odborné kvalifikace) [*Act no. 18/2004 Coll., on Recognition of Professional qualification and Other Competence of Nationals of Member States of the European Union and on the Amendment of Some Acts (the Act on Recognition of Professional Qualification)*]

Zákon č. 158/2006 Sb., kterým se mění zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění zákona č. 383/2005 Sb., který nabývá účinnosti dnem 1. července 2006 [*Act no. 158/2006 Coll., which amends the Act no. 561/2004 Coll., on pre-school, basic, secondary, tertiary technical and other education (Schools Act), in the wording of the Law no. 383/2005 Coll., which comes into force on July 1, 2006*]

Zákon č. 179/2006 Sb., o ověřování a uznávání výsledků dalšího vzdělávání a o změně některých zákonů (zákon o uznávání výsledků dalšího vzdělávání) [*Law no. 179/2006 Coll., on verification and recognition of the outcomes of continuing education and on changes to other laws (Law on recognition of CVET outcomes)*]

Zákon č. 435/2004 Sb. o zaměstnanosti. [*Act no. 435/2004 Coll., on employment*]

Zákon. č. 561/2004 Sb. o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (Školský zákon) [*Act no. 561/2004 Coll., on pre-school, basic, secondary, tertiary technical and other education (Schools Act)*]

Vyhláška č. 374/2006 Sb., kterou se mění vyhláška č. 13/2005 Sb., o středním vzdělávání a vzdělávání v konzervatoři, která nabývá účinnosti dnem 1. září 2006 [*Decree no. 374/2006 Coll., which amends the Decree no. 13/2005 Coll., on secondary education and education in conservatoires, which comes into force on September 1/2006*]

Webové stránky

Centrum pro studium vysokého školství [*Centre for Higher Education Studies*]

<http://www.csvs.cz>

Czechinvest - agentura pro podporu podnikání a investic [*Czechinvest – Investment and Business Development Agency*]

<http://www.czechinvest.cz>

Český statistický úřad [*Czech Statistical Office*]

<http://www.czso.cz>

EduCity – vzdělávací server [*Education server*]

<http://www.educity.cz>

e-LABYRINT – databáze e-learningových kurzů [*e-LABYRINT – database of e-learning courses*]

<http://www.elabyrinth.cz>

Národní centrum Europass Česká republika [*Europass National Centre Czech Republic*]

www.europass.cz

Integrovaný systém typových pozic [*Integrated system of typal positions*]

<http://www.istp.cz>

Kvalita 1 – systémový projekt [*Kvalita 1 – systemic project*]

<http://kvalita1.nuov.cz>

Ministerstvo práce a sociálních věcí [*Ministry of Labour and Social Affairs*]

<http://www.mpsv.cz>

Ministerstvo průmyslu a obchodu [*Ministry of Industry and Trade*]

<http://www.mpo.cz>

Ministerstvo školství mládeže a tělovýchovy [*Ministry of Education, Youth and Sports*]

<http://www.msmt.cz>

Národní centrum distančního vzdělávání – NCDiV [*National Centre for Distance Education*]

<http://www.csvs.cz/>

Národní institut pro další vzdělávání [*National Institute for Further Education*]

<http://www.nidv.cz>

Národní pedagogická knihovna Komenského [*Comenius National Library of Education*]

<http://www.npkk.cz>

Národní soustava kvalifikací [*National Qualification Framework*]

<http://www.nsk.nuov.cz>

Národní ústav odborného vzdělávání [*National Institute of Technical and Vocational Education*]

<http://www.nuov.cz>

Národní vzdělávací fond [*National Training Fund*]

<http://www.nvf.cz>

Portál Státní informační politiky ve vzdělávání [*Portal of the State ICT Policy in Education*]
<http://www.e-gram.cz>

Topregion – portál pro rozvoj lidských zdrojů [*human resources development portal*]
<http://www.topregion.cz>

Trexima spol. s r.o. Zaměřeno na člověka – komplexní služby v oblasti lidských zdrojů a statistiky mezd [*Trexima, Ltd. Focused on human – complete services in area of human resources and earnings statistics*]
<http://www.trexima.cz>

Ústav pro ekopolitiku, o.p.s. [*Institute for environmental policy*]
www.ekopolitika.cz

Ústav pro informace ve vzdělávání [*Institute for Information on Education*]
<http://www.uiv.cz>

Seznam zkratek

- AIP ČR** Asociace inovačního podnikání ČR (Association of innovative entrepreneurship CR)
- CVET** další odborné vzdělávání (continuing vocational education and training)
- CZESHA** Unie školských asociací ČR (Union of school associations of the CR)
- ČR** Česká republika (Czech Republic)
- DV** další vzdělávání (continuing education and training)
- DVU** další vzdělávání učitelů (Further education of pedagogical staff)
- ECVET** Evropský systém přenosu kreditů ve středním odborném vzdělávání (European credit transfer system in VET)
- EK** Evropská komise (European Commission)
- EPANIL** Společné evropské principy pro identifikaci, hodnocení a uznávání výsledků neformálního vzdělávání a informálního učení v rámci celoživotního učení (European Common Principles for the Accreditation of Non-formal and Informal Learning)
- EQF** Evropský kvalifikační rámec (European Qualification Framework)
- ESF** Evropský sociální fond (European Social Fund)
- EU** Evropská unie (European Union)
- HS** hodnoticí standardy (assessment standards)
- ICT** informační a komunikační technologie (information and communication technology)
- ISA** Informační systém o uplatnění absolventů škol na trhu práce (Information System on the Labour Market Success of School-Leavers)
- ISCED** Mezinárodní standardní klasifikace vzdělávání (International Standard Classification of Education)
- ISTP** Integrovaný systém typových pozic (Integrated system of typical positions)
- IVET** Počáteční odborné vzdělávání (Initial vocational education and training)
- JZZZ** Jednotná zadání závěrečných zkoušek
- LFS** Labour force sample (Výběrové šetření pracovních sil)
- MPSV** Ministerstvo práce a sociálních věcí (Ministry of Labour and Social Affairs)
- MŠMT** Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy (Ministry of Education, Youth and Sports)
- NACE** Statistická klasifikace ekonomických činností (Classification of economic activities in the European Community)
- NSK** Národní soustava kvalifikací (national qualification framework)
- NSP** Národní soustava povolání
- NUOV**- Národní ústav odborného vzdělávání (National Institute of Technical and Vocational Education)
- OECD** Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj (Organisation for Economic Co-operation and development)
- OV** Odborné vzdělávání (vocational education)
- RVP** Rámcový vzdělávací program (Frame educational programm)
- SIPVZ** Státní informační politika ve vzdělávání (State ICT Policy in Education)
- SOŠ** střední odborné školy (secondary technical schools)
- SOU** střední odborná učiliště (secondary vocational schools)

ŠPP Školní poradenská pracoviště

ŠVP Školní vzdělávací program (School educational programm)

ÚIV Ústav pro informace ve vzdělávání (Institute for Information on Education)

UNIV Uznávání výsledků neformálního vzdělávání a informálního učení v sítích škol poskytujících vzdělávací služby pro dospělé (Recognition of the results of informal learning and non-formal education by networks of schools providing the education service for adults)

VET Odborné vzdělávání a příprava (Vocational education and training)

VOŠ vyšší odborné školy (tertiary professional schools)

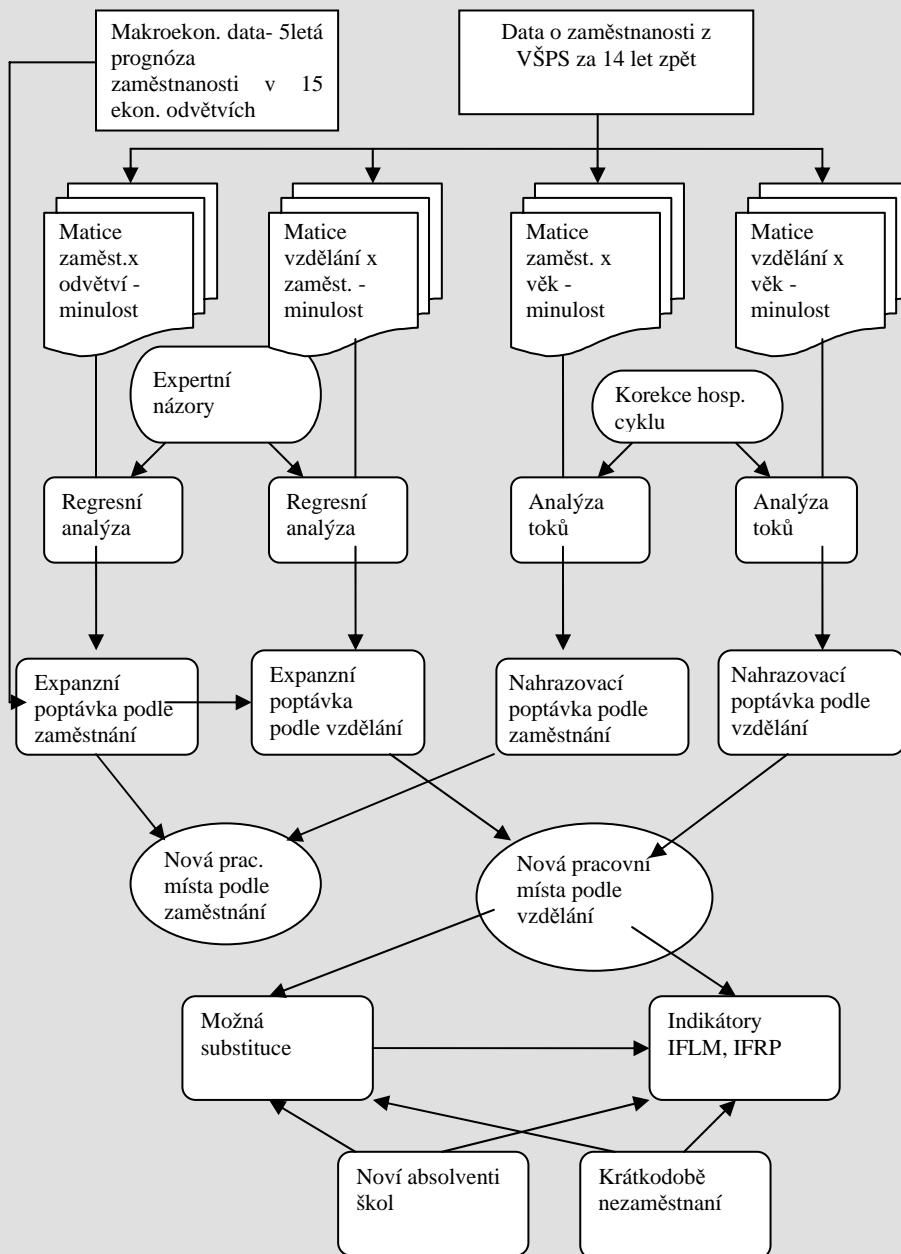
VQTS Systém přenosu odborných kvalifikací (Vocational qualification transfer system)

ZZ závěrečná zkouška (final examination)

PŘÍLOHY

Příloha 070103

Box: Schéma fungování ROA-Cerge modelu

- Klasifikace a zdroje dat pro model ROA-Cerge

Klasifikace úrovně vzdělání je založena na mezinárodní standardní klasifikaci vzdělávání ISCED a obor vzdělání je kódován podle klasifikace oborů vzdělání Českého statistického úřadu.

Makroekonomická data: Model předpokládá znalost předpovědi zaměstnanosti v 15 hlavních ekonomických odvětvích dle klasifikace OKEČ. V současné době není v České republice žádná pravidelně aktualizovaná předpověď tohoto typu k dispozici. Proto je třeba takovouto předpověď zpracovávat na základě odhadů expertů či ji získat z jiných ad hoc zdrojů. Nejvýznamnějším zdrojem statistických dat jsou údaje získávané ze čtvrtletních Výběrových šetření pracovních sil (VŠPS) ČSÚ.

Informace o počtech krátkodobě nezaměstnaných (méně než 1 rok) podle oboru vzdělání jsou získávány z VŠPS.

- Struktura poptávkové strany modelu ROA-Cerge

Celková poptávka sestává ze tří částí:

Nahrazovací poptávka je částí celkové poptávky a týká se osob, které opustí pracovní trh (zejména z důvodu odchodu do starobního důchodu). Pracovní místo bude nadále k dispozici pro nové pracovníky.

Rozšiřovací poptávka popisuje změny v úrovni zaměstnanosti v daných profesních a vzdělanostních klastrech v projektovaném pětiletém období.

Substituční poptávka je doplňující poptávkou po pracovnících s určitým vzdělanostním profilem, který ještě může vyhovět nárokům volného pracovního místa vyžadujícího jiné vzdělání. Substituce je tedy možná pouze mezi obory vzdělání, které mají podobné profesní uplatnění.

Součet nahrazovací, rozšiřovací a substituční poptávky tvoří celkovou poptávku po jednotlivých profesních či vzdělanostních klastrech.

- Struktura nabídkové strany modelu ROA-Cerge

Nabídková strana obsahuje příliv absolventů škol a příslušnou část krátkodobě nezaměstnaných.

Nejprve model počítá četnosti pro 32 zaměstnanostních klastrů a předpovídá jejich vývoj s využitím makroekonomické projekce zaměstnanosti v odvětvích. Poté zpracovává projekci pro 27 vzdělanostních klastrů.

- Výsledky projekce

Hlavním výstupem modelu je soubor klíčových indikátorů trhu práce. Indikátory jsou definované jako poměr mezi celkovou nabídkou a celkovou poptávkou pro každý vzdělanostní klaster v prognózovaném období.

“Indikátor budoucích vyhlídek na trhu práce” (IFLM) ukazuje budoucí situaci na trhu práce z hlediska nabídkové strany, tj. z hlediska osob, které budou hledat zaměstnání. Poskytuje informaci o vyhlídkách na nalezení zaměstnání v souladu s nabízeným vzděláním.

“Indikátor budoucích vyhlídek při najímání” (IFRP) naopak ukazuje situaci na trhu práce z hlediska poptávkové strany. Ukazuje možnosti podniků najít na pracovním trhu osoby s příslušným vzděláním.

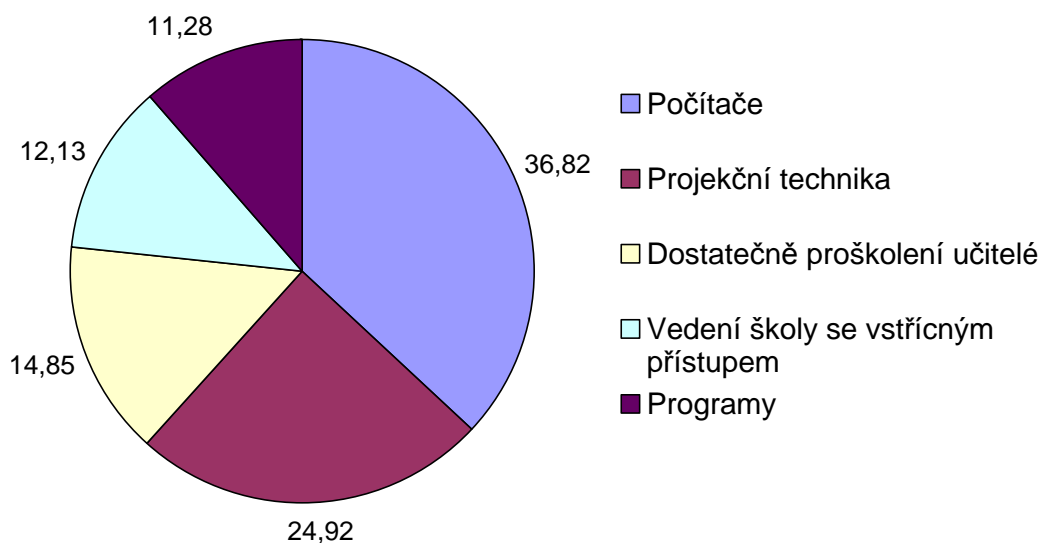
Příloha 070303

Četnost využití prostředků ICT v průběhu výuky uváděná dotázanými učiteli (šetření ČŠI)

Zaměření činnosti	%
opakování a procvičování učiva	31
zkoušení a hodnocení žáků	16
výklad nové látky	37
tvorba vlastních projektů a prezentací	16

Druh činnosti	%
práce s výukovými programy	40
práce s internetem	30
práce s různými editory	15
e-mailová komunikace	11
hraní počítačových her	4

Co chybí ve školách

Příklad celostátně užívaného serveru pro podporu práce učitelů na základních a středních školách

Učitelský spomocník

Učitelský spomocník je internetový informační WWW server určený budoucím i stávajícím učitelům připravovaný na pedagogické fakultě UK Praha.

Tento server přispívá ke zvýšení schopnosti našich učitelů pracovat s moderními technologiemi, přispět k jejich umění využívat tyto technologie správným způsobem a co nejefektivněji. Funguje jako portál, jehož obsah ovlivňují samotní učitelé a nabízí práci na společných projektech – viz projektové vyučování, metodické materiály a odkazy na ně, diskusní fóra pro pedagogy, pravidelně aktualizovaný kalendář akcí týkající se odborné pedagogické veřejnosti a zajímavosti z EU. <http://www.spomocnik.cz/framesp-04.html>

Příloha 07030301

Školy ze SIPVZ s e-learningovými kurzy

rok	číslo projektu	název	realizátor
2006	0019P2006	Digitální televizní vysílání v ČR a digitalizace audio-video dat – e-learningová metodická podpora pro vyučující II	Vyšší odborná škola a Střední průmyslová škola elektrotechnická (Olomouc)
2006	0021P2006	Babičko, pozor myška!	Základní škola, Praha 3, Lupáčova 1/1200 (Praha 3)
2006	0030P2006	DOMINO - ŠVP a strategie uplatnění výukových objektů ve výuce	Základní škola, Praha 3, Lupáčova 1/1200 (Praha 3)
2006	0047P2006	Celoživotní vzdělávání v ICT technologiích v regionu s vysokou nezaměstnaností II.	Vyšší odborná škola, Střední pedagogická škola a Obchodní akademie, Most, Zd. Fibicha 2778 (Most)
2006	0101P2006	Není tabule jako tabule...	Základní škola a mateřská škola ANGEL v Praze 12 (Praha 4 - Modřany)
2006	0107P2006	Vzdělávání rodičů školáků, členů rodin učitelů a znevýhodněných skupin obyvatelstva s on-line podporou	Gymnázium a Střední odborná škola, Orlová-Lutyně, příspěvková organizace (Orlová - Lutyně)
2006	0108P2006	Školní interaktivní studovna	Gymnázium Sokolov (Sokolov)
2006	0281P2006	Nebojte se počítače – celoživotní vzdělávání zájemců v ICT technologiích v regionu vysokou nezaměstnaností	Vyšší odborná škola, Střední pedagogická škola a Obchodní akademie, Most, Zd. Fibicha 2778 (Most)
2006	0378P2006	Koncepce přenosu výchovně-vzdělávacích informací mezi školou a rodiči	Střední škola cestovního ruchu, s. r. o. (Rožnov pod Radhoštěm)

2006	0446P2006	Informační technologie ve strojírenství	Vyšší odborná škola a Střední průmyslová škola (Žďár nad Sázavou)
2006	0500P2006	ICT ve výuce odborných zdravotnických a veterinárních předmětů	Vyšší odborná škola zdravotnická a Střední zdravotnická škola, Hradec Králové, Komenského 234 (Hradec Králové)
2006	0650P2006	On line kurs pro znevýhodněné skupiny obyvatel	Obchodní akademie Pelhřimov (Pelhřimov)
2006	0694P2006	Interaktivní tabule a alternativní zařízení	Obchodní akademie a Vyšší odborná škola obchodní, Brno, Pionýrská 23 (Brno)
2006	0862P2006	Implementace e-learningu do výuky automatizační techniky	Střední průmyslová škola (Písek)
2006	0981P2006	Interaktivní činnosti v předškolním zařízení	Základní škola praktická, speciální a logopedická, Žatec, Dvořákova 24, okres Louny (Žatec)
2006	1003P2006	Využití ICT ve výuce občanského základu a společenskovedních předmětů	Jazykové gymnázium Pavla Tigrida, Ostrava-Poruba, příspěvková organizace (Ostrava - Poruba)
2006	1027P2006	E-learningová metodika o základech optiky a metropolitních optických sítí v CZ a ANJ	Vyšší odborná škola a Střední průmyslová škola elektrotechnická (Olomouc)
2006	1345P2006	ICT ve výuce fiktivních firem - výukový kurz nejen o internetových obchodech pro učitele SOŠ	Střední odborná škola a Střední odborné učiliště informatiky a spojů, Brno, Čichnova 23 (Brno)
2006	1351P2006	Využití ICT v oborech gastronomie, hotelnictví a turismus	Střední škola hotelnictví a gastronomie SČMSD Praha, s.r.o. (Praha 9 - Klánovice)

2006	1378P2006	Podpora ICT koordinátorů	Gymnázium Cheb (Cheb)
2006	1460P2006	E-learningový didaktický kurz moderní angličtiny pro pedagogy	Středisko služeb školám Zlínského kraje a Zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků (Uherské Hradiště)
2006	1517P2006	Komplexní pojetí mediální výchovy ve Zlínském kraji	Středisko služeb školám Zlínského kraje a Zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků (Uherské Hradiště)
2006	1593P2006	Elektronická kancelář seniora	Střední odborná škola obchodu a služeb a Střední odborné učiliště, Třebíč (Třebíč)
2006	1993P2006	ICT pro stavaře	Střední průmyslová škola stavební, Plzeň (Plzeň)
2006	2062P2006	Digitalizace - záchrana stárnoucích školních analogových záznamů	Gymnázium (Vrchlabí)
2006	2101P2006	Modulový systém vzdělávání v ICT	Střední průmyslová škola Otrokovice (Otrokovice)

Příloha 07030301

Instituce a jejich nabídka e-learningu

Instituce a jejich nabídka e-learningu
<u>Virtuální univerzita tří fakult vysokých škol Moravskoslezského kraje</u>
Virtuální univerzita tří fakult vysokých škol Moravskoslezského kraje
http://www.virtuniv.cz/
<u>Ostravská univerzita</u>
PřF OU, http://www.virtuniv.cz/
<u>Vysoká škola Báňská - Technická univerzita Ostrava</u>
EkF VŠB-TUO, http://www.virtuniv.cz/
http://www.ekf.vsb.cz/studium/dokumenty/univerzita.html
<u>Slezská univerzita v Opavě</u>
OPF SU, http://www.virtuniv.cz/
http://www.virtuniv.cz/
<u>ČVUT Praha</u>
On-line podpora výuky na FEL ČVUT Praha
http://www.comtel.cz/
<u>Univerzita Karlova Praha</u>
Online a kombinované kurzy na MFF UK Praha
http://telmae.karlov.mff.cuni.cz/OnlineInfo/courses.nsf
<u>Net-University s.r.o.</u>
e-learningové kurzy
http://www.net-university.cz
<u>eLabyrint</u>
Databáze e-learningových kurzů eLabyrint je projekt zaměřený na podporu vzdělávání v České republice. V databázi více než 150 kurzů.
http://www.elabyrint.cz/databaze/index1.php
<u>Computer Help</u>
Společnost Computer Help nabízí svým zákazníkům široké spektrum služeb v oblasti informačních technologií. Mezi hlavní obory činnosti společnosti patří počítačová školení (prezenční kurzy, e-learningové kurzy), certifikace, obchodní služby, IT support a programování.
Na stránkách firmy je uvedena nabídka elektronických kurzů. Po registraci si na e-learningovém webu můžete prohlédnout ukázky několika kurzů.
http://www.computerhelp.cz/ekurzy/
<u>Počítačová škola GOPAS</u>
Počítačová škola Gopas nabízí sadu elektronických samostudijních kurzů. Na stránkách je možné spustit ukázkou kurzu.
http://e-learning.gopas.cz

<u>Hewlett-Packard</u>
Společnost HP poskytuje svým partnerům a zákazníkům veškeré služby v oblasti elektronického vzdělávání, odborný servis spojený s implementací E-learning do prostředí organizace, dodávku E-kurzů a vývoj E-kurzů na míru, služby virtuální třídy HPVC i dodávku virtuální třídu CentraOne, vybudování E-learning portálů a veškeré komplexní služby.
Odkaz na stránku s e-learningovými kurzy zdarma (po registraci)
http://www.hp.cz/e-learning/index.php
<u>IBM</u>
Společnost IBM se řadí mezi přední světové firmy v oblasti vzdělávání, zahrnujícího jak klasickou výuku ve třídách, tak nejmodernější trendy e-learningu.
Stránka podává informace o možnostech celkového řešení, jednotlivých kurzech a použité technologii.
http://www.ibm.com/cz/education
<u>Kontis</u>
Společnost Kontis s.r.o. je výhradním zastupcem americké společnosti SumTotal a nabízí její produkty a služby pro e-learning.
Stránky obsahují velké množství bezplatných ukázek kurzů.
http://www.e-learn.cz/
<u>Vzdělávací centrum PVT</u>
Vzdělávací centrum PVT nabízí integrovaný systém vzdělávání, tvořený vzájemně se podporujícími složkami, které tvoří komplexní, vysoce účinný prostředek vzdělávání uživatelů. Systém je tvořen elektronickými on-line kurzy, elektronickým testováním, prezenční formou kurzů a tutorovanými distančními kurzy. Tato integrace zajišťuje pokrytí všech možných vzdělávacích požadavků a to s velkým výukovým efektem.
http://skoleni.pvt.cz/
<u>Sun Microsystems</u>
Informace o možnostech kompletního řešení a jednotlivých kurzech.
http://www.sun.com/training/
<u>Oracle</u>
Oracle nabízí kompletní řešení podnikové informační infrastruktury – databáze, middleware, business intelligence, podnikové aplikace a nástroje pro podnikovou spolupráci – a umožňuje společností dosahovat lepších výsledků na základě kvalitních informací.
www.oracle.cz
<u>Rentel</u>
Rentel pokrývá svými řešeními celé spektrum požadavků na distanční vzdělávání pomocí internetových či intranetových technologií od poskytování kurzů po síti až po podnikovou univerzitu s využitím sítí.
www.rentel.cz
<u>Oxygen solutions</u>
V rámci své dlouhodobé strategie rozvíjí produkty a služby orientované na podporu e-learningového vzdělávání zaměstnanců.
www.oxygen.cz

Příloha 070305

Financování inovativní pedagogiky

Financování počátečního odborného vzdělávání (IVET) v ČR

Regionální školství je financováno z ústředního státního rozpočtu a z rozpočtů zřizovatelů, tj. v případě středních a vyšších odborných škol z rozpočtů krajů, v případě soukromých a církevních škol z rozpočtů soukromých či církevních zřizovatelů.

Z rozpočtů zřizovatelů jsou financovány investiční výdaje a neinvestiční náklady, které nejsou náklady vzdělávacími. Tím byly nastoleny rovné podmínky pro všechny zřizovatele. Ze státního rozpočtu z kapitoly školství jsou všem školám a školským zařízením uhrazovány přímé vzdělávací náklady, tj. náklady na mzdy a odvody s nimi spojené, na učební pomůcky, na další vzdělávání pedagogických pracovníků a na činnosti, které souvisejí s rozvojem škol. Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy (MŠMT) prostředky rozepisuje a přiděluje krajským úřadům. Ty je přidělují školám, které zřizují samy kraje i školám zřizovaným obcemi.

MŠMT poskytuje krajům prostředky ve výši součinu počtů žáků v jednotlivých věkových kategoriích a republikových normativů. Každý krajský úřad si stanoví a zveřejní vlastní soustavu normativů neinvestičních výdajů připadajících na jednotku výkonů (tj. dítě, žáka, stravovaného, ubytovaného atd.) v jednotlivých oborech středního vzdělání, typech a druzích a formách studia ve školách a zařízeních ve své územní působnosti podle zásad a ukazatelů MŠMT. Vychází přitom z dlouhodobého záměru kraje. Jednotlivým školám pak rozděljuje prostředky ve výši součinu počtu žáků a příslušného krajského normativu.

Církevní školy a školská zařízení jsou financovány přímo ministerstvem podle stejných zásad a ve stejném rozsahu jako školy zřizované ministerstvem, poskytovaná dotace však nezahrnuje prostředky k péči o majetek, který je ve vlastnictví zřizovatele. Ministerstvo tyto prostředky rozepisuje na jednotlivé školy a čtvrtletně převádí z účtu ministerstva krajským úřadům, které je přidělují školám.

Vzdělávání ve středních školách veřejného sektoru (počáteční odborné vzdělávání) je poskytováno bezplatně. Rodiny přispívají jen na vyšší odborné vzdělávání (školné se pohybuje v závislosti na oboru od 2 500 do 5 000 Kč).

Příloha 0705

Kvalita I – Nová závěrečná zkouška

Celkovým záměrem projektu je reformovat závěrečnou zkoušku (ZZ), sjednotit její zadání v jednotlivých oborech vzdělání a začlenit do ní ve spolupráci s odborníky z praxe aktuální požadavky trhu práce. Při tvorbě jednotného zadání závěrečných zkoušek (JZZZ) pro určitý obor vzdělání využívají řešitelské týmy hodnotící standard úplné kvalifikace. Jeho prostřednictvím sledují provázanost obsahu ZZ s kvalifikačními požadavky příslušné odborné kvalifikace. Před zpracováním návrhu JZZZ se posuzuje, které pro výkon kvalifikace nejvýznamnější kompetence stanovené v hodnotícím standardu je možno ověřit v podmínkách ZZ a stanoví se způsob jejich začlenění do některé z jednotlivých zkoušek – písemné, praktické či ústní. Pro zajištění komplexnosti evaluace je zapotřebí propojení závěrečné fáze evaluace (tj. ZZ) s průběžnou evaluací. Návrh nové koncepce ZZ v oborech typu ISCED 3C předpokládá, že takové kompetence hodnotícího standardu, které nelze ověřit při ZZ budou zaznamenávány prostřednictvím žákovského portfolia kompetencí, ve kterém bude stvrzeno jejich dosažení v průběhu vzdělávání.

Příloha 070501

Závěrečná evaluace výsledků vzdělávání

Odborné vzdělávání - obory s maturitní zkouškou.

- Vzdělávání v odborných oborech středního vzdělání s maturitní zkouškou, v oborech nástavbového studia a zkráceného studia pro získání středního vzdělání s maturitní zkouškou se ukončuje maturitní zkouškou. Jejím úspěšným složením žáci získávají střední vzdělání s maturitní zkouškou (ISCED 3A, resp. v oborech postsekundárního vzdělávání ISCED 4A). Žák může konat maturitní zkoušku, pokud úspěšně ukončil posledního ročník vzdělávání, a to nejpozději do 5 let od ukončení studia (žáci konzervatoří konají maturitní zkoušku nejdříve po čtyřech, v oboru tanec po osmi letech studia).
- Maturitní zkouška je předpokladem přijetí na vysokou školu nebo na vyšší odbornou školu. K přijetí ke studiu na vysoké škole v oblasti umění postačuje absolutorium v konzervatoři. Po složení zkoušek získávají žáci vysvědčení o těchto zkouškách, na kterém je uvedena klasifikace jednotlivých zkoušek, celkové hodnocení zkoušky a doložka o získaném stupni vzdělání. V oborech vzdělání s výučním listem žáci získají ještě výuční list. Vydávají je školy, které odpovídají za obsah i organizaci zkoušek. Jiné subjekty se dosud na závěrečných zkouškách, maturitních zkouškách ani absolutoriích nepodílejí. Nový školský zákon však stanovuje dvě části maturitní zkoušky-společnou (státní) a profilovou (školní). Tímto způsobem budou žáci ukončovat vzdělávání počínaje školním rokem 2007/2008. S centrálním (státním) zadáváním se v budoucnu počítá i u závěrečných zkoušek v oborech středního vzdělání s výučním listem.

Odborné vzdělávání - obory s výučním listem

- Studium v oborech středního vzdělání s výučním listem a ve zkráceném studiu pro získání středního vzdělání s výučním listem se ukončuje závěrečnou zkouškou. Jejím úspěšným složením žák získává střední vzdělání s výučním listem (ISCED 3C, resp. v postsekundárním vzdělávání ISCED 4C). Žák může konat závěrečnou zkoušku, pokud úspěšně ukončil posledního ročník vzdělávání, a to nejpozději do 5 let od ukončení studia.
- Díky projektu Kvalita I, který je financován z Evropského sociálního fondu, vznikají v České republice nové závěrečné zkoušky pro tříleté obory středního vzdělání s výučním listem. Jsou založeny na jednotném zadání, které přinese lepší úroveň a také srovnatelnost výsledků. Pod vlivem zaměstnavatelů by se obsah zkoušek měl přiblížit potřebám praxe.
- Změna závěrečných zkoušek je nanejvýš potřebná, protože dosavadní praxe nevyhovuje. Školy si samy určují obsah zkoušek, a proto se jejich náročnost liší. V těchto oborech by tak měla proběhnout stejně významná změna jako v oborech středního vzdělání s maturitní zkouškou. Naléhavost situace signalizují také údaje z úřadů práce. Právě lidé s výučním listem figurují častěji mezi nezaměstnanými než absolventi jiných středních škol (viz tabulka 1). Ve velké míře rovněž vykonávají úplně jiné profese než na jaké se připravovali. Stále také klesá počet absolventů základních škol, kteří mají zájem se vyučit.
- Zkoušky podle jednotného zadání se v školním roce 2006/07 budou skládat už na 207 školách a v 41 oborech. Na přípravě nové závěrečné zkoušky pro tříleté obory středního vzdělání s výučním listem se podílejí pedagogové, zaměstnavatelé a pracovníci Národního ústavu odborného vzdělávání (NÚOV). Tento ústav také celý projekt ministerstva školství metodicky řídí.

- Pod vlivem podnikové sféry by se měl obsah zkoušek víc než dosud přiblížit potřebám praxe. Po zavedení jednotného zadání by se už nemělo stát, aby absolvent neuměl základní věci ze svého oboru, které jsou nutné pro výkon povolání. Náročnější zkouška bude slabší školy nutit, aby zlepšily svou kvalitu i technické zázemí. Absolventi by pak měli mít větší šanci najít dobré zaměstnání.

Jednotné zadání zkoušek v praxi

- Školy, v nichž se jednotné zadání zkoušelo už v minulém školním roce, nejvíc oceňují větší objektivitu a možnost srovnat výsledky svých žáků s jinými školami. Jednotné zadání podle nich také komplexněji postihuje daný obor. Součástí zkoušek jsou i otázky ze světa práce, díky nimž by měli být žáci lépe připraveni na praxi. Za přínosné je považováno i rozšíření závěrečných zkoušek o odbornou práci, protože žáci se musí naučit samostatně pracovat se zdroji informací a zvyšuje se tím jejich zájem i odpovědnost. Některé školy uvádějí, že je jednotné zadání přimělo modernizovat své vybavení, jiné uvažují o dalším vzdělávání svých pedagogů. Přesně tyto důsledky by zavedení jednotného zadání mělo přinést.
- Odborníci z praxe většinou doporučovali zkvalitnit spolupráci škol s firmami regionu. Praktické vyučování by podle nich mělo probíhat ve skutečném provozu a jeho rozsah by se měl rozšířit. Pedagogové na druhé straně upozorňují, že obor středního vzdělání s výučním listem nemá mladé lidi připravit jen pro jedno konkrétní místo. Jeho absolventi by měli mít celkový přehled o svém oboru, aby se mohli uplatnit u různých zaměstnavatelů a byli připraveni reagovat na modernizaci i změny probíhající na trhu práce.

Nutná je i reforma oborů vzdělání

- Příprava jednotných zadání závěrečných zkoušek probíhá koordinovaně s tvorbou rámcových vzdělávacích programů (RVP = reformní vzdělávací programy, které se postupně zavádějí v českých školách všech typů). Kromě toho se zároveň výrazně redukuje počet oborů. O potřebnosti takové reformy se mluví už řadu let. Výsledkem má být 60 širěji orientovaných tříletých oborů středního vzdělání s výučním listem. Například pro přípravu elektrikářů bude jeden obor vzdělání a jeden rámcový vzdělávací program, který nahradí současné obory elektrikář-silnoproud a elektrikář-slaboproud. Napříště také nebudou existovat obory kuchař a kuchař-číšník pro pohostinství, ale jen jeden společný, podobně také vznikne jeden obor pro prodavače. Týmy, které se touto problematikou zabývají, musejí zajistit, aby nové vzdělávací programy obsahovaly vše podstatné z původně samostatných oborů.

Vzhledem k personálnímu propojení týmů, jsou reformní principy uskutečňovány už dnes při tvorbě jednotných zadání nové závěrečné zkoušky. V příštích dvou letech se bude postupně zvyšovat počet škol a oborů, kde se bude zkouška ověřovat. Pak už by měla být připravena tak, aby mohla být zavedena ve všech oborech poskytujících střední vzdělání s výučním listem.

Česká školní inspekce:

- získává a analyzuje informace o vzdělávání dětí, žáků a studentů, o činnosti škol a školských zařízení zapsaných do školského rejstříku, sleduje a hodnotí efektivnost vzdělávací soustavy,
- zjišťuje a hodnotí podmínky, průběh a výsledky vzdělávání, a to podle příslušných školních vzdělávacích programů,
- zjišťuje a hodnotí naplnění školního vzdělávacího programu a jeho soulad s právními předpisy a rámcovým vzdělávacím programem,

- vykonává státní kontrolu dodržování právních předpisů, které se vztahují k poskytování vzdělávání a školských služeb; státní kontrolu vykonává podle zvláštního právního předpisu,

vykonává veřejnosprávní kontrolu využívání finančních prostředků státního rozpočtu.

Interní evaluace školy. Od roku 2005 mají školy povinnost provádět vlastní hodnocení školy (interní evaluace školy) za období jednoho nebo dvou školních roků.

- Ředitel základní, střední a vyšší odborné školy každoročně zpracovává výroční zprávu o činnosti školy za období předcházejícího školního roku. Předkládá ji školské radě ke schválení do 15. října. Po schválení ji ředitel školy do 14 dnů zašle zřizovateli a zveřejní ji na přístupném místě ve škole.

Výroční zpráva o činnosti školy obsahuje vždy:

- základní údaje o škole (například název, sídlo, charakteristika školy, zřizovatel školy, údaje o vedení – školy, adresa pro dálkový přístup, údaje o školské radě),
- přehled oborů vzdělání, které škola vyučuje, a jsou zařazeny ve školském rejstříku,
- přehled pracovníků školy,
- údaje o přijímacím řízení nebo o zápisu k povinné školní docházce a následném přijetí do školy,
- údaje o výsledcích vzdělávání žáků podle cílů stanovených školními vzdělávacími programy a podle poskytovaného stupně vzdělání včetně výsledků závěrečných zkoušek, maturitních zkoušek a absolutorií,
- údaje o dalším vzdělávání pedagogických pracovníků,
- údaje o aktivitách a prezentaci školy na veřejnosti,
- údaje o výsledcích inspekční činnosti provedené Českou školní inspekcí,
- základní údaje o hospodaření školy.

Východiskem pro koncipování výroční zprávy školy je její vlastní (vnitřní) hodnocení, jehož povinnost je stanovena školským zákonem. Vyhláškou byla stanovena rámcová struktura, kritéria, pravidla a termíny tohoto hodnocení.

- Vlastní hodnocení (autoevaluace) školy je zaměřeno na:
 - cíle, které si škola stanovila,
 - posouzení, jakým způsobem škola cíle plní,
 - silné a slabé stránky školy, návrhy opatření ke změnám,
 - účinnost zvolených opatření.
- Hlavní oblasti vlastního hodnocení jsou:
 - podmínky ke vzdělávání,
 - průběh vzdělávání,
 - podpora školy žákům a studentům, spolupráce s rodiči, vliv vzájemných vztahů školy, žáků, rodičů a dalších osob na vzdělávání,
 - výsledky vzdělávání žáků a studentů,
 - řízení školy, kvalita personální práce, kvalita dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků,
 - úroveň výsledků práce školy, zejména vzhledem k podmínkám vzdělávání a ekonomickým zdrojům.

Vlastní hodnocení by nemělo být jednorázovým popisem situace ve škole, ale mělo by být výsledkem dlouhodobého a systematického posuzování ve výše uvedených oblastech. Z tohoto důvodu se ponechává na zpracování vlastního hodnocení celý školní rok (od projednání struktury vlastního hodnocení v září do projednání zprávy v říjnu následujícího roku). Předpokládá se, že do zpracování vlastního hodnocení školy budou zapojeni prakticky všichni pedagogičtí pracovníci školy.